ഭാഷാഗ്രന്ഥാവലി നമ്പർ ൩൫

ദൂതവാക്യം

നാടകഭാഷ

(ഗദ്യം)

കൊച്ചി

മലയാളഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മിററിയിൽനിന്ന

പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നത്.

രാമവർമ്മഗ്രന്ഥാവലി നമ്പർ 85

ദൂതവാക്യം

നാടകം ഭാഷ

(ഗദ്യം)

കൊച്ചി

മലയാളഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മിററിയിൽനിന്ന

പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നതു്.

കാപ്പി 500

൧൧൧൧

തൃശ്ശിവപേരൂർ

രാമാനുജമുദ്രാലയം (ക്ലിപ്തം) ത്തിൽ

അച്ചടിച്ചതു്.

(പകർപ്പവകാശം കമ്മിററിക്കു മാത്രം.)

വില 8 ണ] [എട്ടണ

അവതാരിക.

'ദൂതവാക്യം' 'ഭാസോ ഹാസഃ' എന്നു പ്രസന്നരാഘവകാരനായ ജയദേവൻ വൎണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളപ്രകാരം കവിതാകാമിനിയുടെ മന്ദഹാസമെന്നു വിഖ്യാതനും കാളിദാസൎക്കുപോലും ബഹുമാന്യനുമായ ഭാസമഹാകവിയുടെ നിബന്ധങ്ങളിൽ ഒന്നാണെന്നു ചില പണ്ഡിതന്മാർ ഊഹിക്കുന്ന ഒരു രൂപകമാകുന്നു. പ്രസ്തുതനിബന്ധം ഭാസകൃതിയാണെന്നുള്ള വാദം യുക്തിയുക്തമാണെങ്കിലും അല്ലെങ്കിലും * അതു് അത്യന്തം പ്രാചീനമായ ഒരു രൂപകമാണെന്നുള്ളതിനെപ്പററി ആൎക്കുംതന്നെ വിപ്രതിപത്തിക്കു് അവകാശമില്ല.

കൌരവസഭയിലേക്കു പാണ്ഡവന്മാരുടെ ദൂതനായി ഇരുകൂട്ടരും തമ്മിൽ ഒരു സന്ധിയുണ്ടാക്കുന്നതിനുവേണ്ടി എഴുന്നള്ളിയ ശ്രീകൃഷ്ണഭഗവാന്റെ വാക്യം ഇതിൽ പ്രധാനമാകയാലാണു് ഇതിനു ദൂതവാക്യം എന്ന പേർ സിദ്ധിച്ചതു്. മഹാഭാരതം ഉദ്യോഗപൎവ്വത്തിന്റെ ഒരുപപിരിവായ ഭഗവദ്യാനപൎവ്വത്തിൽ അടങ്ങിയ ഈ കഥ ഇതിവൃത്തമായി സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ള ഗ്രന്ഥകാരന്മാർ എല്ലാവരും പ്രായേണ അവരുടെ കൃതികളെ 'ദൂതവാക്യം' എന്നുതന്നെയാണു് നാമകരണം ചെയ്തിട്ടുള്ളതു്. മേല്പുത്തൂർ നാരായണഭട്ടതിരിയുടെ 'ദൂതവാക്യം' ചമ്പു സുപ്രസിദ്ധമാണല്ലോ.

സംസ്കൃതസാഹിത്യത്തിൽ പ്രസിദ്ധിയെ പ്രാപിച്ചി

---

* ഈ വാദത്തിൽ ഇവിടെ പ്രവേശിക്കുന്നില്ല.

ട്ടുള്ള വിവിധരൂപങ്ങളായ രൂപകങ്ങളിൽ 'വ്യായോഗം' എന്ന ഗണത്തിലോ അതോ 'വീഥി' എന്ന ഗണത്തിലോ ദൂതവാക്യത്തെ ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ടതെന്നതിനെക്കുറിച്ചു വിദ്വാന്മാരുടെ ഇടയിൽ വിവാദമുണ്ട്. ഈ രണ്ടുതരം രൂപകങ്ങൾക്കും തമ്മിൽ നായകഭേദം, രസഭേദം മുതലായവയെ ആസ്പദമാക്കിയാണ് വ്യത്യാസം കല്പിച്ചിരിക്കുന്നത്. ദൂതവാക്യത്തിൽ നായകൻ സുയോധനനാണെന്നു വാദിക്കുന്നവർ ഇതു വ്യായോഗമെന്നും ശ്രീകൃഷ്ണനാണെന്നു വാദിക്കുന്നവർ വീഥിയെന്നും അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

"സർവ്വരസലക്ഷണാഢ്യാ
യുക്താ ഹ്യംഗൈസ്ത്രയോദശഭിഃ
വീഥീ സ്യാദേകാങ്കാ
ത്വേകാഹാര്യ്യാ ദ്വിഹാര്യ്യാ വാ"

അതായത് എല്ലാ രസങ്ങളും കാണുന്നതും പതിമൂന്ന് അംഗങ്ങളോടുകൂടിയതും ഏകാങ്കവും ഒന്നോ അഥവാ രണ്ടോ പാത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടു കഥ നിർവ്വഹിക്കുന്നതുമാണ് വീഥി എന്നു ഭരതമുനി വീഥിക്കു ചില സാമാന്യലക്ഷണങ്ങൾ കല്പിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അവയുടെ സ്വരൂപം ഒന്നുകൂടി വ്യക്തമാക്കി അനന്തരകാലങ്ങളിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ആലങ്കാരികന്മാർ പലതും പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

"വീഥീ തു കൈശികീവൃത്തൗ
സന്ധ്യംഗാങ്കൈസ്തു ഭാണവൽ
രസസ്സൂച്യസ്തു ശൃംഗാരഃ
സ്പൃശേദപി രസാന്തരം.
യുക്താ പ്രസ്താവനാഖ്യാതൈ-
രംഗൈരുദ്ഘാത്യകാദിഭിഃ

ഏവം വീഥി വിധാതവ്യാ
ദ്വ്യേകപാത്രപ്രയോജിതാ”
എന്നു ദശരൂപകത്തിൽ ധനഞ്ജയനും
“മുഖനിർവ്വഹണേ സന്ധീ
വീഥ്യാം വൃത്തിസ്തു കൈശികീ
ദ്വാഭ്യാം പ്രയോജ്യാ പാത്രാഭ്യാം
കദാചിദേകേന വാ ഭവേൽ.
അംഗീ സർവ്വരസസ്പർശീ
ശൃംഗാരോസ്യാഃ പ്രധാനതഃ
യുക്താ ലാസ്യാംഗവീഥ്യംഗൈ-
സ്സമ്യഗുദ്ഘാത്യകാദിഭിഃ
ഭേദയുഗ്മാ ന ഭേത്യസ്യാം
ലാസ്യാംഗാന്യാഹ കോഹലഃ
വീഥ്യാശ്ശൃംഗാരരൂപത്വാ-
ദിധേയമിതി ഭോജരാട്.
ഏകാങ്കൈവ ഭവേദ്വീഥീ
രസസ്സൂച്യാന്യസംഭൃതഃ
യഥാ ബകുളവീഥീ സ്യാ-
ദിന്ദുലേഖാദരേയം യഥാ”
എന്നു ഭാവപ്രകാശനത്തിൽ ശാരദാതനയനും
“വീഥ്യാമേകോ ഭവേദങ്കഃ
കശ്ചിദേകോത്ര കല്പ്യതേ
ആകാശഭാഷിതൈശ്ചിത്രൈ-
ശ്ചിത്രാം പ്രത്യുക്തിമാശ്രിതഃ
സൂചയേദ്ഭൂരി ശൃംഗാരം
കിഞ്ചിദന്യാൻ രസാൻ പ്രതി.

മുഖനിർവ്വഹണേ സന്ധീ
അൎത്ഥപ്രകൃതയോഽഖിലാഃ
അസ്യാസ്ത്രയോദശാംഗാനി
നിൎദ്ദിശന്തി മനീഷിണഃ"

എന്നു സാഹിത്യദർപ്പണത്തിൽ വിശ്വനാഥകവിരാജനും

"സൂച്യപ്രധാനശൃംഗാരാ
മുഖനിർവ്വഹണാന്വിതാ
ഏകയോജ്യാ ദ്വിയോജ്യാ വാ
കൈശികീവൃത്തിനിർഭരാ
വീഥ്യംഗസഹിതൈകാങ്കാ
വീഥീതി കഥിതാ ബുധൈഃ
അസ്യാം പ്രായേണ ലാസ്യാംഗ-
ദശകം യോജയേന്ന വാ
സാമാന്യാ പരകീയാ വാ
നായികാത്രാനുരാഗിണീ
വീഥ്യംഗപ്രായവസ്തുത്വാ-
ന്നോചിതാ കുലപാലികാ
ലക്ഷ്യമസ്യാസ്തു വിജ്ഞേയം
മാധവീവീഥികാദികം"

എന്നു രസാൎണ്ണവസുധാകരത്തിൽ ശിംഗഭൂപാലനും ഉപന്യസിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ പ്രസ്താവനകളിൽനിന്നു വെളിവാകുന്നതു വീഥിയിൽ എല്ലാ രസങ്ങളേയും സ്പൎശിക്കാമെങ്കിലും പ്രാധാന്യേന സൂചിപ്പിക്കേണ്ടതു ശൃംഗാരത്തെയാണെന്നും വീഥിക്കു താരതമ്യേന ശൃംഗാരരൂപത്വമാണ് ഉള്ളതെന്നും അതിൽ സാമാന്യയോ പരകീയയോ ആയിരിക്കണം നായികയെന്നും വൃത്തി കൈശികിയായിരിക്കണ

മെന്നുമാകുന്നു. ഈ ലക്ഷണങ്ങൾ ഒന്നും ദൂതവാക്യത്തിനു യോജിക്കുന്നില്ല. ശൃംഗാരരസത്തിന്റെ പ്രസംഗമേ ഇതിലില്ലല്ലോ. വീഥീപക്ഷക്കാർ ശ്രീകൃഷ്ണൻ ധർമ്മവീരനായാണ് ഈ രൂപകത്തിൽ പരിലസിക്കുന്നതെന്നു പറയുന്നുണ്ട്. ആ സ്ഥിതിക്ക് ഇത് ഏകാങ്കവും പ്രധാനമായി ദുര്യോധനൻ വാസുദേവൻ ഈ രണ്ടു പാത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടു നിർവ്വഹിക്കപ്പെടുന്നതുമായ ഒരു രൂപകമാണെങ്കിലും ഇതിനു മറ്റു വിഷയങ്ങളിൽ വീഥിയുടെ സ്വരൂപമില്ലെന്നു തന്നെ തീർച്ചപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്. വീഥിക്ക് ഇതിവൃത്തം പ്രഖ്യാതമായാൽ പോരാ, കവികല്പിതമായിരിക്കണമെന്നു പ്രതാപരുദ്രയശോഭൂഷണത്തിൽ വിദ്യാനാഥൻ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ ലക്ഷണവും ദൂതവാക്യത്തിനു ചേരുന്നില്ല. നായികയുടെ നാമധേയത്തോടാണ് സാധാരണമായി വീഥികൾ ഘടിപ്പിച്ചു കാണുന്നത്. അങ്ങനെയൊന്നും ഇവിടെ കാണ്മാനില്ലെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

ഇനി ഈ കൃതി വ്യായോഗമാണോ എന്നു പരിശോധിക്കാം.

"ഖ്യാതേതിവൃത്തോ വ്യായോഗഃ
ഖ്യാതോദ്ധതനരാശ്രയഃ
ഹീനോ ഗർഭവിമർശാഭ്യാം
ദീപ്താഃ സ്യുർഡിമവദ്രസാഃ
അസ്ത്രീനിമിത്തസംഗ്രാമോ
ജാമദഗ്ന്യജയേ യഥാ
ഏകാഹാചരിതൈകാങ്കോ
വ്യായോഗോ ബഹുഭിർന്നരൈഃ"

എന്നു ദശരൂപകത്തിലും

"വ്യായോഗസ്യേതിവൃത്തം യൽ
തൽ പ്രഖ്യാതമിതീരിതം
ധീരോദ്ധതാശ്ച വിഖ്യാതാ
ദേവാ രാജർഷയോഥവാ
നായകാസ്ത്രിചതുഷ്പഞ്ച
ഭവേയുർന്ന ദശാധികാഃ
ദിവ്യയോനിക മല്പസ്ത്രീ-
പരിവാരസ്ത്രീസനാഥികഃ
ഗർഭാവമർശരഹിതോ
വിഷ്കംഭാദിസമന്വിതഃ
ഏകാഹചരിതൈകാങ്കോ
ഭാരത്യാരഭടീയുതഃ
യുദ്ധാഘോഷണസംഘട്ട
വിദ്രാവാദിനിരന്തരഃ
കദാചിൽകാ സ്വല്പശൃംഗാരഃ
ഷഡ്ദീപ്തരസനിർഭരഃ
അസ്ത്രീനിമിത്തസംഗ്രാമോ
വ്യായോഗഃ കഥിതോ ബുധൈഃ"

എന്നു ഭാവപ്രകാശനത്തിലും

"ഖ്യാതേതിവൃത്തോ വ്യായോഗഃ
സ്വല്പസ്ത്രീജനസംയുതഃ
ഹീനോ ഗർഭവിമർശാഭ്യാം
നരൈർബ്ബഹുഭിരാശ്രിതഃ
ഏകാങ്കശ്ച ഭവേദസ്ത്രീ-
നിമിത്തസമരോദയഃ

കൈശികീവൃത്തിരഹിതഃ
പ്രഖ്യാതസ്തത്ര നായകഃ
രാജർഷിരഥ ദിവ്യോ വാ
ഭവേദ്ധീരോദ്ധതശ്ച സഃ
ഹാസ്യശൃംഗാരശാന്തേഭ്യ
ഇതരേത്രാംഗിനോ രസാഃ"

എന്ന സാഹിത്യദർപ്പണത്തിലും

"ഖ്യാതേതിവൃത്തസമ്പന്നോ
നിസ്സഹായകനായകഃ
യുക്തോ ദശാവരൈഃ ഖ്യാതൈ-
രുദ്ധതൈഃ പ്രതിനായകൈഃ
വിമർശഗർഭരഹിതോ
ഭാരത്യാരഭടീസ്ഫുടഃ
ഹാസ്യശൃംഗാരരഹിത
ഏകാങ്കോ രൗദ്രസംശ്രയഃ
ഏകവാസരവൃത്താന്തഃ
പ്രാപ്തവിഷ്കംഭചൂളികഃ
അസ്ത്രീനിമിത്തസമരോ
വ്യായോഗഃ കഥിതോ ബുധൈഃ
വിജ്ഞേയമസ്യ ലക്ഷ്യന്തു
ധനഞ്ജയജയാദികം"

എന്ന രസാർണ്ണവസുധാകരത്തിലും ഈ തരത്തിലുള്ള രൂപകത്തിന്റെ ലക്ഷണം വിവരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. വിവിധരസങ്ങൾ വീഥിപോലെ മാലാരൂപത്തിൽ സംഘടിക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ് വീഥിക്ക് ആ പേർ വന്നതെന്ന് വിശ്വനാഥകവിരാജനും ബഹുപുരുഷന്മാർ തമ്മിൽ ചേരുന്നതു

കൊണ്ടാണ് ("വ്യായുജ്യന്തേസ്മിൻ ബഹവഃ പുരുഷാഃ") വ്യായോഗത്തിന് ആ നാമധേയം സിദ്ധിച്ചതെന്നു ധനഞ്ജയൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ദൂതവാക്യത്തിൽ ഇതിവൃത്തം പ്രഖ്യാതമാണ്; അങ്കം ഒന്നേയുള്ളൂ. ഒരു ദിവസംകൊണ്ടു കഥ നടക്കുന്നു. ഭാരതിയും ആരഭടിയുമാണ് പ്രധാന വൃത്തികൾ. ദുര്യോധനനും വാസുദേവനും തമ്മിൽ അസ്ത്രീഹേതുകമായാണ് സംഗ്രാമമുണ്ടാകുന്നത്. ശൃംഗാരരസത്തിന്റെയും ഹാസ്യരസത്തിന്റെയും പ്രസക്തിയേയില്ല. ഇത്തരത്തിലുള്ള വ്യായോഗലക്ഷണങ്ങളെല്ലാം ഇവിടെ സ്പഷ്ടമായി കാണുന്നുണ്ട്.

ഇനി ഈ രൂപകത്തിലെ നായകൻ ദുര്യോധനനോ വാസുദേവനോ എന്നും അംഗിയായ രസമെന്തെന്നും നോക്കാം. ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ പരുഷഭാഷണം കേട്ടിട്ടും കലുങ്ങാതെ തന്റെ ഉദ്ദേശനിശ്ചയം ഉടൻകൊണ്ടു യുദ്ധോത്സാഹിയായി വർത്തിക്കുന്ന സുയോധനനാണ് നായകനെന്നു ചിലർ പറയുന്നതു യുക്തിയുക്തമായി തോന്നുന്നില്ല. ഗ്രന്ഥം ആമൂലാഗ്രം സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിച്ചാൽ ദുര്യോധനനെ പ്രതിനായകനായി മാത്രമാണ് കവി കല്പിക്കുന്നതെന്നു കാണാം. വ്യായോഗത്തിലെ നായകൻ ധീരോദ്ധതനായിരിക്കണമെന്നു നിർബ്ബന്ധമില്ലെന്നും അതിൽ ധീരോദാത്തനും നായകപദത്തിന് അർഹനാണെന്നുമാണ് ശാരദാതനയന്റെ മതം. അതല്ല ധീരോദ്ധതൻ തന്നെയായിരിക്കണം നായകൻ എന്നു നിർബ്ബന്ധിക്കുന്നപക്ഷം ശ്രീകൃഷ്ണന് അത്തരത്തിലുള്ള നായകന്റെ ഏതാനും ചില ലിംഗങ്ങളും കവി ഇതിൽ ഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ക്രോധം ആ വക ലിംഗങ്ങളിൽ ഒന്നാണ്.

"ശഠ! ബാന്ധവനിസ്സ്നേഹ!
കാക! കേകര! പിംഗള!
ത്വദ്വൃത്താൽ ഖണ്ഡവംശായ-
മചിരാന്നാശമേഷ്യതി"

"യദി ലവണജലം വാ കന്ദരം വാ ഗിരീണാം
ഗ്രഹഗണചരിതം വാ വായുമാർഗ്ഗം പ്രയാസി
മമ ഭുജബലയോഗപ്രാപ്തസഞ്ജാതവേഗം
ഭവതു ചപലചക്രം കാലചക്രം തവാദ്യ"

ഇത്യാദി പദ്യങ്ങൾ ഈ വിഷയത്തിൽ ദ്യോതകങ്ങളാകുന്നു. മായാവിത്വമാണ് മറ്റൊരു ലിംഗം. "അയം ന ദുഷ്ടഃ കേശവഃ" ഇത്യാദി ദുര്യോധനവാക്യം നോക്കുക. പക്ഷേ കവി ശ്രീകൃഷ്ണനെ

"മായാപരഃ പ്രചണ്ഡ-
ശ്ചപലോഽഹങ്കാരദർപ്പഭൂയിഷ്ഠഃ
ആത്മശ്ലാഘാനിരതോ
ധീരൈർധീരോദ്ധതഃ കഥിതഃ"

എന്ന കാരികയിൽ വിശ്വനാഥൻ നിർദ്ദേശിക്കുന്ന എല്ലാ ലക്ഷണങ്ങളോടുംകൂടി അവതരിപ്പിച്ചിട്ടില്ല; അങ്ങനെ അവതരിപ്പിക്കാൻ ആർക്കും സാധിക്കുന്നതുമല്ലല്ലോ. സുദർശനം തന്റെ അവതാരത്തിന്റെ പ്രയോജനം മെച്ചപ്പെടുത്തിയതിനു മേലാണെങ്കിലും "സുദർശന, രോഷാത് സമുദാചാരോ വിസ്മൃതഃ. ശമ്യതാം സ്വനിലയമേവ" എന്നു പറയുന്നതിൽനിന്നു ഭഗവാനെ ഒടുവിൽ പ്രകൃതിയെ പ്രാപിപ്പിച്ചു ധീരോദാത്തനായി അദ്ദേഹം വർണ്ണിക്കുന്നു എന്നു നമുക്കു കാണ്മാവുന്നതാണ്. ദിവ്യയോനികഥ വേണം വ്യായോഗത്തിൽ നിബന്ധിക്കുവാൻ എന്ന ശാസ്ത്രനിയ

ന്റെയും രാജർഷിയോ അല്ലെങ്കിൽ ദിവ്യനോ ആയിരിക്കണം നായകൻ എന്ന വിശ്വനാഥന്റെയും നിർദ്ദേശങ്ങൾ ദൂതവാക്യത്തിൽ യോജിക്കുന്നു. 'നിസ്സഹായകനായകഃ' എന്ന ശിംഗഭൂപാലന്റെ നിർദ്ദേശത്തിനും ഇവിടെ ചേർച്ചയുണ്ട്. ആകെക്കൂടി ധീരോദ്ധതത്വത്തിന്റെ ചില ലക്ഷണങ്ങൾ കൂടിക്കലർന്നിട്ടുള്ള ധീരോദാത്തനായ ശ്രീവാസുദേവനാണ് ഈ രൂപകത്തിൽ നായകൻ എന്നു നിർണ്ണയിക്കുന്നതിൽ അപാകമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഭീമസേനൻ മുതലായ പുരാണപുരുഷന്മാരെ നായകന്മാരാക്കിയുള്ള സൌഗന്ധികാഹരണാദിവ്യായോഗങ്ങൾ പ്രസിദ്ധങ്ങളാണ്. ദുർഗ്ഗുണനിധിയായ ദുര്യോധനനെ കവി നായകനായി സങ്കല്പം ചെയ്തിരിക്കുമെന്നു ഭാവുകന്മാർക്ക് ഊഹിക്കുവാൻ പ്രയാസമുണ്ട്. രസം വീരമാണെന്നുള്ളതിനെപ്പറ്റി രണ്ടു പക്ഷത്തിന് അവകാശമില്ല. യുദ്ധവീരമെന്നാകുന്നു എന്റെ അഭിപ്രായം. ധർമ്മവീരമാണെന്നുള്ള പൂർവ്വപക്ഷത്തിന് ബലമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ധർമ്മവീരം അംഗിയായുള്ള ഒരു വ്യായോഗവും ഞാൻ വായിച്ചിട്ടുമില്ല. ഇത്ര ദൂരം ഈ വിഷയത്തെപ്പറ്റി ചർച്ചചെയ്യേണ്ടിവന്നതു ദൂതവാക്യം വ്യാഖ്യാനസഹിതം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ മഹാമഹോപാധ്യായൻ ഗണപതിശാസ്ത്രികൾ വിവിധരസങ്ങളെ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുക മാത്രം ചെയ്തു തൃപ്തിപ്പെടുകയും സ്വാഭിപ്രായം വിശദമാക്കാതെയിരിക്കുകയും ചെയ്തതിനാലാകുന്നു.

ദൂതവാക്യത്തിലെ ഇതിവൃത്തം ചുരുക്കത്തിൽ താഴെക്കാണുന്നതാണ്. ചൂതിൽ തോറു രാജ്യം വിട്ടു പോയ പാണ്ഡവന്മാർ നിശ്ചയപ്രകാരം പന്തിരാണ്ടു വനവാസവും ഒരാ

ണ്ട് അജ്ഞാതവാസവും കഴിഞ്ഞ് ഉപപ്ലാവ്യനഗരത്തിൽ പാൎപ്പുറപ്പിച്ചു യുദ്ധത്തിനു സൈന്യസന്നാഹം ചെയ്യുവതുന്നതായറിഞ്ഞ് കുരുപതി ദുൎയ്യോധനൻ യുദ്ധത്തിന് ആരെയാണ് സേനാപതിയാക്കി അഭിഷേകം ചെയ്യേണ്ടതെന്നാലോചിക്കുവാൻ ഭീഷ്മദ്രോണകൃപകൎണ്ണാദികളെയും തന്റെ സാമന്തന്മാരായ നിരവധി രാജാക്കന്മാരെയും മന്ത്രശാലയിലേക്ക് ആനയിക്കുന്നു. സഭകൂടി ആലോചിച്ചതിൽ ഭീഷ്മരെ സേനാപതിയായഭിഷേചിപ്പാൻ നിശ്ചയിക്കുന്നു. അപ്പോഴേക്കു യുദ്ധം ഉടങ്ങുന്നതിനു മുമ്പു തക്കതായ ഒരാം മൂൎഖനായ ദുൎയ്യോധനനോടു സന്ധി സംസാരിക്കുവാനിച്ഛിച്ചു പാണ്ഡവജ്യേഷ്ഠനായ യുധിഷ്ഠിരനാൽ അഭ്യൎത്ഥിതനായ ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ യുധിഷ്ഠിരവചനത്തിലും അൎജ്ജുനമൈത്രിയിലുമുള്ള ഗൌരവം നിമിത്തം ദൂതവേഷം പരിഗ്രഹിച്ച് ഹസ്തിനപുരം പ്രാപിച്ച് ദൂതുപറയുവാൻ മന്ത്രസഭയിലെഴുന്നള്ളുന്നു. ഭഗവാൻ ദൂതനായിവന്ന വിവരം കഞ്ചുകി സഭാമദ്ധ്യവൎത്തിയായ ദുൎയ്യോധനനോടു ചെന്നു പറയുന്നു. കുമതിയായ ദുൎയ്യോധനൻ പാണ്ഡവഹിതൈഷിയായ ഭഗവാനെഴുന്നള്ളുമ്പോൾ ആരും പ്രത്യുത്ഥാനം ചെയ്യാതെ അവിടത്തെ അവമാനിക്കുകയും പിടിച്ചു കെട്ടുകയും ചെയ്യണമെന്നും, അതിനു വിരുദ്ധമായി സഭാവാസികളിലാരെങ്കിലും എഴുന്നേറ്റുവെങ്കിൽ അങ്ങനെ ചെയ്യുവൻ പന്ത്രണ്ടു ഭാരം സ്വൎണ്ണത്താൽ ദണ്ഡ്യനാകുമെന്നും കല്പിക്കുന്നു. കേശവാഗമനത്തിൽ പ്രത്യുത്ഥാനം ചെയ്യാതെ കഴിപ്പാൻ സുയോധനൻ ഒരുപായം കണ്ടെത്തുന്നു. ദ്രൌപദിയുടെ കേശാംബരാകൎഷണം എഴുതീട്ടുള്ള ഒരു ചിത്രപടം മന്ത്രസഭയിൽ കൊണ്ടുവന്നു വയ്ക്കുക; ഭഗവാ

ന്നെഴുന്നള്ളുമ്പോൾ ആ ചിത്രപടത്തിൽ ദൃഷ്ടിവിന്യാസം ചെയ്തുംകൊണ്ടിരിക്കുക. ഇതാണ് ആ ഉപായം. ഉപായചാരത്താൽ സന്തുഷ്ടനായ ദുര്യോധനൻ ആ ചിത്രപടംകൊണ്ടുവന്നു സഭയിൽ വയ്പിച്ചു ഭഗവാന്റെ വരവുകാത്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഭഗവാൻ മന്ത്രസഭയിൽ എഴുന്നള്ളുമ്പോൾ സംഭ്രാന്തന്മാരായി സകല ക്ഷത്രിയരും എഴുന്നേൽക്കുന്നതായും സുയോധനൻ ഇരിക്കുന്നതായും കണ്ടു. അവരുടെ സംഭ്രമത്തിനു കാരണം ദുര്യോധനന്റെ ആജ്ഞയാണെന്നു ഭഗവാൻ വിചാരിച്ചു. തന്റെ ആഗമനത്തിൽ പ്രത്യുത്ഥാനംചെയ്ത രാജാക്കന്മാർക്ക് നിഗ്രഹം വരാതെ കഴിക്കുന്നതിനു വേണ്ടി ഭഗവാൻ ദുര്യോധനനെ നോക്കി "സുയോധനൻ ഇരിക്കുകയാണോ" എന്നു ചോദിക്കുന്നു. ആ വാക്കു കേൾക്കുന്നതോടുകൂടി സുയോധനൻ സിംഹാസനത്തിൽനിന്നു വിരണ്ടു നിലത്തു വീഴുന്നു. ഭക്തന്മാരായ ഭീഷ്മദ്രോണാദികൾ ബദ്ധാഞ്ജലിപുടന്മാരായി എഴുന്നേറ്റതു കണ്ടു ഭഗവാൻ "ഇരിക്കൂ, ഇരിക്കൂ" എന്നു പറഞ്ഞു താനും സിംഹാസനത്തിന്മേൽ ഇരിക്കുന്നു. തദവസരത്തിൽ ദുര്യോധനന്റെ ദുരുദ്ദേശഫലമായ ആ ചിത്രപടം ഭഗവാന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ പെടുന്നു. ചിത്രത്തിലെഴുതിയ ദ്രൗപദീകേശാംബരാകർഷണം കണ്ടു കുപിതനായിട്ട് അതവിടെനിന്ന് എടുത്തു മാറ്റുവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ കല്പിക്കയും കേശവന്നനിഷ്ടമാണെങ്കിൽ വേണ്ട എന്നു പറഞ്ഞു ദുര്യോധനൻ [illegible]സഭയിൽനിന്നു നീക്കംചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു.

പിന്നെ ദുര്യോധനൻ ശ്രീകൃഷ്ണനോടു പാണ്ഡവന്മാരുടെ കുശലം ചോദിക്കുന്നതോടുകൂടി അവർതമ്മിൽ സംഭാഷണമാരംഭിക്കുന്നു. കുശലപ്രശ്നംതന്നെ ഉള്ളിലുള്ള ദു

അനാദരത്തെ സൂചിപ്പിച്ചുംകൊണ്ടാണ്. “ധർമ്മപുത്രനായ യുധിഷ്ഠിരന്നു സുഖമോ? വായുപുത്രനായ ഭീമന്നു കുശലമോ?” എന്നു ഇടയിൽ പാണ്ഡവന്മാർക്കോരോരുത്തർക്കും ദേവപുത്രത്വപ്രതിപാദകമായ വിശേഷണം ചേർത്ത് അവർ ദേവപുത്രന്മാരാകയാൽ രാജ്യത്തിന് അവകാശികളല്ല എന്നു ധ്വനിപ്പിച്ചുംകൊണ്ടാണ് സുയോധനന്റെ വാക്യം. ശ്രീകൃഷ്ണൻ ദുര്യോധനന്റെ വിശേഷണപ്രയോഗത്തിലുള്ള വിശേഷം താൻ മനസ്സിലാക്കി എന്നു സൂചിപ്പിക്കുമാറ് “ഗാന്ധാരീപുത്രനായ നിനക്കു യോഗ്യംതന്നെ ഈ കുശലവിചാരം” എന്നുപന്യസിച്ച് “വനത്തിൽ വളരെ ദുഃഖം അനുഭവിച്ചു. സഭയിൽവച്ചു നിശ്ചയിച്ച കാലം കഴിയുകയും ചെയ്തു. ഇനി ധർമ്മ്യവും പൈതൃകവുമായ രാജ്യം പകുത്തുതരേണം” എന്നുള്ള പാണ്ഡവസന്ദേശത്തെ അറിയിക്കുന്നു. പൈതൃകമായ രാജ്യം എന്നു കേട്ടപ്പോൾ ദുര്യോധനൻ മുൻപു താൻ വ്യംഗ്യമായി ഉപക്ഷേപിച്ച വിഷയത്തെ വാച്യമായിത്തന്നെ പറയുന്നു. യുധിഷ്ഠിരാദികൾ പാണ്ഡുവിന്റെ പുത്രന്മാരല്ലെന്നും ദേവപുത്രന്മാരായിപ്പിറന്ന അവർക്ക് കൌരവരാജ്യത്തിന്നവകാശമില്ലെന്നുമാണ് കുരുപതിയുടെ വാദം. ഈ വാദത്തെ അപ്രകാരംതന്നെയുള്ള ന്യായംകൊണ്ടു ശ്രീകൃഷ്ണൻ നിരസിക്കുന്നു. ധൃതരാഷ്ട്രരുടെ പിതാവായ വിചിത്രവീര്യൻ വിഷയാസക്തി വർദ്ധിക്കുകയാൽ ക്ഷയം പിടിപെട്ടു മരിച്ചതിനു ശേഷം വേദവ്യാസനിൽ നിന്നാണ് ധൃതരാഷ്ട്രർ ജനിച്ചത്. അതിനാൽ ഋഷിപുത്രനായ അദ്ദേഹം പൈതൃകമായ രാജ്യത്തെ എങ്ങനെ സ്വീകരിച്ചു എന്നാണ് കൃഷ്ണന്റെ ചോദ്യം. ഇങ്ങനെ ഓരോന്നു പറഞ്ഞ് പര

സ്സരവിരോധത്തെ വൎദ്ധിപ്പിക്കുന്നതായാൽ കുരുവംശത്തിന്നു മൂലനാശം ഭവിക്കുമെന്നും, അതുകൊണ്ടു വൈരത്തെ ത്യജിച്ചു പാണ്ഡവന്മാരുടെ സന്ദേശമനുസരിച്ചു പ്രവൎത്തിക്കണമെന്നും ഭഗവാൻ ഉപദേശിക്കയും ചെയ്യുന്നു. അപ്പോൾ ദുൎയ്യോധനൻ രാജ്യം എന്നതു യാചിക്കയോ ദാനംചെയ്കയോ ചെയ്യാവുന്ന ഒരു വസ്തുവല്ലെന്നും, രാജ്യം ലഭിപ്പാനാഗ്രഹമുണ്ടെങ്കിൽ യുദ്ധംചെയ്തു പിടിച്ചടക്കുക തന്നെ വേണമെന്നും, അല്ലെങ്കിൽ കാട്ടിൽ പോയി തപസ്സു ചെയ്കയാണുത്തമമെന്നും ഖണ്ഡിതമായി പറയുന്നു. അതിന്നു ഭഗവാൻ ബന്ധുക്കളുടെ വിഷയത്തിൽ അങ്ങനെ പരുഷം പറയുന്നതു ശരിയല്ലെന്നു പറഞ്ഞു് സുയോധനനെ അനുനയിക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. ഈ ഘട്ടത്തിൽ കൌരവേന്ദ്രൻ പാണ്ഡവന്മാരെ വിട്ടു് അവരുടെ കാൎയ്യം പറവാൻ വന്ന ഭഗവാനെത്തന്നെ വ്യക്തിപരമായി അധിക്ഷേപിക്കുവാൻ തുടങ്ങുന്നു. സ്വന്തം മാതുലനായ കംസനെക്കുറിച്ചു ദയയില്ലാതെ ശ്രീകൃഷ്ണൻ പ്രവൎത്തിച്ചതിനെ ദുഷിക്കുന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണനാകട്ടെ ഒട്ടും ക്ഷോഭിക്കാതെ കംസവധത്തിൽ താൻ തെറ്റുകാരനല്ലെന്നും, നിരപരാധയായ സ്വസഹോദരിയുടെ പുത്രന്മാരെ കൊന്നതുകൊണ്ടും സ്വപിതാവിനെ ബന്ധിച്ചതുകൊണ്ടും കംസൻ മൃത്യുവിനാൽത്തന്നെ ഹതനായതാണെന്നും സമാധാനം പറയുന്നു. അതെങ്ങനെയായിരുന്നാലും കംസനെ ശ്രീകൃഷ്ണൻ വഞ്ചിക്കുകയാണു ചെയ്തതെന്നു ദുൎയ്യോധനൻ വീണ്ടും പറയുന്നു. കംസവധാനന്തരം കംസശ്വശുരനായ ജരാസന്ധൻ അഭിഷേണനംചെയ്തപ്പോൾ ഭീതനായി പലായനംചെയ്തു എന്നൊരപഖ്യാതികൂടി കുരുപതി ഭഗവാന്റെ പേരിൽ ആരോപി

ക്കുന്നു. അതിന്നു ശ്രീകൃഷ്ണൻ, ദേശകാലാവസ്ഥകളെ നോക്കീട്ടുമാത്രമെ നയവേദികൾ പൌരുഷം പ്രകടിപ്പിക്കയുള്ളുവെന്നും തന്നെ പരിഹസിക്കുന്നതു നിൎത്തി സ്വന്തം കാൎയ്യം നോക്കുകയാണു വേണ്ടതെന്നും സമാധാനം പറഞ്ഞ്, ദോഷങ്ങളെ വിസ്മരിച്ച് ഭ്രാതാക്കളിൽ സ്നേഹം കാണിക്കണമെന്നുപദേശിക്കുന്നു. ദേവപുത്രന്മാരുമായി മനുഷ്യൎക്ക് എങ്ങിനെ ബാന്ധവം ഭവിക്കുമെന്നാണ് അപ്പോഴും ദുൎയ്യോധനൻ ചോദിക്കുന്നതു്.

ഇതുവരെ ഭഗവാൻ സാമോപായമവലംബിച്ച് സുയോധനനെ പ്രസാദിപ്പിക്കുവാനാണ് ശ്രമിച്ചത്. പക്ഷെ ആ പ്രയത്നം വിഫലമായി. ഇനി ഇവ വിട്ടു പറകയില്ലെന്നും, പരുഷാക്ഷരങ്ങളായ വാക്കുകളെക്കൊണ്ടു ക്ഷോഭിപ്പിക്കുകതന്നെ വേണമെന്നും അവിടേക്കു തോന്നി. എന്നിട്ടു ഭഗവാൻ അൎജ്ജുനന്റെ വിവിധങ്ങളായ അപദാനങ്ങളെ ഓരോന്നായി ഉപന്യസിച്ച് പാണ്ഡവന്മാൎക്ക് അൎദ്ധരാജ്യം കൊടുക്കണമെന്നും, ഇല്ലെങ്കിൽ അവർ സമുദ്രപൎയ്യന്തമുള്ള ഭൂമിമുഴുവൻ പിടിച്ചടക്കുമെന്നും വ്യക്തമായി പറയുന്നു. അതിന്നു ദുൎയ്യോധനൻ വായുദേവൻതന്നെ ഭീമസേനന്റെ രൂപംതൊട്ടുകൂടിയും ഇന്ദ്രൻതന്നെ അൎജ്ജുനന്റെ രൂപംതൊട്ടുകൂടിയും വന്നു യുദ്ധം ചെയ്യുന്നതായാൽ പോലും ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ വചനമനുസരിച്ചു രാജ്യത്തിൽ ഒരു തൃണമിടപോലും പാണ്ഡവന്മാൎക്കു കൊടുക്കുകയില്ലെന്നു തീൎത്തുപറയുന്നു. "തൃണമിട" എന്നു കേട്ടപ്പോൾ തൃണമിടവച്ചു സംസാരിക്കുന്നതു ശരിയല്ലെന്നായി ഭഗവാൻ. സ്ത്രീഹത്യ, ബാലഹത്യ മുതലായവ ചെയ്ത നിൎല്ലജ്ജനായ പുരുഷനോടു തൃണമിടവെച്ചു സംസാരിക്കുവാൻ പാടുള്ളൂ. എ

ന്നു ദുര്യോധനൻ. ഇങ്ങനെ വാക്കിനു വാക്കിനു തന്നെ അധിക്ഷേപിക്കുവാനാണ് ദുര്യോധനൻ ഒരുങ്ങിയിരിക്കുന്നതെന്നു കണ്ടു ഭഗവാൻ സുയോധനനോടു തന്നെ ഇപ്രകാരം നിന്ദിക്കുകയാണെങ്കിൽ താൻ പോകയാണെന്നും, എന്നാൽ പാണ്ഡവന്മാരുടെ ദൂതനായി വന്ന സ്ഥിതിക്ക് അവരുടെ സന്ദേശം ഗ്രഹിപ്പിക്കാതെ പോകുവാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ലെന്നും പറയുന്നു. പക്ഷേ ദുര്യോധനൻ ആ സന്ദേശം കേൾക്കുവാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. ശ്രീകൃഷ്ണനെപ്പോലെയുള്ളവരോടു താൻ സംസാരിക്കുകയില്ലെന്നാണ് കൌരവേന്ദ്രൻ പറയുന്നത്. ഇതു കേട്ടപ്പോൾ കൃഷ്ണൻ കുരുപതിയെ നിന്ദാസൂചകങ്ങളായ വാക്കുകളെക്കൊണ്ടു സംബോധനചെയ്ത് "നീ കാരണമായി ഈ കുരുവംശം താമസിയാതെ നശിക്കും" എന്നു പറഞ്ഞു പോവാനൊരുങ്ങി രാജാക്കന്മാരോടു യാത്രപറയുന്നു. ആ അവസരത്തിൽ ഭഗവാനെ ബന്ധിക്കണമെന്നു കരുതിയിരിക്കുന്ന ദുര്യോധനൻ "ദുശ്ശാസന, ദുർമ്മർഷണ, ദുർമ്മുഖ, ദുസ്സഹ, ദുഷ്ടശേഖര" എന്നു ഇടങ്ങി തന്റെ ആജ്ഞാകരന്മാരെ വിളിച്ചു ലഹളകൂട്ടി കേശവനെ പിടിച്ചുകെട്ടുവാൻ കല്പിക്കുന്നു. അവരാരും അതിനു ശക്തരല്ലെന്നു കണ്ടപ്പോൾ മാതുലനായ ശകുനിയോടാജ്ഞാപിക്കുന്നു. ശകുനി പിന്തിരിഞ്ഞു നിലത്തു വീണപ്പോൾ "ഞാൻ തന്നെ കെട്ടുന്നുണ്ട്" എന്നു പറഞ്ഞു കയറുമോങ്ങിക്കൊണ്ടു ഭഗവാന്റെ അടുക്കലേക്കു ചെല്ലുന്നു. തത്സമയത്തു ഭഗവാൻ "എന്ത്; ദുര്യോധനൻ എന്നെ ബന്ധിപ്പാൻ കൊതിക്കുന്നുവോ? ഇരിക്കട്ടെ, അവന്റെ സാമർത്ഥ്യമൊന്നു കാണട്ടെ" എന്നരുളിച്ചെയ്തു വിശ്വരൂപമവലംബിച്ചു സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു.

വിശ്വരൂപദർശനം സുയോധനനു വലിയ വിസ്മയമുളവാക്കുന്നു. ഒരിക്കൽ നോക്കുമ്പോൾ കേശവനെ കാണ്മാനില്ലാതാകുന്നു. തൽക്ഷണംതന്നെ അതിഹ്രസ്വമൂർത്തിയായി കാണാം. ക്ഷണാന്തരത്തിൽ വീണ്ടും മുൻപോലെ അദൃശ്യനാകുന്നു. അടുത്ത ക്ഷണത്തിൽ അതിദീർഘാകാരനായി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു. അല്പനേരത്തിനുള്ളിൽ ഭഗവാൻ ബഹുരൂപങ്ങളെ അവലംബിക്കുകയും, മന്ത്രശാല മുഴുവനും കേശവന്മാരെക്കൊണ്ടു നിറയുകയും ചെയ്യുന്നു. ആകപ്പാടെ എന്തു വേണ്ടൂ എന്നായി ദുര്യോധനന്റെ വിചാരം. മന്ത്രശാലയിലെ രാജാക്കന്മാരിൽ ഓരോരുത്തരും ഓരോ കേശവനെ പിടിച്ചുകെട്ടട്ടെ എന്നു സുയോധനൻ ആജ്ഞാപിക്കുന്നു. ഈ ആജ്ഞ പറഞ്ഞു കഴിയുമ്പോഴേക്ക് രാജാക്കന്മാരെല്ലാം കയറുകളെക്കൊണ്ടു തന്നെത്താൻ കെട്ടപ്പെട്ട നിലംപതിക്കുന്നു. "എന്നാൽ ഞാൻതന്നെ കേശവനെ ബാണങ്ങളെക്കൊണ്ടു ബന്ധിച്ച് ശിബിരത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോകുന്നുണ്ട്" എന്നു ദുര്യോധനൻ പറയുമ്പോഴേക്കു ഭഗവാൻ "ഇരിക്കട്ടെ, പാണ്ഡവന്മാരുടെ കാര്യം ഞാൻതന്നെ സാധിക്കുന്നുണ്ട്" എന്നരുളിച്ചെയ്തു സുദർശനചക്രത്തെ സ്മരിക്കുന്നു. സ്മരണമാത്രത്തിൽതന്നെ ദിവ്യരൂപധാരിയായ ശ്രീസുദർശനചക്രം ഭഗവാന്റെ തിരുമുമ്പിലെത്തി, പ്രാർത്ഥനാമാത്രംകൊണ്ട് ഉപസ്ഥിതമായ ആകാശഗംഗാജലംകൊണ്ടാചമിച്ച് ഭഗവാനെ നമസ്കരിക്കുന്നു. അനന്തരം ഭഗവാനാൽ സുയോധനനിഗ്രഹാർത്ഥം ആജ്ഞപ്തമായ ശ്രീചക്രം സുയോധനന്റെ നേരെ തിരിയുന്നു. തൽക്ഷണംതന്നെ വിശ്വവിചാരമുണ്ടായി ശ്രീചക്രം "ഭൂഭാരഹരണത്തിന്നായിട്ടവതരിച്ച നിന്തിരുവടിയുടെ

അവതാരോദ്ദേശത്തിന്നു വിരുദ്ധമാണിത്" എന്നുണർത്തിച്ചപ്പോൾ ഭഗവാൻ "ഓ, ശരി. കോപംനിമിത്തം എനിക്ക് അതോർമ്മവന്നില്ല" എന്നു പറഞ്ഞു സുദർശനത്തോടു പോയ്ക്കൊള്ളുവാൻ കല്പിക്കുന്നു. അപ്പോഴേക്കും സുദർശനചക്രത്തെ ഉടൻകൊണ്ടു ഭഗവാന്റെ ആയുധങ്ങളായ ശ്രീശാർങ്ഗം, കൌമോദകി, പാഞ്ചജന്യം, നന്ദകം എന്നിവയും സ്വാമിസമീപത്തിൽ എത്തുന്നു. അവയെയെല്ലാം ശ്രീസുദർശനം വിവരം പറഞ്ഞു മടക്കി അയയ്ക്കുന്നു. അപ്പോഴേക്കു ഭഗവാന്റെ വാഹനമായ ഗരുഡൻ കാററുകളെ ചീററിച്ചും ആദിത്യനെ തപിപ്പിച്ചും മലകളെ കലുക്കിയും കടലുകളെ കലക്കിയും വന്നെത്തുന്നു. അദ്ദേഹത്തെയും ശ്രീസുദർശനം തിരികെ അയയ്ക്കുന്നു. ഗരുഡനെ ഉടൻകൊണ്ടു സുദർശനവും മടങ്ങിപ്പോകുന്നു. പിന്നെ ഭഗവാനും പാണ്ഡവശിബിരത്തിലേക്കു പോകുവാൻ ഭാവിക്കയായി. അപ്പോൾ വൃദ്ധനായ ധൃതരാഷ്ട്രർ ഭഗവത്സമീപത്തിൽ വന്നു തന്റെ പുത്രന്റെ അപരാധത്തെ ക്ഷമിക്കണമെന്നുണർത്തിച്ചു കാല്ക്കൽ വീഴുന്നു. അതോടു കൂടി കഥയും അവസാനിക്കുന്നു.

മഹാഭാരതകഥയിൽനിന്നു രൂപകകഥയിൽ ചില വ്യത്യാസങ്ങളും കാണ്മാനുണ്ട്. ഭാരതത്തിൽ

"ഇദം തു സുമഹൽ കാർയ്യം
ശൃണു മേ യൽ സമർത്ഥിതം
പരായണം പാണ്ഡവാനാം
നിയച്ഛാമി ജനാർദ്ദനം"

അതായതു ശ്രീകൃഷ്ണനെ പിടിച്ചുകെട്ടുവാൻ താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നു എന്നു മാത്രമേ ദുർയ്യോധനൻ പിതൃസമക്ഷം വിജ്ഞാ

പനം ചെയ്യുന്നുമില്ല. അതിനുള്ള കാരണവും അദ്ദേഹം ഗോപനം ചെയ്യുന്നില്ല.

"ദേശഃ കാലഃ തഥായുക്തോ
നഹി നാർഹതി കേശവഃ
മംസ്യത്യധോക്ഷജോ രാജൻ!
ഭയാദർച്ചതി മാമിതി.
അവമാനശ്ച യത്ര സ്യാൽ
ക്ഷത്രിയസ്യ വിശാംപതേ!
ന തൽ കുര്യാൽ ബുധഃ കാര്യ-
മിതി മേ നിശ്ചിതാ മതിഃ.
സ ഹി പൂജ്യതമോ ലോകേ
കൃഷ്ണഃ പൃഥുലലോചനഃ
ത്രയാണാമപി ലോകാനാം
വിദിതം മമ സർവ്വഥാ.
ന തു തസ്മൈ പ്രദേയം സ്യാൽ
തഥാ കാര്യഗതിഃ പ്രഭോ!
വിഗ്രഹസ്സമുപാരബ്ധോ
നഹി ശാമ്യത്യവിഗ്രഹാൽ."

ശ്രീകൃഷ്ണൻ ത്രൈലോക്യത്തിന്റെ പൂജയ്ക്കു് അർഹനാണെന്നു താൻ സമ്മതിക്കുന്നു എന്നും പക്ഷേ പാണ്ഡവരുടെ ദൂതനായി വന്നിരിക്കുന്ന അദ്ദേഹത്തെ ആ സന്ദർഭത്തിൽ ബഹുമാനിച്ചാൽ അതു ഭയംകൊണ്ടാണെന്നു് അദ്ദേഹം തെറ്റിദ്ധരിച്ചേക്കുമെന്നും അത്തരത്തിൽ അവമാനഹേതുകമായ കാര്യം ഒരു ക്ഷത്രിയനും ചെയ്യരുതെന്നും ദേശകാലങ്ങളും കൃഷ്ണസൽക്കാരത്തിനു പ്രതികൂലങ്ങളാണെന്നും മററുമാണു ദുര്യോധനന്റെ

ന്യായങ്ങളും. ഉള്ളിലുള്ള വൈരം ഒട്ടും വെളിയിൽ കാണിക്കാതെ ധൃതരാഷ്ട്രരോടും വിദുരരോടും ഇത്തരത്തിൽ യുക്തിവാദം ചെയ്തിട്ടാണ് ശ്രീകൃഷ്ണനെ ബന്ധിക്കണമെന്നുള്ള തന്റെ അഭിമതം സഭയിൽ അദ്ദേഹം ആവിഷ്കരിക്കുന്നത്. ആ ഘട്ടത്തിലാകട്ടെ അതിൽ പിന്നീടാകട്ടെ ശ്രീകൃഷ്ണൻ സഭയിലെഴുന്നള്ളുമ്പോൾ ആരും എഴുന്നേറ്റുപോകരുതെന്നും അങ്ങനെ ചെയ്യുകയാണെങ്കിൽ പന്ത്രണ്ടായിരം സുവർണ്ണം പിഴ ചെയ്യണമെന്നും മറ്റും ദുര്യോധനൻ ആജ്ഞാപിക്കുന്നതായി വ്യാസഭഗവാൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ ധൃതരാഷ്ട്രരെക്കൊണ്ട് ഒരു കാര്യംമാത്രം അദ്ദേഹം മുൻകൂട്ടി പറയിക്കുന്നുണ്ട്. അതു

"മമ പുത്രാശ്ച പൌത്രാശ്ച
സർവ്വേ ദുര്യോധനാദൃതേ
പ്രത്യുദ്യാസ്യന്തി ദാശാർഹം
രഥൈർവ്വിഷ്ടൈഃ സ്വലംകൃതാഃ"

ദുര്യോധനനെ ഒഴിച്ചു തന്റെ പുത്രന്മാരും പൌത്രന്മാരും ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഹസ്തിനപുരത്തിൽ എഴുന്നള്ളുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെ സന്തോഷത്തോടുകൂടി എതിരേല്പാൻ രഥങ്ങളിൽ കയറി പോകും എന്നുള്ളതാണ്. ഈ ചെറിയ സൂചനയിൽനിന്നു രൂപകകാരൻ തന്റെ മനോധർമ്മം പ്രയോഗിച്ചു പ്രകൃതസംഭവം ചിത്രീകരിച്ചിട്ടുള്ളതായി എനിക്കു തോന്നുന്നു. ഒട്ടതിരി ഗദ്യവാക്യം ചമ്പുവിൽ രൂപകകാരനെ ഉപജീവിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളത്

"ഭോ ഭൂപാഗ്രണ്യതാമരാദുപഗതോ
ദൂതഃ പൃഥാനന്ദനാം
മായാത്മമാഹാത്മ്യശലാകകലിത–
പ്രൈഷിസ്സ ഗോപാലകഃ

പ്രത്യുത്ഥാസ്യതി യോസ്യ ഭാസ്യതി സ മേ
ദണ്ഡ്യസ്സുവർണ്ണാൻ മിതാൻ
ഭാരദ്വാജശരദ്വതശാസനനിരാ-
കർത്താ ജഗത്യാമിതി."

എന്ന പദ്യത്തിൽനിന്നു വ്യക്തമാകുന്നുണ്ട്. ഭഗവാൻ സഭയിൽ പ്രവേശിച്ചപ്പോഴം ആസനത്തെപ്പുറവും ആജ്ഞയെപ്പുറമാരും സ്വസ്ഥാനങ്ങളിൽനിന്നു സ്വയം ഭ്രഷ്ടന്മാരായി നിലം പതിച്ചു. "അഹഹാ! ബഹുമായോയം ഹരിഃ" എന്നു ദുര്യോധനനു തന്റെ അമളിക്കു ഒരു സമാധാനവും ഗ്രന്ഥകാരൻ പറവാൻ കാണിച്ചുകൊടുക്കുന്നു. ദ്രൌപദിയുടെ കേശഗ്രഹണം എഴുതീട്ടുള്ള ചിത്രപടം കൊണ്ടുവരുവിക്കുന്നതും മററും രസപോഷണത്തിനുവേണ്ടി ഔചിത്യവേദിയായ നിബന്ധകൻ കാണിക്കുന്ന വിദ്യകളാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ.

തമിഴ് സാഹിത്യത്തിൽ ക്രി. പി. ഒൻപതാം ശതകത്തിൽ രചിക്കപ്പെട്ടതായി ഗണിക്കാവുന്ന ഭാരതവെൺപാവിലും പതിനഞ്ചാംശതകത്തിൽ നിർമ്മിതമായ വില്ലിപുത്തൂരാഴ്വാരുടെ ഭാരതത്തിലും ഈ സംഭവത്തെപ്പററി വല്ല പ്രസ്താവനയുമുണ്ടോ എന്നു പരിശോധിക്കാം. ഭാരതവെൺപാവിൽ (പെരുന്തേവനാർ എന്ന കവിയുടെ കൃതിയാകയാൽ ഇതിനു പെരുന്തേവനാർ ഭാരതമെന്നും പേരുണ്ട്) ഭഗവാൻ എഴുന്നള്ളുമ്പോൾ ആരും എതിരേല്ക്കുവാൻ പോകരുതെന്നും അങ്ങനെ പോയാൽ അതു കൌരവപക്ഷക്കാർ പാണ്ഡവരെപ്പററിയുള്ള ഭയംനിമിത്തമാണെന്നുള്ള അപവാദത്തിനു കാരണമായേക്കുമെന്നും ദുര്യോധനൻ സഭാവാസികളെ ഉൽബോധനം ചെയ്തു ചി

ല നടകാവല്ക്കാരെ മാത്രം ഭഗവാനെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരുവാൻ അയയ്ക്കുന്നു. പക്ഷേ ഭഗവാൻ സഭയെ സമീപിച്ചപ്പോൾ ഭീഷ്മർ, ദ്രോണർ, വിദുരർ, കൃപർ, കർണ്ണൻ, അശ്വത്ഥാമാവ്, ശകുനി, വൃഷസേനൻ, ഭൂരിശ്രവസ്സ്, സോമദത്തൻ മുതലായുള്ള സകല രാജാക്കന്മാരും ദുര്യോധനനൊഴികെയുള്ള ധൃതരാഷ്ട്രരുടെ തൊണ്ണൂററൊൻപതു പുത്രന്മാരും അദ്ദേഹത്തെ എതിരേല്ക്കുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. ദുര്യോധനൻമാത്രം തൻെറ പീഠം വിട്ടെഴുന്നേല്ക്കാതെ മററൊരു സിംഹാസനത്തിൽ ഭഗവാനെ ഉപവേശിപ്പിച്ചു സ്വാഗതം പറയുന്നു. വില്ലിപുത്തൂരാഴ്വാരുടെ ദുര്യോധനൻ രാജാക്കന്മാർ ശ്രീകൃഷ്ണനെ ("എതിർചെൻറു കൊണ്ടുറവു കൂറിൽ") എതിരേററു സ്നേഹം പ്രകടീഭവിപ്പിച്ചാൽ അവരുടെ ദേശങ്ങൾ അഗ്നിക്കിരയാക്കുമെന്നു വീരവാദം ചെയ്യുന്നു. വ്യാസഭാരതത്തിലാണെങ്കിൽ

"ധൃതരാഷ്ട്രം പുരസ്കൃത്യ
ഭീഷ്മദ്രോണാദയസ്തതഃ
ആസനേഭ്യോഽചലൻ സർവ്വേ
പൂജയന്തോ ജനാർദ്ദനം.

അഭ്യാഗച്ഛതി ദാശാർഹേ
പ്രജ്ഞാചക്ഷുർന്നരേശ്വരഃ
സഹൈവ ദ്രോണഭീഷ്മാഭ്യാ-
മുദതിഷ്ഠന്മഹായശാഃ.

ഉത്തിഷ്ഠതി മഹാരാജേ
ധൃതരാഷ്ട്രേ ജനേശ്വര

താനി രാജസഹസ്രാണി
സമുത്തസ്ഥുസ്സമന്തതഃ.
ആസനം സൎവ്വതോഭദ്രം
ജാംബൂനദപരിഷ്കൃതം
കൃഷ്ണാൎത്ഥേ കല്പിതന്തത്ര
ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ ശാസനാൽ.
തത്ര കേശവമാനൎച്ചു-
സ്സമ്യഗഭ്യാഗതം സതാം
രാജാനഃ പാൎത്ഥിവാസ്സൎവ്വേ
പരവശ്യ ജനാൎദ്ദനം"

ഇത്യാദി ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു ഭഗവാൻ എഴുന്നെള്ളിയ ക്ഷണത്തിൽ ധൃതരാഷ്ട്രർ ഭീഷ്മരോടും ദ്രോണരോടും കൂടി ആസനം വിട്ടെഴുന്നേല്ക്കയും അതുകണ്ടു മററു രാജാക്കന്മാരും ഉത്ഥാനം ചെയ്കയും നാരദാദിമഹൎഷിമാരെ അവരവരുടെ സ്ഥാനങ്ങളിൽ ഇരുത്തി ഒടുവിൽ ഭഗവാനുമിരിക്കുകയും ചെയ്തതായി കാണുന്നു. ദുശ്ശാസനൻ സാത്യകിക്കും വിവിംശതി (നൂററവരിൽ പതിനെട്ടാമത്തെ രാജകുമാരൻ) കൃതവൎമ്മാവിനും ആസനം സമ്മാനിച്ചുവെന്നും

"അവിദൂരേഥ കൃഷ്ണസ്യ
കൎണ്ണദുൎയ്യോധനാവുഭൌ
ഏകാസനേ മഹാത്മാനൌ
നിഷീദതുരമൎഷണൌ"

കൎണ്ണനും ദുൎയ്യോധനനും ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ സമീപമായി ഒരേ ആസനത്തിൽതന്നെ ഇരുന്നുവെന്നും വ്യാസൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ദുൎയ്യോധനൻ ഭഗവാനെക്കണ്ടപ്പോൾ എഴുന്നേററില്ലെന്നു മഹൎഷി പറയുന്നതേയില്ല. പിൻകാല

ളുള്ള കവികൾ അവരവരുടെ ഭാവനാശക്തികൊണ്ടവ ന്നും ഓരോ വിധത്തിൽ പൊടിപ്പും തൊങ്ങലും വച്ച് ആ ഘട്ടത്തെ വിസ്തരിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു കാണിക്കുവാനാണ് ഞാൻ രണ്ടു തമിഴ്കാവ്യങ്ങളെക്കൂടി ഈ അവസരത്തിൽ സ്മരിച്ചത്.

ദുര്യോധനൻ ശ്രീകൃഷ്ണനെ ബന്ധിക്കുവാൻ ദുശ്ശാസനൻ, ദുർമ്മർഷണൻ, ദുർമ്മുഖൻ, ദുർബ്ബുദ്ധി, ദുഷ്ടശചരൻ ഇങ്ങനെ അഞ്ചുപേരെ വിളിക്കുന്നു. അവരിൽ ആദ്യത്തെ രണ്ടുപേർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുജന്മാർതന്നെ. മററു മൂന്നുപേരുടേയും പേരുകൾ കൌരവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ കാണാത്തതുകൊണ്ട് അവരെ ദുര്യോധനന്റെ അനുയായിമാരായി മാത്രം കരുതേണ്ടതാണ്.

വിശ്വരൂപപ്രദർശനഘട്ടത്തിൽ

"അഗ്രേ ബഭൂവുഃ കൃഷ്ണസ്യ
സമുദ്യതമഹായുധാഃ
ശംഖചക്രഗദാശക്തി-
ശാർങ്ഗലാംഗലനന്ദകാഃ
അദൃശ്യന്തായുധാന്യേവ
സർവ്വപ്രഹരണാനി ച
നാനാബാഹുഷു കൃഷ്ണസ്യ
ദീപ്യമാനാനി സർവ്വശഃ"

എന്നു വ്യാസഭഗവാൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ട്. സുദർശനത്തിന്റെ ഉദ്ബോധനം കവി ഭഗവാനു സ്വല്പമൊരു ധീരോദ്ധതത്വം ഉണ്ടാക്കുന്നതിനുവേണ്ടി പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ള പൊടിക്കൈയാണെന്നു ഞാൻ മുൻപുതന്നെ പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞുവല്ലോ. ഇങ്ങനെ അനേകം ഭേദങ്ങൾ രൂപക

കാരനായ കവി മൂലകഥയിൽനിന്നു വരുത്തീട്ടുണ്ടെങ്കിലും, അവയെല്ലാം സന്ദൎഭോചിതവും തത്തദ്രസപരിപോഷോപയുക്തവുമായിരിക്കുന്നു എന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല.

ഗ്രന്ഥസംഖ്യകൊണ്ട് അത്യന്തം സംക്ഷിപ്തമാണെങ്കിലും അൎത്ഥംകൊണ്ടു ഗുരുതരമായ ഒരു നിബന്ധമാണു ദൂതവാക്യം. രസജ്ഞന്മാരായ നടന്മാൎക്കു മനസ്സിരുത്തി അഭിനയിക്കുവാൻ തക്ക പാകത്തിലുള്ളതും രംഗവാസികളെ മുഷിപ്പിക്കത്തക്ക വിസ്തരത്തോടു കൂടാത്തതുമായ ഈ ദൃശ്യപ്രബന്ധം കേരളത്തിലെ നാട്യകലാവിദഗ്ദ്ധന്മാരായ ചാക്യാന്മാർ മുൻകാലങ്ങളിൽ ധാരാളമായി ആടിവന്നിരുന്നു. താദൃശമായ ആ ദൂതവാക്യത്തിന്റെ ഗദ്യരീതിയിലുള്ള ഒരു ഭാഷാവിവൎത്തനമാണ് ഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മിററിയിൽനിന്നു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്ന ഈ ഗ്രന്ഥം. ഭാഷാവിവൎത്തനമെന്നു കേൾക്കുമ്പോൾ മൂലത്തിലെ വാക്യങ്ങളുടേയും പദ്യങ്ങളുടേയും അൎത്ഥം അന്യൂനാനതിരിക്തമായി മലയാളഭാഷയിൽ സംക്രമിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥമാണ് ഇതെന്നു വായനക്കാർ ധരിച്ചേക്കാം. എന്നാൽ ആ ധാരണ ശരിയായിരിക്കയില്ല. മൂലത്തിലെ വാക്യങ്ങളുടേയും പദ്യങ്ങളുടേയും അൎത്ഥം അങ്ങനെതന്നെ ഭാഷയിൽ പകൎത്തീട്ടുള്ള ഭാഗങ്ങൾ ഇതിൽ വളരെ ദുൎല്ലഭമാണ്. വാക്യങ്ങളുടേയും പദ്യങ്ങളുടേയും ഭാഷാനുവാദത്തിനു പുറമെ അഭിനിവിഷ്ടകളായ നടന്മാൎക്കു രംഗപ്രയോഗത്തിന്നുവേണ്ട ഉപദേശങ്ങളുംകൂടി അതാതു സന്ദൎഭങ്ങളിൽ ഇതിൽ കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. ഉദാഹരണത്തിന്ന് ഇതിലെ സ്ഥാപന (പ്രസ്താവന) യെത്തന്നെ എടുക്കാം. മൂലത്തിൽ നാന്ദിയുടെ അന്ത്യത്തിൽ സൂത്രധാരൻ പ്രവേശിച്ചു പൂൎവ്വരംഗപ്രധാനാംഗമായ മംഗള

ശ്ലോകപാഠം ചെയ്തതിന്നുശേഷം "ഏവമാൎയ്യമിശ്രാൻ വിജ്ഞാപയാമി. അദ്യ കിന്തു ഖലു മയി വിജ്ഞാപനവ്യഗ്രെ ശബ്ദ ഇവ ശ്രൂയതേ. അംഗ പശ്യാമി" എന്ന വാക്യം ചൊല്ലുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. ഭാഷയിലാകട്ടെ ഈ വാക്യത്തിന്റെ വിവൎത്തനത്തിന്നുമുമ്പ് "എൻറു പ്രസ്താവം കൊണ്ടു വിസ്തൃതകഥാശേഷസൂചകപ്രവീണവാണീവിലാസമുള്ളവനാകിന സൂത്രധാരൻ ശൃ....ഗാരജ്ജ്വരഹസ്തരാകിന പാരിപാൎശ്വകന്മാരോടു കൂട പുറപ്പെട്ടു രംഗത്തിങ്കൽ പഞ്ചപദങ്ങളെൻറു രംഗഭൂമിങ്കൽ സഭാപതിയോടു കൂടി വസിച്ചരുളുന്റ പണ്ഡിതമഹാസഭ നോക്കി ആശീൎവ്വാദം പണ്ണി തിരിഞ്ഞു നൈപത്ഥ്യശാല നോക്കി ചെല്ലിൻറവൻ; കൂത്താടുവാനാക്കിയകൊണ്ടു കുറവു കേട്ടു എൻെറാള്ളടം അറിയിപ്പൂ എൻറു ചൊല്ലി ചെല്ലിൻറവൻ" എന്നിങ്ങനെ മംഗളശ്ലോകപാഠാനന്തരം കഥാവസ്തുപ്രശംസവിജ്ഞാപനത്തിന്നു മുമ്പു സൂത്രധാരൻ ചെയ്യേണ്ടതായ കൎത്തവ്യത്തെ ഭംഗിയായി വിവരിച്ചിരിക്കുന്നു. സ്ഥാപനയുടെ അവസാനത്തിൽ "എൻറിങ്ങനെ ശ്രുതപ്രസ്ഥാപന, ദൃഷ്ടപ്രസ്ഥാപന, ഭൂതപ്രസ്ഥാപന എൻറി സ്ഥാപനകളിൽവെച്ചുകൊണ്ടു ശ്രുതപ്രസ്ഥാപനകൊണ്ടു കഥാസ്ഥാപന ചെയ്തു മേലിൽ വന്ന കഥയെ സൂചിപ്പിച്ചു കീഴ് കഴിഞ്ഞ കഥയെ രംഗത്തിങ്കൽ സ്ഥാപിച്ചു നംഗരദേവതാവന്ദനം പണ്ണി പ്രയോഗാൎത്ഥമായി നൈപത്ഥ്യശാല നോക്കി ചെല്ല ഇരുങ്ങിനാൻ കഥാസൂചകൻ സൂത്രധാരൻ" എന്നിങ്ങനെ സൂത്രധാരൻെറ രംഗനിഷ്ക്രമണത്തിങ്കലുള്ള ചടങ്ങ്പിഴയാതെ വിവരിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഇതുപോലെ മേലിലും ഓരോ പാത്രത്തിന്റെയും പ്രവേശത്തിൽ ആ പാത്രത്തിന്റെ ധ്യാനവും രംഗപ്രവേശപ

രിപാടിയും ഈ വിവൎത്തനത്തിൽ വിശദമായി പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അതെല്ലാം മൂലത്തിലില്ലാത്തതാണ്. ചില ഉദാഹരണങ്ങൾ കാണിക്കാം.

മൂലം—(തതഃ പ്രവിശതി കാഞ്ചുകീയഃ) കാഞ്ചുകീയഃ—

ഭാഷ—ചൊന്നാൻ കാഞ്ചുകീയൻ ദുൎയ്യോധനനിയോഗത്താൽ രാജസമൂഹത്തെ മന്ത്രശാലയിലാക്കുവാനദ്ധ്യവസിക്കിന്റവൻ പ്രതിഹാരകപ്രവരന്മാരെ നോക്കി.

മൂലം—(തതഃ പ്രവിശതി യഥാനിൎദ്ദിഷ്ടോ ദുൎയ്യോധനഃ) ദുൎയ്യോധനഃ—

ഭാഷ—അരുളിച്ചെയ്യുന്നാൻ കൌരവേന്ദ്രൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി ദ്യൂതപരായണരാകിന്ന പാൎത്ഥന്മാർ പന്ത്രണ്ടു സംവത്സരം വനവാസവും ഒരാണ്ടജ്ഞാതവാസവും കഴിച്ചു വിരാടദ്രുപദസമന്വിതരായ് യുദ്ധത്തിന്നദ്ധ്യവസിച്ചു ഉപപ്ലാവ്യമാകിന്റ ശാഖാനഗരത്തെ പ്രാപിച്ചാർ എന്റു കേട്ടു മതിബലവിശേഷമാകിന്ന മഹാരാജമണ്ഡലത്തോടുകൂടി മഹാകാൎയ്യം വിചാരിപ്പൂ എന്റു കല്പിച്ചു രാജാക്കളെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോരുവാൻ കാഞ്ചുകീയനെ നിയോഗിച്ചു മന്ത്രശാല നോക്കി എഴുന്നള്ളുന്റവന്തിരുവടിയുടെ ഉത്സാഹാദ്ധ്യവസായങ്ങളെ നിരൂപിച്ചരുളിച്ചെയ്യുന്നാൻ— ഇത്യാദി.

മൂലം—(തതഃ പ്രവിശതി വാസുദേവഃ കാഞ്ചുകീയശ്ച) വാസുദേവഃ—

ഭാഷ—അരുളിച്ചെയ്യുന്നാൻ ശ്രീചക്രായുധൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി ധൎമ്മരാജനിയോഗത്താൽ സാത്യകിസനാഥമാകിന്റ ഒരക്ഷൌഹിണിപ്പടയോടുകൂടെ ഉടെഴുന്നള്ളി വൃകസ്ഥലം പ്രാപിച്ചു വിഹിതാനുഷ്ഠാനതൽപരരാകി

ന ബ്രാഹ്മണവൎഗ്ഗത്തിന്ന അനുഗ്രഹം പണ്ണി ഹസ്തിനപുരം പ്രാപിച്ചു അവിടെ ഒണ്ടാകിന്ന രാജമാൎഗ്ഗമേ വാദരായണസമേതനായ് മന്ത്രശാലനോക്കി എഴുന്നരുളുന്റാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി തന്തിരുവടിയുടെ ഉത്സാഹാദ്ധ്യവസായങ്ങളെ നിരൂപിച്ചരുളിച്ചെയ്യാൻ — ഇത്യാദി.

മേൽക്കാണിച്ച ഉദാഹരണങ്ങളിൽ നിന്ന് ഈ ഭാഷാഗദ്യവിവൎത്തനം മൂലത്തിന്റെ ഒരു പരിഭാഷ മാത്രമല്ലെന്നു തെളിയുന്നുണ്ട്. ഇതേ നിലയിൽ ഭാഷാഗദ്യരൂപേണയുള്ള വാക്യങ്ങൾ ചൊല്ലിക്കൊണ്ട് അഭിനയിക്കണമെന്ന ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടിയല്ല ഇതെഴുതീട്ടുള്ളത്. മൂലനാടകം ആടുന്ന ചാക്യാന്മാൎക്ക് ആട്ടച്ചടങ്ങു പിഴയ്ക്കാതിരിക്കുന്നതിനും അതാതു പാത്രങ്ങളുടെ തന്മയീഭാവബോധം ജനിക്കുന്നതിനും ഉപകരിക്കുവാൻ വേണ്ടി നാട്യകലാകോവിദനായ ഒരു പ്രാചീനപണ്ഡിതൻ നിൎമ്മിച്ചതായിരിക്കണം ഈ ഗ്രന്ഥം. ചുരുക്കത്തിൽ പറയുന്നതായാൽ രംഗോപജീവികളായ ചാക്യാന്മാരുടെ ഒരു പഴയ 'പാഠപുസ്തക'മാണ് ഇതെന്നൂഹിക്കാവുന്നതാണ്.

ഈ ഊഹത്തെ സഹായിക്കുന്നതിന് ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ വേറെയും ചില തെളിവുകളുണ്ട്. ചാക്യാന്മാർ 'കൂടിയാട്ട'മായി നാടകങ്ങൾ ആടുമ്പോൾ ആദ്യത്തെ ചടങ്ങായ 'അക്കിത്ത' കഴിഞ്ഞതിനു ശേഷം നമ്പ്യാർ മിഴാവിന്റെ മുൻപിൽ നിന്ന് 'അരങ്ങു തളിക്കുക' എന്നൊരു ചടങ്ങു നടത്തുക പതിവുണ്ടല്ലോ. ആടുവാൻ ഭാവിക്കുന്ന നാടകത്തിലെ മംഗളശ്ലോകം ചൊല്ലി അതിലെ കഥാസാരം വിവരിക്കുന്ന 'തമിഴ്' പറയുന്നതിനാണ് അരങ്ങു തളി

ക്കുക എന്നു പേർ പറയുന്നത്. 'സുന്ദരകാണ്ഡം തമിഴി'ൽ നിന്ന് അരങ്ങു തളിക്കുന്നതിനു ചൊല്ലാറുള്ള ഭാഗം മഹാമഹിമശ്രീ അമ്മാമൻ തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ 'കൂത്തും കൂടിയാട്ടവും' എന്ന പുസ്തകത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതു പ്രകൃതത്തിന് ഉപയുക്തമാകയാൽ ഇവിടെ പകർത്തുന്നു.

"അരുളിച്ചെയ്യാൻ അമൃതകിരണശേഖരപ്രിയതനയൻ അത്ഭുതാനുഭാവൻ അഞ്ജനാനന്ദനൻ മാരുതാത്മജൻ ശ്രീഹനൂമാൻ. അംഗദാജ്ഞാസംപ്രീതിസംഭവോത്ഭാവനാസംഭാവിതനായി അവാങ്മനസഗോചരങ്ങളാകിന ഗുണഗണങ്ങളുടയവനായി മൃഗേന്ദ്രബഹുലമാകിന മഹേന്ദ്രത്തെ മറകൊണ്ടു മൈനാകാചലലംഘനം ചെയ്തു അമർത്ത്യനിയുക്തയാകിയ സുരസയെ ജയിച്ചു അംബരചാരികൾക്കു ഹിതമാകാംക്ഷിച്ചു സിംഹികയെക്കൊന്നു സായംകാലത്തു സാഗരതീരസ്ഥനായി ത്രികൂടമഹീധ്രാവലംബമാകിന ലങ്കാനഗരത്തെ പ്രാപിച്ചു അതികുപിതസഹസ്രാക്ഷ പക്ഷവിക്ഷിപ്തസപക്ഷക്ഷിതിധരപക്ഷവിക്ഷോഭക്ഷമിദുരഭീതനായി സലിലാധിപാബലസഖ്യനായി ഫണിഗണമണികിരണനികരവലമഥനചാപപരിശോഭിതനായി നാഗകന്യകമാരുടെ ലീലാദികൾക്കു ആശ്രയഭൂതനാകിന മൈനാകത്തെ ലംഘിച്ചു അത്രയുമല്ല അംബരത്തിന്നിടെ വൃത്തമാകിന ഛിദ്രാപനയനം ചെയ്തിതോ എന്നാലെന്നുടെ ഗുരുവാകിന വായുവേഗവാനെയും വൈനതേയാദികളെയും വിസ്മയിപ്പിച്ചു അഖിലലോകൈകനാഥനാകിന രഘുവീരന്റെ ശരവർഷംകണക്കേ ഒരു വിഘ്നമെന്നിയേ ലങ്കാനഗരത്തെ പ്രാപിച്ചേൻ എന്നരുളിച്ചെയ്യുന്ന മാരുതിയുടെ സാഗരതരണം എപ്രകാരമെങ്കിൽ

അതിന്നു മുന്നമെ ശ്രീമദനാദിരാമൻ ദേവൻതിരുവടി സുമിത്രാത്മജനോടു സംഖ്യംചെയ്തു ശുനാസീരസൂനുനിധനം ചെയ്തു സുഗ്രീവനെ വാനരരാജാവാക്കിക്കല്പിച്ചു സോദരജനായി മാല്യവാനമധിവസിച്ചരുളിനാൻ. വൎഷാവസാനത്തിങ്കൽ ദിനകരതനയൻ അനാഗതനാകഹേതുവായി അവരജനെ നിയോഗിച്ചരുളിനാൻ. അക്ഷണമെ അക്ഷീണപരാക്രമനാകിന ലക്ഷ്മണൻ വാനരരാജധാനിയെ പ്രാപിച്ചു ജ്യാഘോഷം ചെയ്യുന്ന കാലത്തു ചാപജ്യാഘോഷംകൊണ്ടു കമ്പിതഹൃദയനാകിന വാനരാധിപതി താരയുടെ മധുരാലാപങ്ങളെക്കൊണ്ടു അനുനീതനായ സുമിത്രാത്മജനെ പ്രണാമം ചെയ്തു. അവനോടുകൂടീട്ടു മതംഗാശ്രമത്തെപ്രാപിച്ചു വിനീതനായി അവനിപതിയെ നമസ്കരിച്ചുനിൽക്കുന്ന കാലത്തു അരുളിച്ചെയ്തു ശ്രീമദനാദിരാമൻ ദേവൻതിരുവടി. എടോ സുഗ്രീവ വാനരശ്രേഷ്ഠ ഇക്കാൎയ്യത്തിന്നു ഞാനുമല്ല ലക്ഷ്മണനുമല്ല പ്രഭുവാകുന്നതു്. എന്നാൽ ഇപ്പോഴുതന്നെ മൈഥിലിമാൎഗ്ഗണത്തിന്നായിക്കൊണ്ടു മർക്കടവീരന്മാരെ നിയോഗിക്ക എന്നരുളിച്ചെയ്തതു കേട്ടു തരണിതനയൻ നാലുദിക്കിലേക്കും വാനരന്മാരെ നിയോഗിച്ചു. നാളൊടുനാളു മുമ്പോരം വരേണ്ടും അല്ലാത്തവന്നു ശൂലാരോഹണം ദണ്ഡമെന്നു കല്പിച്ചു നിയോഗിച്ചകാലത്തു അവനീചന്ദ്രദേവൻ ആഞ്ജനേയനെ അടുത്തരികെ വിളിച്ചു അംഗുലീയകവും കൊടുത്തു അടയാളവാക്യം അറിവിച്ചു നിയോഗിച്ച കാലത്തു അപ്രതിഹതപരാക്രമനാകിന പശുപതിതനയൻ അവിടെനിന്നും പുറപ്പെട്ടു അചലഗഹനനഗരനദികളിൽ സീതാന്വേഷണം ചെയ്തു സഞ്ചരിക്കുന്നകാലത്തു അംഗദൻ ആഗതനാകിന ഹ

സുഗ്രീവനെ ദശഗ്രീവനെന്നു കല്പിച്ചു നിഗ്രഹിച്ചു മരങ്ങേമിയിങ്കൽ പരിഭ്രമിക്കുന്ന കാലത്തു. . . ." ഇത്യാദി.

"രാമാംഗുലീയകധരോ രഘുവീരദൂതോ
രാഗാന്ധരാവണകുലക്ഷയധൂമകേതുഃ
ദോഷാഭിഭൂതനിഖിലാരിബലോ ഹനൂമാൻ
രക്ഷാം തനോതു സതതം പവനാത്മജോ വഃ"

എന്ന മംഗളശ്ലോകത്തിന്റെ 'തമിഴാ'ണ് അത്. ആ തമിഴും ദൂതവാക്യത്തിൽ നാന്ദ്യന്തത്തിൽ സൂത്രധാരൻ ചൊല്ലുന്ന

"പാദഃ പായാദുപേന്ദ്രസ്യ
സർവ്വലോകോത്സവഃ സ വഃ
വ്യാവിദ്ധോ നമുചിര്യേന
തനുതാമ്രനഖേന ഖേ"

എന്ന മംഗളശ്ലോകത്തിന്റെ 'ഭാഷ'യും (1—5 ഭാഗങ്ങൾ) തമ്മിൽ ഒന്നു തട്ടിച്ചുനോക്കിയാൽ രണ്ടിനും തമ്മിൽ ഭാഷയുടെ പഴക്കംകൊണ്ടല്ലാതെ രചനാരീതികൊണ്ടോ "വിസ്തൃതകഥാശേഷ" വിവരണരീതികൊണ്ടോ യാതൊരു ഭേദവും കാണുന്നില്ല. ആകയാൽ ഈ പുസ്തകത്തിലെ ആദ്യത്തെ ഗദ്യം ദൂതവാക്യം തുടിയാട്ടുമ്പോൾ "അരങ്ങുതളിക്ക"ന്നതിനുള്ളതാണെന്നു വിചാരിക്കാം. അരങ്ങുതളിക്കുവാൻ ചൊല്ലുന്ന ശ്ലോകം ആട്ടുവാൻപോകുന്ന കഥയുടെ സംക്ഷേപത്തെ പ്രതിപാദിക്കുന്നതും കഥയിലെ നായകനെ വന്ദിച്ചുംകൊണ്ടുള്ളതുമായിരിക്കണമെന്നുണ്ട്. അതിവിടെ യോജിക്കുന്നുണ്ടോ എന്നു നോക്കാം. ഇവിടെ അവയവാശക്ത്യാമോചനാദാവത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന "നമുചി"പദംകൊണ്ടു ദ്ദുഉപറന്തു കൌരവ

സഭയിൽനിന്നു യാത്രപുറപ്പെട്ട ഭഗവാനെ മോചിക്കാതെ ബന്ധിപ്പാനൊരുങ്ങുന്ന ആസുരപ്രകൃതിയായ ദുര്യോധനനേയും "വ്യാധിധഃ" എന്നതുകൊണ്ടു വിശ്വരൂപപ്രദർശനനിമിത്തമായ ക്ഷിപ്താവസ്ഥയേയും സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കയാൽ ഈ ശ്ലോകത്തിൽ കഥാസൂചനം അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. രൂപകത്തിലെ നായകൻ ഉപേന്ദ്രാഭിധനുമിയുള്ള ശ്രീകൃഷ്ണനാണെന്നു മുൻപു സമർത്ഥിതമായല്ലൊ.

ചാക്യാരുടെ ആട്ടത്തിൽ ഗദ്യത്തിലോ പദ്യത്തിലോ എന്തിലായാലും സംക്ഷിപ്തമായി പറയപ്പെട്ട അർത്ഥത്തെ വികസിപ്പിച്ചു വലുതാക്കിയും പ്രസക്താനുപ്രസക്തരീതിയിലുള്ള ഉപകഥകളെക്കൊണ്ടു വിസ്തരം വരുത്തിയും നീട്ടിയാടുക പതിവാണ്. അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതു പ്രകൃതമായ രസത്തിന്റെ പരിപുഷ്ടിക്കു വലിയ സഹായമായിരിക്കും. പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥത്തിൽ പലേടത്തും ഇപ്രകാരം മൂലത്തിൽ വളരെ ചുരുക്കി സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള അർത്ഥത്തെ ഉല്ലോലം വലുതാക്കി വർണ്ണിച്ചെഴുതിക്കാണുന്നുണ്ട്. മന്ത്രശാലയിലേക്കു പുറപ്പെടുന്ന ദുര്യോധനന്റെ വചനമായ

"ഉദ്ധൃതരോഷമിവ മേ ഹൃദയം സഹർഷം
പ്രാപ്തും രണോത്സവമിമം സഹസാ വിചിന്ത്യ
ഇച്ഛാമി പാണ്ഡവബലേ വരവാരണാനാ-
മുൽകൃത്തദന്തമുസലാനി മുഖാനി കർത്തും"

എന്ന ശ്ലോകത്തിന്റെ ഭാഷ (8 — 14 ഭാഗങ്ങൾ) എത്ര വളരെ വിസ്തൃതമായിരിക്കുന്നു എന്നു നോക്കുക. "പ്രാപ്തും രണോത്സവം" എന്നതിനെ "രംഗേ വിജയമാനസ്യ കീർത്തിർഭവതി ശാശ്വതീ" എന്ന പ്രമാണമെടുത്തു വിസ്തരിച്ചിരിക്കുന്നു. "പാണ്ഡവബലേ" എന്നുള്ളിടത്തു പാ

ണ്ഡുവിന്റെ ഉത്ഭവം, രാജ്യപ്രാപ്തി, ശാപലബ്ധി, മാദ്രീസംഗമത്താലുള്ള മരണം മുതലായവയെ വിവരിച്ച് പാണ്ഡു കൌരവന്മാൎക്ക ദ്രോഹം ചെയ്തവനാണെന്നു പറഞ്ഞുവച്ച് പാണ്ഡവന്മാർ ചെയ്തിട്ടുള്ള പരാഭവങ്ങളെ വിസ്തരിച്ചിരിക്കുന്നു. പാണ്ഡവന്മാരുടെ ബാല്യം, അസ്ത്രശിക്ഷ, അതിൽ അൎജ്ജുനനുണ്ടായ ആധിക്യം, പാഞ്ചാലബന്ധനം, അവരിലുണ്ടായ വൈരം, അവരെ നശിപ്പിക്കാൻ ചെയ്ത പ്രയത്നങ്ങൾ, പാഞ്ചാലീവിവാഹം, അൎദ്ധരാജ്യദാനം, സുഭദ്രാഹരണം, ഖാണ്ഡവദാഹം, രാജസൂയം, ദ്യൂതവിജയം, വനത്തിലേക്കുള്ള നിൎവ്വാസനം, ഗോഗ്രഹണം മുതലായവയെല്ലാം ഈ ഘട്ടത്തിൽ എടുത്തു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. പാണ്ഡവന്മാർ യുദ്ധത്തിന്നു പുറപ്പെടുന്ന വിവരമറിഞ്ഞു കോപിച്ചും പ്രതിരോധനത്തിന്നുത്സാഹംചെയ്തുമിരിക്കുന്ന ദുൎയ്യോധനന്റെ താൽക്കാലികമായ ഭാവം ശരിയായിപ്പുറപ്പെടുന്നതിന്നു പാണ്ഡവന്മാരിൽനിന്നുണ്ടായ പരാഭവങ്ങളുടെ സ്മരണകൾ മനസ്സിൽ പാഞ്ഞുകയറുന്നത് ഒഴിച്ചുകൂടാത്തതാണ്. അതിനാൽ ദുൎയ്യോധനൻ ഇവക പൂൎവ്വകഥകൾ ആടുന്നത അവസരോചിതവുമാണ്.

ശ്രീവാസുദേവൻ തിരുവടി ദൂതു പറയുവാനായി കുരുസഭയിലേക്കെഴുന്നള്ളുമ്പോൾ വിചാരിക്കുന്ന

"കൃഷ്ണാപരാഭവഭവോ രിപുവാഹിനീക-
കക്ഷസ്ഥലീമതിതീക്ഷ്ണഗദാധരസ്യ
ഭീമസ്യ കോപശിഖിനാ യദി പാൎത്ഥപത്രി-
ചണ്ഡാനിലൈശ്ച കുരുവംശവനം വിനഷ്ടം"

എന്ന പദ്യത്തിന്റെ ഭാഷ സവിശേഷം ശ്രദ്ധേയമാണ്. ഇത്രയധികം പൂൎവ്വകഥകൾ ചേൎത്തു പറഞ്ഞിട്ടും മനോ

ഹരവുമായ ഒരു ഭാഗം ഈ പുസ്തകത്തിൽ വേറെ ഉണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. പദ്യത്തിന്റെ യഥാശ്രുതമായ അൎത്ഥം പറഞ്ഞതിനുശേഷം "കൃഷ്ണാപരാഭവളുവാ" എന്ന വിശേഷണപദത്തിൽനിന്നു പിടിച്ചു് "എങ്ങനെ ദ്രൌപദീപരിഭവത്തിനു ഹേതു വന്നവാറെങ്കിൽ അതിന്നു മുന്നമേ അജാതശത്രു ധൎമ്മപുത്രന്തിരുവടി അഭിഷിക്തനായ്" എന്നു തുടങ്ങി ശ്രീനാരദൻ ധൎമ്മപുത്രനോടു രാജസൂയയാഗം ചെയ്യാനുപദേശിച്ചതു്, ജരാസന്ധവധം, ഭീമാദികൾ രാജസൂയാൎത്ഥമായി നാലു ദിക്കുകളും ജയിച്ചതു്, രാജസൂയം, ശ്രീകൃഷ്ണന്നു് അഗ്രപൂജ ചെയ്തതു്, അതിൽ ശിശുപാലന്റെ ക്ഷോഭം, ഭീഷ്മരുടെ കോപം, ശിശുപാലവധം, സുയോധനന്റെ സഭാപ്രവേശം, ദ്രൌപദീകേശഗ്രഹണവും വസ്ത്രാക്ഷേപവും എന്നു മുതലായ പൂൎവ്വകഥകളെ വളരെ വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. കൌരവന്മാർ പാണ്ഡവന്മാരോടു ചെയ്ത പരാഭവത്തിന്റെയും അധൎമ്മത്തിന്റെയും വിവിധങ്ങളായ അംശങ്ങൾ ഈ കഥകളിൽ കലൎന്നിട്ടുണ്ടു്. കൃഷ്ണാപരാഭവംകൊണ്ടു് അതു പരിപൂൎണ്ണമാകയും ചെയ്യുന്നു. ദൂതനായെഴുന്നള്ളുന്ന ഭഗവാന്റെ തിരുവുള്ളത്തിൽ ആ പരാഭവവും അധൎമ്മവും അത്യന്തശക്തിയോടുകൂടി ആരോഹണം ചെയ്യുന്നുണ്ടു്. അതിനാൽ ഭഗവാൻ ഈ വക കഥകൾ ഓൎക്കുന്നതു് ഈ സന്ദൎഭത്തിൽ അത്യന്തം ഉചിതവുമാണു്. രസജ്ഞനായ ഭാഷാഗദ്യകാരൻ പ്രസ്തുത ഗദ്യപദ്യങ്ങളെ അഭിനയിക്കുന്ന നടന്മാരുടെ ഉപയോഗത്തിനു വേണ്ടിയാണു് ഈ ഭാഗം ഇത്ര വിസ്തരിച്ചതെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

അതിമനോഹരമായ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പ്രണേതാവു്

ആരെന്നറിവാൻ ഒരു മാൎഗ്ഗവും കാണുന്നില്ലെങ്കിലും കൊല്ലം ൯൩൪-ാമാണ്ടു "മിഥുനത്തായിറ്റു പോകിന്റ നാളിൽ" "പരുവക്കൽ ഗ്രഹത്തിൽ ഇരുന്ന ചെറിനാട്ട് ഉണ്ണിരാമൻ" എന്നൊരാളാണ് ഈ ഗ്രന്ഥം പകൎത്തിയതെന്നു ഗ്രന്ഥാവസാനത്തിലെ കുറിപ്പിൽനിന്നു വിശദമാകുന്നുണ്ട്. "ആദിത്യവൎമ്മായ നമഃ" എന്നൊരു കുറിപ്പും അതിനു മുൻപു കാണുന്നു.

"ഇമാം സാഗരപൎയ്യന്താം
ഹിമവദ്വിന്ധ്യകുണ്ഡലാം
മഹീമേകാതപത്രാങ്കാം
രാജസിംഹഃ പ്രശാസ്തു നഃ"

എന്ന ശ്ലോകവാക്യത്തെ "നിഷ്കളങ്കചിത്തനാകിന്റ രാജശ്രേഷ്ഠൻ അഴകതായി രക്ഷിച്ചരുളുവോനാക. പശുക്കൾക്കും ബ്രാഹ്മണൎക്കും നന്മ വരുവിതാക" എന്നും മറ്റും ഭാഷാന്തരപ്പെടുത്തിയതിനുശേഷം എഴുതിയിരിക്കുന്ന ഈ കുറിപ്പ് അക്കാലത്തു തിരുവിതാംകൂർ രാജ്യം ഭരിച്ചിരുന്ന സൎവ്വാംഗനാഥബിരുദനായ ആദിത്യവൎമ്മനെന്ന മഹാരാജാവിനെ ഉദ്ദേശിച്ചുള്ളതാണെന്നു ഞാൻ അനുമാനിക്കുന്നു. സൎവ്വാംഗനാഥൻ ആദിത്യവൎമ്മനു സകലകലാ ആദിത്യവൎമ്മനെന്നും ബിരുദാന്തരമുണ്ടായിരുന്നു. രണ്ടു ബിരുദങ്ങൾക്കും അൎത്ഥം ഒന്നുതന്നെ. സ്വരാജ്യത്തിൽത്തന്നെ അദ്ദേഹം സകല കലകളേയും പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചുവന്നു. കോഴിക്കോട്ടു സാമൂതിരിക്കോവിലകത്തെ ആയുധവിദ്യാഗുരുവായ അയ്യുമേനോനേയും കല്ക്കാട്ടു രാജകുടുംബത്തിന് അന്തരത്തിൽ ഒരു സ്ഥാനം വഹിച്ചിരുന്ന ദീപ്രദീപപ്പുലവരെയും മല്ലയുദ്ധത്തിൽ ജയി

ക്ഷകനിമിത്തം വിഖ്യാതരായിത്തീന്ന തന്റെ രണ്ടു പ്രജകൾക്ക് അദ്ദേഹം ചില സ്ഥാനമാനങ്ങൾ ൯൪൦-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു നല്കിയതായി താമ്രശാസനമുണ്ട്. ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശത്തിലെ സന്ദേശവാഹിയായ "തൃപ്പാപ്പൂർ മൂപ്പ്" ആദിത്യവർമ്മൻ അദ്ദേഹമെന്നാണ് എന്റെ വിശ്വാസം. ആ മഹാരാജാവിന്റെ നാലു ശിലാശാസനങ്ങൾ കാണപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. അവയിൽ രണ്ടു തിരുവനന്തപുരത്തു തിരുവാമ്പാടി ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിലും ബാക്കി രണ്ട് അഗസ്തീശ്വരത്തു വടശ്ശേരി ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിലുമാണ് രേഖപ്പെടുത്തീട്ടുള്ളത്. തിരുവാമ്പാടിയിലെ ശാസനങ്ങളിൽ ഒന്ന് ൯൩൦-ാമാണ്ടിലുള്ളും വടശ്ശേരിയിലെ ശാസനങ്ങളിൽ ഒന്നു ൯൪൯-ാമാണ്ടും ശിലയിൽ കൊത്തപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. വടശ്ശേരിയിലെ ഒരേ ശാസനത്തിൽ ഉള്ള താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്ന് ആദിത്യവർമ്മമഹാരാജാവിനു സർവ്വാംഗനാഥ ബിരുദം എന്തു കാരണങ്ങളാൽ സിദ്ധിച്ചു എന്നു വെളിവാകും.

"ശബ്ദേ ജ്ഞാതാസ്തു യഥ ലക്ഷ്യലക്ഷണജ്ഞതാ-
സ്സംഗീതസാഹിത്യയോഃ
വ്യുത്യർത്ഥാന്യപുരാണശാസ്ത്രനിഗമാൻ
ജാനേ പ്രമാണാന്യപി
ഷട്ത്രിംശത്സ്വപി ഹേതിഷു ശ്രമഗുണൈ-
ശ്ശേഷേ കലാനാം കലാ-
ന്യഭ്യാസേ യുധി ഭൂപതീംശ്ച വിജയേ
സർവ്വാംഗനാഥസ്സ്മൃതഃ.
സാഹിത്യേ നിപുണാഃ കേചിൽ;
കേചിച്ഛാസ്ത്രേ ച കോവിദാഃ;

കേചിദ്ഗീതേ കൃതാഭ്യാസാഃ;
കേചിച്ഛാസ്ത്രേ കൃതശ്രമാഃ;
ആദിത്യവർമ്മൻ! ഭവത-
സ്സാമ്യമിച്ഛന്തി തേ കഥം
പാരംഗതേന വിദ്യാനാ-
മേകാം വിദ്യാം സമാശ്രിതാഃ?"

ഇവ കഴിഞ്ഞ് ശ്രീകൃഷ്ണപരമായ ഒരു മംഗലശ്ലോകവും കാണുന്നു. അതു താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതാണ്.

"നവജലദസമാഭഃ കഞ്ജനേത്ര (കൃതജ്ഞഃ?)
പതിതചികുരസംഘം വാരയന്നംഗുലീഭിഃ
വ്രജയുവതിസമൂഹം സസ്മിതം പ്രേക്ഷമാണോ
വസതു ഹൃദി സദാ മേ ബാലകൃഷ്ണസ്യ ഭാവഃ"

ഈ ശാസനത്തിന്റെ വേണ്ട പദ്യങ്ങളും നിർമ്മിച്ചതു മഹാരാജാവു തന്നെയാണെന്ന് ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു സ്പഷ്ടമാകുന്നു. തിരുവാമ്പാടിയിലെ ക്ഷേത്രവും ഗോശാലയും മണ്ഡപവും നവീകരണം ചെയ്തതും അദ്ദേഹമായിരുന്നു.

"ശ്രീഗോഷ്ഠകൃഷ്ണാലയമണ്ഡപാനാം
ഗവാഞ്ച കൃഷ്ണസ്യ ച ഭൂസുരാണാം
നിവേശനാർത്ഥം കൃതവാൻ നവത്വ-
മാദിത്യവർമ്മാ പരവീരവീരഃ.
അഹോ ഭദ്രാ ച ഗോശാലാ-
പ്യഹോ ഭദ്രഞ്ച മണ്ഡപം
അഹോ കൃഷ്ണാലയം ഭദ്ര-
മഹോ വക്ഷ്യാമി കിം സഖേ?
ആദിത്യവർമ്മണോ രാജ്ഞോ

കൃതാമതന്ത്രാഷം ജനാഃ
പശ്യന്തു സസ്പൃഹം നിത്യം
ജെയപം കൃഷ്ണമാദരാൽ"

ഇത്യാദി അവിടത്തെ ഒരു ശാസനത്തിൽ കാണുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾ ഈ വസ്തുത തെളിയിക്കുന്നു. ഇവയിൽനിന്നെല്ലാം ആദിത്യവർമ്മമഹാരാജാവു് ഒരു വലിയ യോദ്ധാവും സംഗീതസാഹിത്യരസികനും സർവ്വശാസ്ത്രപണ്ഡിതനും കലാപുരസ്കർത്താവും ആയിരുന്നതിനു പുറമെ ഒരു ഉത്തമനായ ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തനുമായിരുന്നു എന്നു വായനക്കാർക്കു കാണാവുന്നതാണല്ലോ.

"ഉഴയൽപൂമെത്തയിൽ മരുവുമക്കണ്ണനാമുണ്ണിതന്നെ-
ത്താർലാലിച്ചും തഴുകിയുമുടൻ നിൻറു വൈകാതവണ്ണം"

ഇത്യാദി ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശപദ്യങ്ങളുടെ സ്വാരസ്യം വിശദമാകണമെങ്കിൽ ഈ ശിലാശാസനങ്ങളുടെ സ്മരണംകൂടി വേണ്ടതാണു്. ഇങ്ങനെയുള്ള ഒരു മഹാരാജാവിൻെറ ആജ്ഞയെ അനുസരിച്ചു് ഏതോ ഒരു പണ്ഡിതൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻെറ മാഹാത്മ്യത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന ഗീതവാക്യവ്യായോഗം ഭാഷാഗദ്യമാക്കിയിരിക്കണമെന്നൂഹിക്കുന്നതു് അനുപപന്നമല്ലല്ലൊ. ഭാഷാരീതികൊണ്ടും ക്രി. പി. പതിനാലാംശതകത്തിനു മുൻപു് ഈ കൃതി വിരചിതമായിരിക്കും എന്നു വിചാരിക്കുവാൻ വലിയ ന്യായമൊന്നും കാണുന്നില്ല. പക്ഷേ അതിനു് ഒരു ശതകത്തിനു മുൻപോ മറ്റോ രചിച്ചതും ആദിത്യവർമ്മമഹാരാജാവിൻെറ കാലത്തു പകർത്തിയെഴുതിയതുമാണെന്നും വരുവാൻ പാടില്ലായ്കയില്ല. അതെങ്ങനെയായാലും ക്രി. പി. 138൪-ാമാണ്ടോളമെങ്കിലും പഴക്കമുള്ള ഒരു കൃതിയാണു ഇതെന്നുള്ളതു നി

ച്ഛിവാദമാണല്ലോ. പൊടിവുള്ള ഭാഗങ്ങൾ അച്ചടിയിൽ കുത്തിട്ടു വിട്ടുകളഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

എഴുതിയ കാലം കുറിച്ചിട്ടുള്ള ഏടുകളിൽ എന്റെ അറിവിൽപെട്ടിട്ടുള്ളിടത്തോളം ഈ താളിയോലഗ്രന്ഥത്തിനാണ് പഴക്കം അധികമായികാണുന്നത്. അക്കാലത്തെ ഗദ്യഭാഷ, ലിപിവിന്യാസം ഇവയുടെ രീതി മനസ്സിലാക്കുവാൻ പ്രയോജകീഭവിക്കുന്ന ഈ ഗ്രന്ഥം എത്ര അമൂല്യമാണെന്നു വിശേഷിച്ചു പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതില്ലല്ലോ. ഈ ഗ്രന്ഥം എന്റെ കൈവശം വന്നിട്ടു വളരെക്കാലമായി. ഇള്ള സക്കാർ സേവനത്തിൽനിന്നു വിശ്രമം ലഭിച്ചതിനുശേഷം സൌകര്യംപോലെ സ്വന്തമായി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുവാൻ ഞാൻ ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്നതാണ്. കൊച്ചി ഗവർൺമെന്റിൽനിന്ന് എനിക്കു നല്കിയ ഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മിററിയുടെ അദ്ധ്യക്ഷപദത്താൽ ഞാൻ ആ ഗവർൺമെന്റിന്റെ നേർക്ക് ഏററവും കൃതജ്ഞനായി തീർന്നിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു ആ കമ്മിററിയുടെ വകയായി ഇപ്പോൾ ഇതു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

ചാക്യാന്മാരുടെ കൂത്ത്, കൂടിയാട്ടം ഇവയിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന ഭാഷ അത്യന്തം പ്രാചീനവും പരിഷ്കൃതവും പരിശുദ്ധവുമാണെന്നുള്ളതു സർവ്വസമ്മതമാകുന്നു. ഭാഷാപദങ്ങളുടേയും സംസ്കൃതപദങ്ങളുടേയും ക്ഷീരനീരന്യായേന ഉള്ള യോഗമാണ് ഈ പരിഷ്കാരത്തിനും പരിശുദ്ധിക്കും പ്രധാനകാരണം. ഭാഷാദേവിയുടെ കളകോമളമായ പദവിന്യാസത്തിൽ മഞ്ജീരശിഞ്ജിതംപോലെയുള്ള മനോഹരമായ ഒരു മധുരനാദം ചാക്യാന്മാരുടെ ഗദ്യങ്ങളിൽ കേൾക്കുവാൻ സാധിക്കും. പ്രകൃതമായ ദൂതവാക്യം അത്ത

ർത്തിലുള്ള ഗദ്യത്തിന്റെ അതിപ്രാചീനമായ ഒരു മാതൃകയാകുന്നു. ആ ഭാഷയുടെ പ്രത്യേകതകളിൽ ചിലതു താഴെ വിവരിക്കാം.

ക്രിയാപദത്തെ പിന്നിട്ടുള്ള കർത്തൃപദപ്രയോഗം പ്രാകൃതഭാഷാഗദ്യകാവ്യങ്ങളിൽ സുലഭമാണ്. ഇത്തരത്തിൽ ഒരു രീതി തമിഴ് മണിപ്രവാളഗദ്യത്തിലും കാണ്മാനുണ്ട്. പെരുന്തേവനാർ ഭാരതത്തിലെ ഓരോ പാട്ടിനും ഗദ്യരൂപത്തിൽ ഒരവതരണിക കാണുന്നു. ഗദ്യവും പാട്ടും ഒരു കവിയുടെ കൃതിയെന്നു തന്നെയാണ് അഭിയുക്തമതം. തമിഴ് മണിപ്രവാളശൈലിയെന്തെന്നു താഴെക്കാണുന്ന അതിലെ ഒരു ഖണ്ഡികയിൽനിന്നു വെളിവാകും. "ഇവ്വകൈ പേചിയ അശരീരിയാകിയ ആദിത്യഭഗവാനും അന്തർദ്ധാനം ചെയ്ത പിൻപു * കന്നനുടൈയ ത്യാഗശക്തിയിൻ മഹാനുഭാവം കണ്ടു ദേവജാതികളും ആശ്ചര്യപ്പട്ടു പുഷ്പവർഷം പൊഴിന്താർ. അപ്പൊഴുതു ബ്രാഹ്മണനും എല്ലൈയില്ലാതൊർ പ്രിയമെയ്തിയവിടത്തു, കന്നൻ തൻ കവചകുണ്ഡലങ്കളൈത്താനേ വാങ്കമല്ലുവിൽ ദൈവികത്തിനാൽ അവൈ വെകുളൈനെകിഴ, വാങ്കി ദേവേന്ദ്രഹസ്തം കീഴ്പ്പട തൻ കൈ മേർപ്പട, അകമചർന്തുടൻ കൊടുപ്പ, ദേവേന്ദ്രനും വാങ്കി മഹാപ്രീയനായ് നിനൈന്നയൊക്കും ത്യാഗപരർ ഇല്ലൈയെൻറുചൊല്ലി സ്വാഗതം ചൊല്ലി മറവു അന്തകന്നനൈവിട്ടു നീങ്കി മീണ്ടുംപാറു, ശാർങ്ഗപാണി, ചക്രമേന്തി, പഞ്ചായുധൻ, പവിത്രമൂർത്തി, ശ്രീവാസുദേവൻപക്കർപോയ് തിരുവടി തൊഴുതു കവചകുണ്ഡല

---

* കന്നൻ=കർണ്ണൻ

ങ്ങളെക്കാട്ടിത്തെവരലോകങ്ങളുക്കൾപ്പോവാനാക വിരവൊടു വേണ്ടിനാലെന്നെത്തുടങ്ങളുപ്പിന്നും യാത്ര അരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവൻ”

“വിദുരൻതന്റെകായിലിടം കൊണ്ടാൻ ശ്രീവാസുദേവൻ” “ശ്രീവാസുദേവനെ നോക്കി യാത്ര ചൊന്നാൻ ദുര്യോധനൻ” ഇത്യാദി പ്രയോഗങ്ങൾ ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ധാരാളമായുണ്ട്. ഗവേഷണപടുവായ ശ്രീമാൻ ചിറയ്ക്കൽ ബാലകൃഷ്ണൻ നായർ ബി. എ. എനിക്കയച്ചുതന്നിട്ടുള്ളതും ഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മിറ്റിയുടെ ആഭിമുഖ്യത്തിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുവാൻ ഇടയുള്ളതുമായ ഉത്തരരാമായണം ഭാഷാഗദ്യത്തിലും “യമലോകം നോക്കിപ്പോവിതും ചെയ്താൻ രാക്ഷസരാജാവു രാവണൻ” “ബ്രഹ്മലോകം നോക്കിയെഴുന്നരുളിനാൻ ബ്രഹ്മൻ തിരുവടി” “വിഷ്ണുഭഗവാനെച്ചെന്നു കണ്ടു നമസ്കരിച്ചറിയിപ്പുതും ചെയ്താനിന്ദ്രൻ” ഇത്തരത്തിലുള്ള പ്രയോഗങ്ങൾ ഒട്ടുവളരെ കാണാവുന്നതാണ്. തിരുവനന്തപുരം ശ്രീമൂലം ഗ്രന്ഥാവലിയുടെ പതിമൂന്നും പതിന്നാലും അങ്കങ്ങളായി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തീട്ടുള്ള ഭാഗവതം ഭാഷാഗദ്യത്തിൽ “ഭഗവാന്റെ അനുഗ്രഹമെന്നറിഞ്ഞാരവർ” “കടമ്പുമരത്തിന്മേൽ കരേറി അവൻ കിടക്കുന്നതിന്റെ മീതെ അങ്ങു ചാടീ ഭഗവാൻ” “ഒരു നാഴിക ചെല്ലുകിലൊരു യുഗമെന്നു തോന്നുമവർക്ക്” “അപ്പോൾ വൈശ്രവണന്റെ അനുജനാകുന്ന ശംഖചൂഡൻ വന്നാനവിടേക്ക്” ഇങ്ങനെയുള്ള വാക്യങ്ങൾ അവിടവിടെക്കാണുന്നുണ്ടെങ്കിലും കർത്താവിനു പിൻപു വരുന്ന ക്രിയയോടുകൂടിയ വാക്യങ്ങളാണ് അധികം. എന്നാൽ നേരെ മറിച്ചാണ് ഈ വിഷയത്തിൽ മൂലവാക്യത്തിന്റെ

നില. ക്രിയയ്ക്കു പിന്നീടല്ലാതെ കർത്താവു വരുന്ന വാക്യങ്ങൾ ഇതിൽ വളരെ ചുരുക്കം.

ക്രിയകളോടു ലിംഗപുരുഷവചനപ്രത്യയങ്ങൾ ഘടിപ്പിച്ചു ഭാഷാഗദ്യത്തിൽ ഇപ്പോൾ ആരും പ്രയോഗിക്കാറില്ലല്ലോ. 'ലീലാതിലക'ത്തിലെ "ക്രിയായാം കാലത്രയേ പ്രായോ ഗമിതം" എന്ന സൂത്രത്തിൽ നിന്നു ക്രി. പി. പതിന്നാലാംശതകത്തിൽ പ്രായേണ ക്രിയകളോടു മൂന്നു കാലങ്ങളെക്കുറിക്കുമ്പോഴും ലിംഗപുരുഷവചനപ്രത്യയങ്ങൾ ചേർത്തിരുന്നു എന്നു കാണാവുന്നതാണ്. 'പ്രായഃ' പദഗ്രഹണംകൊണ്ടു പ്രത്യുദാഹരണങ്ങൾക്കും സ്ഥാനമുണ്ടെന്നു വരുന്നു: ദൂതവാക്യത്തിൽ അങ്ങനെയുള്ള പ്രത്യുദാഹരണങ്ങൾ നന്നെ ചുരുക്കമാണ്. ഭാഗവതം ഭാഷയിൽ "ശ്രീശുകൻ പറഞ്ഞു" എന്നും "ശ്രീശുകൻ പറഞ്ഞാൻ" എന്നും അവ്യവസ്ഥിതമായി പ്രയോഗങ്ങൾ കാണുന്നതിനു പുറമെ "ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീകൾ ആശീർവ്വാദത്തെയും ചെയ്തു" "ഭഗവാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ പുറപ്പെട്ടും ചെയ്തു" എന്നും മറ്റുമുള്ള വാക്യങ്ങളും വിരളമല്ല.

പഴയ മലയാളത്തിൽ പ്രചുരപ്രചാരങ്ങളായ പല പദങ്ങളും പ്രയോഗങ്ങളും ദൂതവാക്യത്തിൽ ഉണ്ട്. താലങ്ങുക(നലയുക), തറാതെ (തെററാതെ), ഏഴുനിറു (എഴുനേറു), പട്ടുക(പെടുക), പണ്ണി (ചെയ്തു), ഞാങ്ങൾ (ഞങ്ങൾ), നൽവരവ് (സ്വാഗതം), പിളുന്നു (പിളന്നു), വീണ്ണ (വീണ), ആനത്തലവങ്ങൾ (ആനത്തലവന്മാർ), അമഷ (അമർഷം), സൂക്ഷിച്ചു (സൂക്ഷിച്ചു) മുതലായ ഓരോന്നിനും ഓരോ വിശേഷതയുമായ ചരിത്രമുണ്ട്. അതെല്ലാം ഇവിടെ പ്രപഞ്ചനം ചെയ്യുവാൻ സൌകര്യമില്ല. 'നേ്ല്ല

പകരം 'ൻറ' പ്രയോഗിക്കുന്നതായിരുന്നു പണ്ടത്തെ നടപ്പ്. "ഉണ്ട്", "അല്ലാ" ഇവയ്ക്കു പകരം "ഒണ്ട്", "എല്ലോ" എന്നാണു യഥാക്രമം ഗ്രന്ഥത്തിൽ എഴുതിക്കാണുന്നത്. ആ പാഠങ്ങൾ അതേ നിലയ്ക്കുതന്നെ സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. "എല്ലോ" എന്ന പ്രയോഗം കണ്ണശ്ശരാമായണത്തിലുമുണ്ട്. "അല്ലോ" എന്ന പ്രയോഗവും പണ്ടു നടപ്പുണ്ടായിരുന്നതായി കാണുന്നു. "പോയ്ക്കെട്ടു" ഇടങ്ങിയ ചില പഴയ ഭാഷാശൈലികളും മൂലവാക്യത്തിൽ ഇല്ലാതില്ല.

ഭാവികാലത്തിലുള്ള പിൻവിനയെച്ചം കൂടാതെ കാലാദിവിശേഷങ്ങളൊന്നുമില്ലാത്ത കേവലക്രിയയായ നടുവിനയെച്ചം മാത്രം കാണിച്ചു പൂർണ്ണക്രിയ പ്രയോഗിക്കുക എന്നതു ഭാഷയിൽ ഇന്നു നടപ്പില്ല. തമിഴിൽ ഇന്നും അതു നടപ്പിലിരിക്കുന്നുണ്ട്. പ്രസ്തുതഗ്രന്ഥത്തിൽ അത്തരത്തിലുള്ള പ്രയോഗം പ്രായേണ കാണുന്നുണ്ട്. "പുറപ്പെടത്തുങ്ങീതു അസുരഗണം" "ദുഷ്ടമായി ഉജ്ഝിക്ക എൻറിവ്വണ്ണം പ്രവർത്തിക്കത്തുടങ്ങീ" ഇത്യാദി പ്രയോഗങ്ങൾ നോക്കുക.

ഇതുപോലെ ഇനിയും ചിലതു പ്രസ്താവയോഗ്യമായിട്ടുണ്ട്. സഹസ്രവാഹു, വെലാൽക്കരിക്ക, വാധ എന്നു തുടങ്ങി ബകാരത്തിൻറ സ്ഥാനത്തു വകാരപ്രയോഗം പല സ്ഥലങ്ങളിൽ കാണുന്നുണ്ട്. വ, ബ എന്നിവയ്ക്കു തമ്മിൽ അഭേദം സംസ്കൃതത്തിൽ ഉണ്ടെങ്കിലും ശ്ലേഷസിദ്ധി മുതലായ പ്രയോജനങ്ങളുള്ളിടത്തേ അതു കാണാറുള്ളു. പ്രകൃതത്തിൽ ഉള്ള വകാരം സ്പർശാക്ഷരങ്ങളുടെ വർഗ്ഗങ്ങളിൽ തൃതീയാക്ഷരമില്ലാത്തതായ തമിഴിൻറ സംബന്ധത്തെയാണ് കാണിക്കുന്നത്; അവയെ തദ്ഭവങ്ങളായിത്തന്നെ

അംഗീകരിക്കാത്തതുമാണ്. രേഫംകൊണ്ട് ആരംഭിക്കുന്ന ചില പദങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ ഇകാരം വന്ന് "ഇരണ്ട്" മുതലായ വിധത്തിലാകുന്ന സമ്പ്രദായവും ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ കാണുന്നുണ്ട്. ഇതു ലീലാതിലകത്തിലെ "ഹലി ന വിശേഷഃ" എന്ന സൂത്രത്തെ അനുസരിച്ചുവരുന്ന വികാരമാകുന്നു. ഇവയെല്ലാം ഭാഷയിൽ തമിഴിന്റെ ആധിപത്യം നിലനിന്നുവന്നിരുന്ന ഒരു കാലത്തെ കാണിക്കുന്ന ചിഹ്നങ്ങളാണ്. ഇതുപോലെ സംസ്കൃതത്തിന്റെ അധികാരവും ഭാഷയിൽ ഏറെക്കുറെ പ്രതിഷ്ഠിതമായിരുന്നുവെന്നു താഴെ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്ന ഉദാഹരണങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കും.

ഒരു ക്രിയയുടെ കാലംകൊണ്ടു മറെറാരു ക്രിയ നടക്കുന്ന കാലത്തെ കാണിക്കുന്ന വിഷയസപ്തമി അല്ലെങ്കിൽ സതിസപ്തമി പ്രയോഗിക്കുന്ന സമ്പ്രദായം സംസ്കൃതഭാഷയിൽ ഉള്ളതാണ്. ഈ വിഷയസപ്തമിയുടെ അസ്പഷ്ടമല്ലാത്ത ഒരു സ്വരൂപം ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ അതിസുലഭമായി കാണുന്നുണ്ട്. "ത്രൈലോക്യൈശ്വര്യത്തെ ദേവേന്ദ്രനു കൊടുത്തു ത്രൈലോക്യത്തെ സ്ഥിതി വരുത്തിയ കാലത്തു" "അമരരാജധാനിയെ പ്രാപിച്ച് അമരകളോടു പരാക്രമിക്കിന്റ കാലത്തു", "അധോക്ഷജനെ നോക്കി അറിയിച്ചയവസ്ഥയിൽ" എന്ന ഇങ്ങിയ പ്രയോഗങ്ങൾ നോക്കുക. തമിഴ്മണിപ്രവാളത്തിലും ഈ ശൈലിയുടെ സംക്രമമുണ്ട്.

സംസ്കൃതത്തിലെ ശത്രന്തം, ശാനജന്തം എന്നിവയുടെ പ്രതിരൂപകങ്ങളായ വിശേഷണങ്ങൾ (പേരെച്ചങ്ങളിൽ ലിംഗപ്രത്യയം ചേർത്തു നാമങ്ങൾ പോലെയാക്കിയ നിർദ്ദേശകവർത്തമാനവിശേഷണങ്ങൾ) ഇന്നു ഭാഷയിൽ പ്രയോ

ഗിക്കാറില്ല. എന്നാൽ അവ ഈ പുസ്തകത്തിൽ ധാരാളം കാണുന്നുണ്ട്. വിശേഷണവിശേഷ്യങ്ങളുടെ പൂർവ്വാപരഭാവം മാററി വിശേഷണം പിൻപു ചേർക്കുന്നതും ഇതിൽ അപൂർവ്വമല്ല "... ....-സൂത്രധാരൻ........നൈപത്ഥ്യശാല നോക്കി ചെല്ലിൻറവൻ........അറിയിപ്പൂ എൻറു ചൊല്ലി ചെല്ലിൻറവൻ ...." ഇത്യാദിവാക്യങ്ങൾ നോക്കുക.

സംസ്കൃതത്തിലെ ബഹുവ്രീഹിസമാസം ദ്രാവിഡഭാഷകൾക്കു തീരെ ഇണക്കമില്ലാത്ത ഒന്നാണ്. അതിനെ ഭാഷപ്പെടുത്തുന്നതു സംസ്കൃതം പഠിക്കുമ്പോൾ പരിഭാഷ ചൊല്ലുന്ന രീതിയിൽതന്നെയായാലേ വിശദമാകയുള്ളു. ഭാഷയുടെ സംസ്കൃതപാരതന്ത്ര്യം കുറഞ്ഞു തുടങ്ങിയതോടു കൂടി ഈ രീതി ഇപ്പോൾ ക്ഷയിച്ചുവന്നിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ഈ ഗദ്യഗ്രന്ഥത്തിൽ പരിഭാഷചൊല്ലുന്നതിന്റെ ഛായയുള്ള രീതിതന്നെയാണ് ആവക ഘട്ടങ്ങളിൽ സ്വീകരിച്ചു കാണുന്നത്. "ചുവന്നു ചെറുതാകിന തിരുവുടമ്പിനെ ഉടയനായ്", "സമാഗതമാകിന യുദ്ധമഹോത്സവത്തെ നിരൂപിച്ചു സന്തോഷത്തോടുകൂടി ഇരിക്കിൻറ എന്നുടെ ഹൃദയം കടന്നു കളയപ്പെട്ടിരിക്കിൻറ ക്രോധാവേഗത്തോടു കൂടിയ കണക്കെ ഇരിക്കിൻറു" എന്നു തുടങ്ങിയ പ്രയോഗങ്ങൾ നോക്കുക.

യച്ഛബ്ദവും, തച്ഛബ്ദവും എന്നിവയുടെ ഘടനകൊണ്ടു വിശേഷണവിശേഷ്യഭാവത്തെ കാണിക്കുന്ന സമ്പ്രദായം സംസ്കൃതത്തിലുള്ളത് അങ്ങനെതന്നെ പകർത്തി അന്വയാർത്ഥം ചൊല്ലുന്ന രീതിയിൽ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ അംഗീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. "ശ്രീവടുവാമനമൂർത്തിയുടെ ആ ശ്രീപാദം നിങ്ങളെ രക്ഷിപ്പൂതാക യാതൊരു ശ്രീപാദംകൊണ്ടു നമു

ചിയാകിൻറ ദൈത്യവരൻ............ഉയരത്തേട്ടത്തെറിയപ്പെട്ടിളു" ഇത്യാദി പ്രയോഗങ്ങൾ നോക്കുക.

ഇങ്ങനെ നോക്കിയാൽ "ചതുസ്സാഗരപര്യന്തയായിരുന്ന ഭൂമി നിസ്സപത്നയായ് എന്നതധീനയായിട്ടും വരും" എന്നാദിയായി വിശേഷണവിശേഷ്യങ്ങൾക്കു സമാനലിംഗത്വം മുതലായി സംസ്കൃതത്തിൽ നടപ്പുള്ള വേറെയും ചില വിധികളും ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ അനുസരിച്ചിരിക്കുന്നതായി കാണാം. ഇതിലെ ഭാഷ സംസ്കൃതത്തിൻെറയും തമിഴിൻെറയും സംബന്ധത്തെ ധാരാളം കാണിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഇത്രയുംകൊണ്ടു വിശദമാകുമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു.

ഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മറ്റിയിൽനിന്നു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നതിനു സർവ്വപ്രകാരത്തിലും യോഗ്യതയുള്ളതാണ് ഈ പുസ്തകം. ഇങ്ങനെ പറയുന്നതിനു പലകാരണങ്ങൾ ഉണ്ട്. ഗദ്യമായാലും പദ്യമായാലും, പഴയ ഗ്രന്ഥപ്പുരകളിൽനിന്നു കണ്ടുകിട്ടുന്ന പ്രാചീനങ്ങളായ ഭാഷാഗ്രന്ഥങ്ങൾ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നതു ഭാഷയുടെ പരിഷ്കരണത്തിനു പ്രധാനോപായമാണ്. ഭൂതത്തിൻെറ സഹായം കൂടാതെ വർത്തമാനത്തിൻെറ ഗുണദോഷങ്ങളെ വിവേചനം ചെയ്യുവാനോ ഗുണദോഷവിവേചനം കൂടാതെ ഭാവിയിലേക്കുള്ള പരിപാടിയെ ഉറപ്പിക്കുവാനോ സാധിക്കയില്ല. ഈ ഗ്രന്ഥം പ്രാചീനകാലത്തു നടപ്പിലിരുന്ന പ്രൌഢവും പ്രസന്നവും സരസവുമായ ഭാഷാഗദ്യത്തിൻെറ മാതൃക നമുക്കു കാണിച്ചുതരുന്നുണ്ട്. ഭാഷയിൽ ഗദ്യമെന്നൊന്ന് ഈയിടയിലുണ്ടായതാണെന്നുള്ള ചിലരുടെ അന്ധവിശ്വാസത്തിന് ഇത്തരത്തിലുള്ള ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ പ്രകാശനംകൊണ്ടു

വലിയ ഇളക്കം തട്ടാതെയിരിക്കുകയില്ല. ഇതിൽ സംസ്കൃതപദങ്ങളും തമിഴ്‌രീതിയിലുള്ള പ്രയോഗങ്ങളും ധാരാളമുണ്ടെങ്കിലും ഈ ഭാഷയുടെ പ്രസന്നതയ്ക്കോ സാരസ്യത്തിന്നോ ഒരു വിധത്തിലും ഹാനിവരുത്തുന്നില്ല. യാതൊരു കെട്ടില്പും കൂടാതെ നിരർഗ്ഗളമായൊഴുകുന്ന ഇതിലെ ഭാഷാനദി ഏവരേയും തന്നിൽ അവഗാഹനം ചെയ്വാൻ പ്രേരിക്കാതിരിക്കയില്ല. അവഗാഹനം ചെയ്യുന്നവരുടെ ഹൃദയം തെളിയുകയും, ഇത്ര പ്രാചീനമായ കാലത്തുതന്നെ ഇത്ര സ്പൃഹണീയമായ ഗദ്യരീതി നമ്മുടെ ഭാഷയിൽ ഉണ്ടായിരുന്നുവല്ലോ എന്ന് അഭിമാനംകൊള്ളുകയും ചെയ്യും.

ഈ ഭാഷാഗദ്യം സാഹിത്യഗുണംകൊണ്ടു നോക്കുമ്പോഴും ഉജ്ജ്വലം ഉൽകൃഷ്ടമായിട്ടാണിരിക്കുന്നത്. ശബ്ദഭംഗി, അർത്ഥഭംഗി, കല്പനാചാതുര്യം മുതലായവകൊണ്ടാണല്ലോ സാഹിത്യഗുണത്തെ കണക്കാക്കേണ്ടത്. ഇവയെല്ലാം ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ സഹൃദയജനങ്ങളുടെ ശ്ലാഘയ്ക്കു പാത്രമാകത്തക്കവിധം ഇണങ്ങിയിരിക്കുന്നുണ്ട്. ഉദാഹരണങ്ങൾ ഇതിൽ ആപാദചൂഡം കാണാം. ആദ്യത്തെ മംഗളശ്ലോകത്തിന്റെ വിവരണമായ ഗദ്യം, മന്ത്രശാലയിലേക്കു ചെല്ലുമ്പോൾ ദുര്യോധനൻ വിചാരിക്കുന്നതിനെ പറയുന്ന ഗദ്യം, അതിന്നടുത്തുതന്നെ ഭഗവാന്റെ വിചാരമായിട്ടുള്ള ഗദ്യം, ശ്രീകൃഷ്ണസുയോധനസംവാദം, വിശ്വരൂപപ്രദർശനം എന്നിവ വിശേഷിച്ചും പ്രസ്താവയോഗ്യമാണ്. കഥാവർണ്ണനയിൽ ഒരു പാത്രത്തിന്റെ സ്വഭാവം അതിന്റെ വാക്കുകൾകൊണ്ടും പ്രവൃത്തികൾകൊണ്ടും വ്യക്തമാക്കുന്നതിലാണ് കല്പനാചാതുര്യം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. ഇതിൽ ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ വിചാര

ത്തെ വർണ്ണിക്കുന്നതിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ രാജസൂയം കഥ പറയുന്നതിൽ, ഭഗവാന് അഗ്രപൂജ ചെയ്തതിൽ കുപിതനായി പല ദുർവ്വചനങ്ങളും പറയുന്ന ശിശുപാലനോടു യുധിഷ്ഠിരൻ പറയുന്നത് "എടോ ശിശുപാലാ ഇസ്സഭയിങ്കൽ നിന്നെക്കാട്ടിൽ വൃദ്ധതമന്മാരായ് മഹാനുഭാവന്മാരാകിന മഹീപതിമാർ അനേകം ഉണ്ടിരിക്കിന്റൂ. എൻറാൽ ഇവർ സഹിച്ചിരിക്കിന്റെടത്തു നീയും പൊറുത്തിരിക്കയല്ലയോ അഴകിയൂ" എന്നു മാത്രമാണ്. ഈ അനുനയവാക്കിൽനിന്ന് യുധിഷ്ഠിരന്റെ ശാന്തി, തിതിക്ഷ മുതലായവ പ്രസ്പഷ്ടമാകുന്നുണ്ട്. അതു കേട്ടതിപ്പുറം ശിശുപാലനോടു കോപിച്ച ഭീഷ്മപിതാമഹൻ പറയുന്ന "അനുനയത്തിന്നർഹനല്ല ശിശുപാലൻ" എന്നു തുടങ്ങിയ വാക്യങ്ങളിൽനിന്ന് അദ്ദേഹത്തിനുള്ള അസാധാരണമായ ഭഗവൽഭക്തിയും അപ്രതിഹതങ്ങളായ വീര്യപരാക്രമങ്ങളും വ്യക്തമാകുന്നുണ്ട്. ഭഗവാൻ ദുര്യോധനനോട് അർദ്ധരാജ്യം തരണമെന്ന യുധിഷ്ഠിരസന്ദേശത്തെ അറിയിച്ചതു കേട്ട ദുര്യോധനൻ പറയുന്ന "എടോ ദൂതാ രാജ്യവ്യവഹാരത്തെ അറിയിന്റായതല്ല ഭവാൻ" എന്നാദിയായ വാക്യങ്ങൾ സുയോധനനുള്ള ഐശ്വര്യമത്തത, ദുരഭിമാനം, പണ്ഡിതമ്മന്യത, സജ്ജനദ്വേഷം മുതലായവയെ വിശദമാക്കുന്നുണ്ട്. സർവ്വജ്ഞനായ ഭഗവാന്റെ മുമ്പിൽ "അസാഹസൈരലഘുവ്യവസായശീലൈഃ" ഇത്യാദി പ്രമാണം ചൊല്ലി അർത്ഥം പറയുകയും, വലിയൊരു നീതിശാസ്ത്രജ്ഞനെന്നു ഭാവിച്ചു സാമദാനഭേദദണ്ഡങ്ങളെക്കുറിച്ചു പ്രസംഗിക്കയും ചെയ്യുന്ന സുയോധനന്റെ സ്വഭാവത്തെ കവി എത്രയും തന്മയത്വത്തോടുകൂടി ചിത്രീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

നാനൂറ്റൻപതു കൊല്ലത്തിനു മുൻപ് എഴുതിയ ഈ താളിയോലഗ്രന്ഥത്തിലെ ലിപികൾ ഗ്രന്ഥാക്ഷരമാലയിൽനിന്നു മലയാളം ക്രമേണ വേർപെട്ടു വന്നതിന്റെ ഒരു പ്രധാനഘട്ടത്തെ വെളിപ്പെടുത്തുന്നുണ്ട്. 'ൺ' എന്ന ടകാരഘടിതമായ ചില്ലിന്റെ സ്ഥാനത്തിൽ ഗ്രന്ഥത്തിൽ 'ൃ' എന്നാണ് എഴുതിക്കാണുന്നത്. ളകാരത്തിന്റെ ചില്ലാകയാലാണ് ഈ ചിഹ്നം പൂർവ്വകാലങ്ങളിൽ ഗ്രന്ഥമെഴുത്തുകാർ ആ ഘട്ടങ്ങളിൽ ഉപയോഗിച്ചുവന്നത്; അതിന് ഔചിത്യവുമുണ്ടായിരുന്നു. അച്ചടിക്കുന്നതിനും വായിക്കുന്നതിനുമുള്ള സൗകര്യത്തെ ഉദ്ദേശിച്ച് 'ൺ' എന്ന ലിപി തന്നെയാണ് മുദ്രണത്തിൽ സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ളത്. 'ഴ്' എന്നുള്ള ഴകാരത്തിന്റെ ചില്ലായി ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നു. 'ങ' എന്നൊരു ലിപി പൂർവ്വകാലത്തുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഗ്രന്ഥത്തിൽ 'ം ങ' എന്നാണ് ആ വർണ്ണത്തിനുള്ള ലിപി. അച്ചടിയിൽ 'ങ' തന്നെ ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നു. 'ചെയ്തു' 'എയ്തു' എന്നിങ്ങനെ ഇപ്പോൾ യകാരതകാരസംയോഗത്തോടുകൂടി എഴുതുന്ന വാക്കുകൾ ഗ്രന്ഥത്തിൽ 'ചെയിതു' 'എയിതു' എന്നാണ് എഴുതിക്കാണുന്നത്. എന്നാൽ ആധുനികരീതി അച്ചടിയിൽ സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. 'ഁ' എന്നാണ് പ്രായേണ അനുസ്വാരത്തിന്റെ ചിഹ്നമായി ഗ്രന്ഥത്തിൽ എഴുതീട്ടുള്ളത്. എന്നാൽ പരാക്ഷരത്തിന്റെ യോഗത്തിൽ മകാരത്തിനു യോജിപ്പുള്ള സ്ഥലങ്ങളിൽ മാത്രമേ ഇങ്ങനെ ചെയ്തുകാണുന്നുള്ളു. അല്ലാത്ത സ്ഥലങ്ങളിൽ 'ം' എന്ന അനുസ്വാരചിഹ്നംതന്നെ ഗ്രന്ഥമെഴുത്തുകാരനും ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നു. യാതൊരു വിരാമചിഹ്നവും ഗ്ര

നഥത്തിൽ ഇല്ല. വാക്യങ്ങൾ യഥാസൌകൎയ്യം മുറിച്ചു ചൊല്ലേണ്ട ഭാരം വായനക്കാൎക്കു വിട്ടുകൊടുത്തിരിക്കുന്നതായാണ് കാണുന്നത്. അച്ചടിയിൽ ഖണ്ഡികാവിഭാഗം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

ഈ ആമുഖോപന്യാസം ഇനിയും ദീൎഘിപ്പിക്കുന്നില്ല. ഈ ഭാഷയ്ക്കു അനൎഘമായ ഒരു സമ്പത്തും ആഭരണവുമാണെന്നുള്ള എന്റെ അഭിപ്രായം പണ്ഡിതന്മാരായ ഭാഷാഭിമാനികൾ സമ്മതിക്കുമെന്നു ഞാൻ ദൃഢമായി വിശ്വസിക്കുന്നു.

തിരുവനന്തപുരം,
23—12—11

ഉള്ളൂർ എസ്. പരമേശ്വരയ്യർ,
പ്രസിഡെന്റ്,
ഭാഷാപരിഷ്കരണക്കമ്മിററി.

ദൂതവാക്യം

നാടകം ഭാഷ.

(ഗദ്യം)

ഹരിഃ ശ്രീഗണപതയേ നമഃ.

ചൊന്നാൻ സൂത്ര(ധാരൻ):— "ഭഗവാൻ ഇന്ദ്രാവരജൻ ഉപേന്ദ്രൻ ശ്രീവടുവാമനമൂൎത്തിയുടെ ആ ശ്രീപാദം നിങ്ങളെ രക്ഷിപ്പുതാക. യാതൊരു ശ്രീപാദംകൊണ്ടു നമുചിയാകിന്റ ദൈത്യവരൻ അതിവിശാലമാകിന്ന അംബരമാൎഗ്ഗത്തിങ്കൽ ഉയരെത്തട്ടിയെറിയപ്പെട്ടിതു, യാതൊരു ശ്രീപാദം ഉദഞ്ചലോകമളപ്പാനായരിന്റ കാലത്തു ത്രൈലോക്യത്തിന്നു ഉത്സവാൎത്ഥമായ് എടുത്തു നാട്ടിന കനകയൂപം പോലെ കാണപ്പെട്ടിതു. ഇങ്ങനെ ഇരുന്ന ഉപേന്ദ്രന്തിരുവടിയുടെ ശ്രീപാദം നിങ്ങളെ രക്ഷിപ്പുതാക. തനക്കളായ് താമ്രങ്ങളായിരിക്കിന്റ നഖമണികളോടുകൂടി ഇരിക്കിന്റ (ശ്രീപാദം) അംബരമാൎഗ്ഗത്തിങ്കൽ നമുചിയാകിന്റ ദൈത്യൻ എടുത്തെറിയപ്പെട്ടവാറു എങ്ങനെ എങ്കിൽ അതിന്നു മുന്നമേ നരകമഥനൻ നാരായണസ്വാമി നരസിംഹരൂപിയായ് ഹിരണ്യകശിപുവിനെ നഖമുഖങ്ങളെ കൊണ്ടു പിളൎന്നു കൊന്റു ത്രൈലോക്യൈശ്വൎയ്യത്തെ ദേവേന്ദ്രന്നു കൊടുത്തു ത്രൈലോക്യത്തെ സ്ഥിതിവരുത്തിയ കാലത്തു അസുരകളെല്ലാംകൂടി നിരൂപിച്ചു വൈരോചനി മഹാബലിയുടെ സകാശത്തെ പ്രാപിച്ചു അവനെ നോ

ക്കി പ്രതിപാദിച്ചു തുടങ്ങി. ഏതോ ദൈത്യേന്ദ്രാ നിന്നുടെ പിതാമഹനായിരുന്ന ഹിരണ്യകശിപുവെന്നൊരുത്തൻ ഈ ത്രൈലോക്യാധിപത്യം അതിനെ വെലാൽക്രമിച്ചു പറിച്ചു കൊൾക ചെയ്തു. ദേവേന്ദ്രൻ വിഷ്ണുഭഗവാനെ പ്രാൎത്ഥിച്ചു വിഷ്ണു മായാപ്രഭാവംകൊണ്ടു ഹിരണ്യകശിപുവിനെ നിഗ്രഹിച്ചു സ്വീകരിച്ചൊന്റു ഈ സ്വൎഗ്ഗരാജ്യം. എന്റാൽ പെരിക വിരഞ്ഞു അ....ളെ എല്ലാമെയും നിഗ്രഹിച്ചു സ്വൎഗ്ഗരാജ്യം കൊണ്ടനുഭവിക്ക എന്റിങ്ങനെ പ്രതിപാദിച്ചു പ്രീതമനസ്സനാകിന മഹാബലിയെ ദേവവധാൎത്ഥമായ് ഇന്ദ്രനാക്കി അഭിഷേകം പണ്ണിതു. പിന്നെ ത്രൈലോക്യവിജയാൎത്ഥമായ് ദൈത്യകോടികളെ നിയോഗിച്ചാൻ മഹാബലി; പുറപ്പെടത്തുടങ്ങിതു അസുരഗണം. മഹാപത്മൻ നികുംഭൻ കാഞ്ചനാക്ഷൻ കപിസ്കന്ധൻ മേഘനാദൻ ബലാന്ധമൻ ഇത്യാദി പുറപ്പെടത്തുടങ്ങിതു. സിംഹികാതനയൻ രാഹു പുറപ്പെട്ടാൻ. മഹാബലിയുടെ പുത്രൻ സഹസ്രബാഹു രഥാധിരഥാകാലി പ്പടയോടുകൂട ധ്വജങ്ങൾ അശ്വങ്ങൾ ആനത്തലവങ്ങൾ എന്റേവമാദികളോടു കൂട അമരരാജധാനിയെ പ്രാപിച്ചു അമരകളോടു പരാക്രമിക്കിന്റ കാലത്തു സമൎത്ഥരാകിന ദൈത്യന്മാരുടെ ശരകന്താദി ആയുധവരങ്ങളാൻ പരിപീഡിതരായ് കെട്ടോടിപ്പോയിതു ദേവതാവൎഗ്ഗം. സ്വൎഗ്ഗരാജ്യം മഹാബലിക്കായിതു. പിന്നെ ദേവകൾ സ്വൎഗ്ഗത്തെയും കളഞ്ഞു ബ്രാഹ്മണവേഷപ്രതിച്ഛന്നരായ് പൃഥിവിയിങ്കൽ പെരുമാറിന്റവർകൾ തങ്ങളിൽ കൂടി നിരൂപിച്ചു ക്ഷീരാൎണ്ണവം പ്രാപിച്ചു ശ്രീനാരായണസ്വാമിയെ സ്തുതിക്കിന്റ കാലത്തു അനന്തനാകിന്റ അഹിപതിമേൽ

അധിവസിച്ചരുളുന്റ അംബുജാലയാവല്ലഭൻ അമരകളു
ടെ സകാശം പ്രാപിക്കിന്റ കാലത്തു "പ്രഭോ മഹാബ
ലിയുടെ ശൌര്യാഗ്നിയാൽ ചുടപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ ഞങ്ങ
ളെ നിന്തിരുവടിയുടെ കരുണാസ്രാവത്തിൽ മുഴുകി കുളു
ർപ്പിച്ചരുളുക ദേവദേവശാ" എന്ററിയിക്കിന്റ കാലത്തു
ശ്രീപ്രഹ്ലാദകുലത്തിലൊരുത്തനാകയും എന്നിൽ
ഭക്തനാകയുമൊണ്ടു എന്റാൽ ഉപായാന്തരങ്ങളെക്കൊ
ണ്ടു അവനാലൊള്ള ഉപദ്രവത്തെ കെടുക്കിന്റിതൊണ്ടു
എന്റരുളിച്ചെയ്തു അദിതിദേവിയുടെ തിരുവുദരാധാര
ത്തെ പ്രാപിച്ചരുളിനാൻ. അനന്തരം മഹാബലി ദുർന്നി
മിത്തഗ്രഹഗൃഹീതനായ് പിതാമഹമുഖവിഗളിതമാകിന
പരംപുരുഷപരാക്രമത്തെ നിന്ദിക്ക നിമിത്തമായ് കോപി
ക്കിന്റ ശ്രീപ്രഹ്ലാദനിയോഗത്താൽ അശ്വമേധം ദീ
ക്ഷിച്ചു പാത്രികളെ സംഗ്രഹിച്ചു ഋത്വിക്കുകളെ വരിച്ചു
കൊണ്ടു കതിര പെരുമാററി ചടങ്ങു പിഴയാതെ യാഗ
ങ്ങളെച്ചെയ്തു മുടിച്ചു പ്രാർത്ഥിതപ്രദാനപരായണനായ് വസി
ക്കിന്റ കാലത്തു, അദിതിദേവിയുടെ തിരുവുദരാധാരത്തി
ങ്കൽ നിന്റു ദിവ്യം വർഷസഹസ്രംകൂടി ജനിച്ചു ചുവ
ന്നു ചെറുതാകിന തിരുവുടമ്പിനെ ഉടയനായ് ദേവമ
ന്ത്രി ബൃഹസ്പതിയെ ഉപാധ്യായനായ് കല്പിച്ചു ആയി
രം ശാഖകളോടുകൂടി ഇരിക്കിന്റ സാമവേദത്തിൽ വാമ
ദേവ്യമാകിന്റ ശാഖ അളന്നു പാടി മഹാബലിയുടെ യ
ജ്ഞവാടം പ്രാപിച്ച കാലത്തു, മധുരമധുരമാകിന സാമ
ഗാനംകേട്ടു സന്തോഷിതഹൃദയനാകിന മഹാബലി ശ്രീ
വടുവാമനമൂർത്തിയെ നോക്കി "നൽവരവാവുതാക. എന്തി
നെ ഇച്ഛിക്കിന്റൂ? അഭിപ്രേതമായിരുന്ന വരത്തെ വരി

ക്ക" എന്റിങ്ങിനെ മഹാബലപരാക്രമനാകിന മഹാബലി ചൊല്ലിന്റതു കേട്ടു അരുളിച്ചെയ്തു ശ്രീവടുവാമനമൂൎത്തി. "എടോ ദൈത്യേന്ദ്രാ രാജ്യത്തിങ്കൽ ശ്രദ്ധയില്ലാ എനിക്കു. അപ്പടിയേ ധനത്തിലും രത്നങ്ങളിലും സ്ത്രീകളിലും ശ്രദ്ധയില്ലാ. നിനക്കു ധൎമ്മസ്ഥിതി ഉണ്ടാകിന്റതാകിൽ നിന്നെ പ്രാൎത്ഥിക്കിന്റവൻ കൃതാൎത്ഥനായ് യജ്ഞശാല നാട്ടുവാൻ എന്നുടെ അടിയാൽ മൂവടി പ്രമാണം ഭൂമി തരവേണ്ടും" എന്റു പ്രാൎത്ഥിക്കിന്റ അവസ്ഥയിൽ "എടോ ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠാ മൂന്റു പദങ്ങളെക്കൊണ്ടെന്തു നിന്തിരുവടിക്കു പ്രയോജനം? നൂറുതാൻ ആയിരന്താൻ അടി പ്രമാണം ഭൂമി അളന്നുകൊൾക" എന്റ മഹാബലിയുടെ വചനം കേട്ടു പ്രഹ്ലാദനാകിന്റ അമാത്യൻ ചൊന്റു ചെറുത്താൻ: "കേവലം ബ്രാഹ്മണനല്ല ഇവൻ. അസുരഹന്താവു അമരനാഥൻ നാരായണസ്വാമി ഇക്കാണാകിന്റതു. ബ്രഹ്മദത്തവരഗൎവ്വിതനായ് ത്രൈലോക്യശത്രുഗൎവ്വിതനായ് നിന്തിരുവടിയുടെ ഗുരുവായിരുന്ന ഹിരണ്യകശിപുവിനെ ശ്രീനരസിംഹത്തിരുവുരുവിനെ സംഗ്രഹിച്ചു കൂൎത്തു കൊടിയവായിരിക്കിന്റ നഖങ്ങളെക്കൊണ്ടു വക്ഷസ്ഥലം പിളൎന്നു കൊന്റതുളിയോൻ യാവനൊരുത്തൻ; അങ്ങനെ ഇരുന്ന നളിനാലയാകാന്തൻ നാരായണസ്വാമിയേ ഇതു" എന്റു പ്രഹ്ലാദൻ ചൊല്ലിന്റതു കേട്ടു "ക്ഷീരാൎണ്ണവത്തിങ്കൽ അനന്താഹിഭോഗപൎയ്യങ്കശായിയായ് ശ്രീശാൎങ്ഗം നന്ദകം ശ്രീസുദൎശനം കൌമോദകി ശ്രീപാഞ്ചജന്യം എന്റി പഞ്ചായുധങ്ങളോടുകൂടി ഇരിക്കിന്റ ശ്രീരമണൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമി യുദ്ധത്തിങ്കൽ വച്ചു പരാക്രമിപ്പാനശക്തനായ് വന്നിരിക്കിന്റതാ

കിൽ കൊടുക്കിൻറിതൊണ്ടു" എൻറു ചൊല്ലി...... കള
ഞ്ഞു പൊല്പാത്രയിൽ നീർ കോരി കൊണ്ടു പോന്ന ത്രിള
വരനാശ്വരൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമിക്കു മൂവടി പ്രമാണം
ഭൂമിക്കു നീർവീഴ്ത്തിൻറ കാലത്തു, പ്രതിനവവികസിതകമല
ദലസദൃശമാകിന്ന കരതലത്തിങ്കൽ ദാനവസലിലം വീണ്ണ
കാലത്തു, ഇരണ്ടു ശ്രീവാഹുക്കളും നാലായ് എട്ടായ് ക്രമ
ത്താലെ ആയിരം ശ്രീവാഹുക്കൾ തികഞ്ഞു ശരശാർങ്ഗ
ശംഖചക്രനന്ദകഗദാകൗമോദകീപ്രമുഖായുധവരങ്ങളാൽ അ
ലംകൃതങ്ങളാകിന്ന ശ്രീവാഹുക്കളെ ഉടയനായ് ത്രൈലോ
ക്യക്രീതിഹാന്ത്യർത്ഥം ജാംബവാനെ നിയോഗിച്ചു സ്വതല
മാകിൻറ വിലസാഗ്ഗ്രം ആചന്ദ്രതാരമായ് കൊടുത്തു കീഴ
നോക്കി ചെല്ലിൻറ ശ്രീപാദത്തെ കണ്ടുപിടിച്ചു കാലത്തു
പാദാവധൂതനായ് ഭൂമിൽ വീണ്ണ നുറുങ്ങിപ്പോയിനാൻ.
ഉരലുപലോകമളപ്പാനായരിൻറ ശ്രീപാദത്തെ നമുചിയാ
കിൻറ ദൈത്യൻ പിടിച്ചു കാലത്തു ആകാശമാർഗ്ഗത്തിങ്ക
ലാമാറു ഉയര കുടഞ്ഞെറിഞ്ഞിനാൻ. യാതൊരു ശ്രീപാദം
കൊണ്ടു നമുചിയാകിൻറ ദൈത്യവരൻ അതിദൂരക്കളായി
ച്ചുവന്ന അതികോമളങ്ങളായിരുന്ന നഖമണിനികരങ്ങ
ളാൽ ബന്ധുജീവകസുമസദൃശച്ഛായമായിരുന്ന അംബര
മാർഗ്ഗത്തിങ്കൽ മേൽ നോക്കി എറ്റുതെറിയപ്പെട്ടിളു ത്രില
വനാത്ഭുതവൈകഹേതുകമായിരുന്ന ഇന്ദ്രാവരജൻ ഉപേ
ന്ദ്രത്തിരുവടിയുടെ ആ ശ്രീപാദാരവിന്ദം നിങ്ങളെ നിത്യ
മായ് രക്ഷിപ്പതാക".

എൻറു പ്രസ്താവംകൊണ്ടു വിസ്തൃതകഥാശേഷസൂ
ചകപ്രവീണവാണീവിലാസമുടയനാകിന്ന സൂത്രധാരൻ മ
... ഗാഢജർജ്ജരഹസ്തരാകിന്ന പാരിപാർശ്വകന്മാരോടുകൂ

ട പുറപ്പെട്ടു രംഗത്തിങ്കൽ പഞ്ചപാദമെന്റു രംഗഭൂമിങ്കൽ സഭാപതിയോടുകൂടി വസിച്ചരുളുന്റ പണ്ഡിതമഹാസഭയെ നോക്കി ആശീൎവ്വാദം പണ്ണി തിരിഞ്ഞു നൈപത്ഥ്യശാല നോക്കി ചൊല്ലിന്റവൻ; കൂത്താടുവാനാക്കിയ കൊണ്ടു കുറവു കെട്ടു എന്റൊള്ളിടം അറിയിപ്പു എന്റു ചൊല്ലി ചൊല്ലിന്റവൻ "എന്നെ വിജ്ഞാപനത്തിങ്കൽ ഞാൻ ഏകാഗ്രചിത്തനായിരിക്ക ചെയ്കേ ഒരു ശബ്ദമേപോ . . കേൾക്കാകിന്റു. അമയ്യമിതിനെ കുറികൊണ്ടു കേൾപ്പു ഞാൻ" എന്റു ചൊല്ലിന്റ കാലത്തു നൈപത്ഥ്യത്തിങ്കൽ ശബ്ദമൊണ്ടായിതു "എടോ എടോ ദ്വാരപാലപ്രധാനന്മാരേ മഹാരാജൻ ദുൎയ്യോധനനാജ്ഞാപിക്കിന്റാൻ" എന്റിങ്ങനെ നൈപത്ഥ്യത്തിങ്കലൊണ്ടാകിന്റ ശബ്ദത്തെ കേൾക്കിന്റ സൂത്രധാരൻ "അറിഞ്ഞേൻ ഞാനിശബ്ദമൊണ്ടാവാനൊള്ള കാരണം ധൂൎത്തികളാകിന ദുൎയ്യോധനാദികൾക്ക പ്രഥിതപരാക്രമരാകിന പാണ്ഡുപുത്രന്മാരോടു വൈരം സംഭവിച്ച വിഷയത്തിങ്കൽ മന്ത്രതന്ത്രജ്ഞരാകിന മഹീപതികളോടുകൂടി കാൎയ്യനിരൂപിപ്പാൻ ദുൎയ്യോധനനിയോഗത്താൽ ഭൃത്യൻ രാജസമൂഹത്തെ മന്ത്രശാലയിലാക്കുവാൻ അദ്ധ്യവസിച്ചു മന്ത്രശാലെ നവീകരിക്ക ചെയ്യിന്റതു" എന്റിങ്ങനെ ശ്രുതചാസ്ഥാപന, ശ്ലേഷചാസ്ഥാപന, സൂതചാസ്ഥാപന എന്റി സ്ഥാപനകളിൽ വച്ചുകൊണ്ടു ശ്രുതചാസ്ഥാപനകൊണ്ടു കഥാസ്ഥാപന ചെയ്തു മേലിൽ വന്റ കഥയെ സൂചിച്ചു കീഴ കഴിഞ്ഞ കഥയെ രംഗത്തിങ്കൽ സ്ഥാപിച്ചു രംഗദേവതാവന്ദനം പണ്ണി പ്രയോഗാൎത്ഥമായ് നൈപത്ഥ്യശാല നോക്കി ചൊല്ല തുടങ്ങിനാൻ കഥാസൂചകൻ സൂത്രധാരൻ.

ചൊന്നാൻ കാഞ്ചുകീയൻ ദുൎയ്യോധനനിയോഗത്താൽ രാജസമൂഹത്തെ മന്ത്രശാലയിലാക്കുവാനദ്ധ്യവസിക്കിന്റവൻ പ്രതിഹാരകപ്രവരന്മാരെ നോക്കി "എടോ എടോ പ്രതിഹാരശ്രേഷ്ഠന്മാരേ മഹാരാജൻ ദുൎയ്യോധനൻ ആജ്ഞാപിക്കിന്റാൻ ഇപ്പൊഴ് മന്ത്രവിചക്ഷണരാകിന സൎവ്വമഹീപതിമാരോടും കൂട മന്ത്രിപ്പാനിച്ഛിക്കിന്റാൻ എന്റാൽ സമസ്തരാജമണ്ഡലത്തെ മന്ത്രസഭയിലാക്കുക എന്റിങ്ങനെ ദുൎയ്യോധനനിയോഗം" എന്റു ചൊല്ലി മുമ്പിങ്കൽ നോക്കിന്റവൻ "എടോ ഇവനെല്ലൊ മഹിതമഹാമഹിമാവാകിന മഹാരാജന്ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി ഇങ്ങു നോക്കി എഴുന്നരുളുന്റാൻ പ്രശ്യാമകോമളമനോഹരവട്ടന്നനായ് ഘനവാനോദ്ദാമഗൎവ്വിതനായ് സിതതരമായ് അതിഗുരുവായ് രമണീയമായിരിക്കിന്റ ഉത്തരീയത്തെ ഉടയനായ് വെൺകൊറ്റക്കുട വെഞ്ചാമരം എന്റിവമാദി രാജപരിച്ഛദപരിവൃതനായ് നാനാവിധങ്ങളായിരിക്കിന്റ മണിഗണങ്ങളുടെ പ്രഭാപ്രവാഹത്താൽ ചുവപ്പിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന അവയവത്തെ ഉടയനായ് നക്ഷത്രമദ്ധ്യത്തിങ്കലെ പൂൎണ്ണചന്ദ്രനെ കണക്കെ ഇരുന്ന ശോഭയോടുകൂടി ഇവൻ ഇങ്ങു നോക്കി എഴുന്നരുളുന്റാൻ. എന്റാലി വൃത്താന്തവിശേഷത്തെ മഹാരാജന്ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടിക്കറിയിപ്പു ഞാൻ" എന്റു ചൊല്ലി ദുൎയ്യോധനസകാശന്നോക്കി ചെല്ലത്തുടങ്ങിനാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

. അരുളിച്ചെയ്താൻ കേശവചന്ദ്രൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി ധൃതപരായണരാകിന പാൎത്ഥന്മാർ പന്ത്രണ്ടു സംവത്സരം വനവാസവും ഒരാണ്ടജ്ഞാതവാസവും കഴിച്ചു വിരാടദ്രുപദസമന്വിതരായ് യുദ്ധത്തിന്നദ്ധ്യവസിച്ചു ഉ

പപ്ലാവ്യമാകിൻറ ശാഖാനഗരത്തെ പ്രാപിച്ചാർ
എൻറു കേട്ട മതിബലവിഭവമാകിന മഹാരാജമണ്ഡല
ത്തോടുകൂടി മഹാകാര്യ്യം വിചാരിപ്പൂ എൻറു കല്പിച്ചു
രാജാക്കളെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോരുവാൻ കാഞ്ചുകീയനെ
നിയോഗിച്ചു മന്ത്രശാല നോക്കി എഴുന്നരുളുൻറവന്ത
ന്തിരുവടിയുടെ ഉത്സാഹാദ്ധ്യവസായങ്ങളെ നിരൂപിച്ചു
അരുളിച്ചെയ്യുന്നു: "പരിഹൃതവൈരിസാർത്ഥരാകിന പാ
ർത്ഥന്മാർ പരാക്രമോന്മുഖരായ് ഉപപ്ലാവ്യത്തെ പ്രാപി
ച്ചാർ എൻറു കേൾക്ക നിമിത്തമായ് സമാഗതമാകിന യു
ദ്ധമഹോത്സവത്തെ നിരൂപിച്ചു സന്തോഷത്തോടുകൂടി ഇരി
ക്കിൻറ എന്നുടെ ഹൃദയം കടന്നു കളയപ്പട്ടിരിക്കിൻറ
ക്രോധവേഗത്തോടുകൂടിയ കണക്കെ ഇരിക്കിൻറു. ബലാ
ധികരാകിന രാജവരന്മാർക്കു യുദ്ധമെല്ലാം ഉത്സവമാ
കിൻറതു "രണേ വിജയമാനസ്യ കീർത്തിർഭവതി ശാശ്വ
തീ ഹതസ്യാപി രണേ യസ്യ നാകപൃഷ്ഠം വിധീയതേ"
എൻറു. പാണ്ഡവകൾക്ക രാജ്യപ്രദാനത്തെയല്ലാതപക്ഷം
കൊടുതായിരിപ്പൊരു യുദ്ധം സംഭവിക്കും. യുദ്ധഭൂമിയിങ്കൽ
വച്ചു ജയിക്കിൻറുതാകിൽ എൻറുതെടോ...... ....യശസ്സി
നെ പ്രാപിക്കാം മരിക്കിൻറുതാകിൽ വീരസ്വർഗ്ഗത്തെ പ്രാ
പിക്കാം; എൻറിട്ടിരണ്ടു ജാതിയും ക്ഷത്രിയന്നു യുദ്ധമേ ഉ
ത്സവമാകിൻറതു. എൻറിട്ടു സാഹസം സംപ്രാപ്തമാകിന
യുദ്ധമഹോത്സവത്തെ മനസാ ചിന്തിച്ചു സന്തോഷത്തോ
ടുകൂടി ഇരിക്കിൻറ എന്നുടെ ഹൃദയം നിരസ്തസമസ്തമാകി
ന അമർഷത്തോടുകൂടിയ കണക്കെ ഇരിക്കിൻറു. ഭീഷ്മദ്രോ
ണകൃപരൊണ്ണിവികർണ്ണകർണ്ണാദി മഹാരഥരോടുകൂട യുദ്ധ
ഭൂമിയെ പ്രാപിച്ചു കൊടുതാകിന യുദ്ധമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ പ

രാജിതരാകിന്ന പാണ്ഡവന്മാരുടെ തേർ കെട്ടുന്ന കുതിര കൊൻറു യോദ്ധാക്കളെ നശിപ്പിച്ചു സൎവ്വലക്ഷണസമ്പന്നങ്ങളായ് സജലജലധരസ്തനിതഗംഭീരഘോരഘോഷങ്ങളായ് മസ്തകമുയൎന്ന ഐരാവതവംശജാതങ്ങളായ് അതിഭയങ്കരങ്ങളാകിന്ന ആനത്തലവങ്ങളുടെ മസ്തകമടത്തുകളെ ചോര ചിതറി ദന്തങ്ങളെ മുറിച്ചു പരിഭ്രമിപ്പിച്ചു പള്ളുളിക്കിലും പരാക്രമവിമുഖങ്ങളായ് പെരുമാറുമാറാകുവാൻ ശ്രദ്ധപണ്ണിന്റെൻ പാണ്ഡവസൈന്യമദ്ധ്യഗതങ്ങളാകിന്ന ആനത്തലവങ്ങളുടെ ദന്തമുസലങ്ങളോട്ടു വേറുപട്ടുള്ളുകരേ ...ഭേണക്കളെ കന്നക്കെ ഇരുന്ന മുഖങ്ങളോട്ടുകൂട്ടവാൻ ഇച്ഛിക്കിന്റെൻ. യുദ്ധപ്രാപിക്കനാമ . . . മായ് അമൎഷയാട്ടു വേറുപട്ടുകണക്കെ ഇരിക്കിന്റു എന്നുടെ ഹൃദയം. ഒരിക്കലും അമൎഷയാട്ടു വേറുപട്ടുവാൻ വിഷയമില്ല എന്നുടെ ഹൃദയത്തിൽ പാണ്ഡുപുത്രന്മാർ അനവരതം അഭിഷേചിക്ക വിഷയമായ്. അത്രയുമല്ല ഇവരുടെ പിതാവു പാണ്ഡുവും വിരോധമേ ചെയ്തുള്ളൂ. എങ്ങിനെയെങ്കിൽ ശതധൃതിസമാനനാകിന്ന ശാന്തനവൻ ശ്രീഭീഷ്മതിരുവടി ചിത്രാംഗദനിധനാനന്തരം വിചിത്രവീര്യനെ രാജ്യപരിപാലനാൎത്ഥം കല്പിച്ചു. അംബിക എന്റും അംബാലിക എൻറും നാമങ്ങളോട്ടുകൂടി ഇരുന്ന കാശിരാജനന്ദനമാരെ വിവാഹംചെയ്തു വിഷയിയാകയാൽ ക്ഷയരോഗംകൊണ്ടു മരിച്ചു സംസ്കൃതനായ വിഷയത്തിങ്കൽ സത്യപരായണയാകിന്ന സത്യവതി സന്തത്യൎത്ഥം സൎവ്വജ്ഞനാകിന്ന ശ്രീവേദവ്യാസനെ പ്രാൎത്ഥിച്ചു അംബികയിൽനിൻറും അംബാലികയിൽനിൻറും ധൃതരാഷ്ട്രരെയും പാണ്ഡുവിനെയും ഉൽപാദിപ്പിച്ചു അവിടെ അന്ധനാകയാൽ ധൃതരാഷ്ട്രൻ രാജ്യഹ

നല്ല എന്റു ചൊല്ലി പാതി രാജ്യവും പാണ്ഡുവിന്നു പകു
ത്തുകൊടുത്തു. സോമവംശജാതരാകിന രാജാക്കന്മാരിൽ
ജ്യേഷ്ഠനേ രാജ്യപരിപാലനം ചെയ്യൂ എന്റൊള്ളൂടം
നിരൂപിച്ചില്ല പാണ്ഡു. എന്റിട്ടു ഇവൻ പിതാവാകിന
പാണ്ഡുവും വിരോധത്തെ ചെയ്യാൻ. പിന്നെ മൃഗയാതൽ
പരനായി ഹിമഗിരികാനനങ്ങളെ പ്രാപിച്ചു വരാഹശ
രഭഹരിണാദിമൃഗങ്ങളെ വധിക്കിന്റെടത്തു മൃഗരൂപധാരി
ണിയാകിന ഋഷിപത്നിയെ ശരംകൊണ്ടു നിഗ്രഹിക്ക വി
ഷയമായി മുനിശ്രേഷ്ഠനാലഭിശപ്തനായി രാജ്യവാഹനഭ
ണ്ഡാരാദികളോടു വേറുപെട്ടു ശതശൃംഗത്തിന്മല വസി
ച്ചാൻ. “അന്യായേനാജ്ജിതദ്രവ്യം അന്യായേന വിന
ശ്യതി” എന്റൊണ്ടു. ജ്യേഷ്ഠാജ്ജിതമാകിന രാജ്യത്തെ
പകുപ്പിച്ചുകൊണ്ടു പരിപാലിക്കയാൽ അംഹളുകമ ഋ
ഷിപത്നിയെ നിഗ്രഹിച്ചു മുനിശ്രേഷ്ഠനാൽ ശപിക്കപ്പെട്ടു
തന്നുടെ രാജ്യഭാരങ്ങളോടു വേറുപെട്ടു മുടിഞ്ഞു. “ധൎമ്മോ ര
ക്ഷതി രക്ഷിതം” എന്റുമൊണ്ടു. ചതുസ്സാഗരപൎയ്യന്തമാ
യിരുന്ന ഭൂമി സമസ്തവും പിതാവു ധൃതരാഷ്ട്രൎക്കു ആയിട്ടു
മുടിഞ്ഞു. ധൎമ്മതല്പരനാകയാൽ പിന്നെ തപസ്സിന്നു
വ്യവസിച്ചിരിക്കിന്റ പാണ്ഡു മാദ്രീസംഗമംകൊണ്ടു മരി
ച്ചു സ്വൎഗ്ഗത്തെ പ്രാപിച്ചാൻ. ആമരണാന്തം തപസ്സി
നെച്ചെയ്യാൻ ഭാഗ്യവൈപരീത്യം വന്നു പാണ്ഡുവിന്നു.
പിന്നെ സ്വൎഗ്ഗതനാകിന പാണ്ഡുവിന്നു വേണ്ടും ഔൎദ്ധ്വ
ദേഹികാദികൎമ്മങ്ങളെച്ചെയ്തു മുടിച്ചു മാതൃസമേതരായി ശ
തശൃംഗത്തിങ്കൽ നിന്റു നാഗപുരത്തെ പ്രാപിച്ചു പാൎത്ഥ
ന്മാരെ കണ്ടു പിതാവു ധൃതരാഷ്ട്രതിരുവടി തന്നുടെ പുത്ര
ന്മാരോടൊക്ക പാണ്ഡവകളെ പരിപാലിച്ചു കൃപാചാൎയ്യ

ന്നെക്കൊണ്ടു അസ്ത്രം പയിററിച്ചു വസിക്കിന്റെനേരത്തു, ഭര
ദ്വാജനന്ദനൻ ദ്രോണാചാൎയ്യൻ പാഞ്ചാലനാൽ പരിഭൂത
നായി ഹസ്തിനപുരത്തെ പ്രാപിച്ചു ധൃതരാഷ്ട്രനാൽ സൽ
കൃതനായി അവനീപതിനന്ദനന്മാരെ അസ്ത്രം പയിററി
ന്റനേരത്തു അജിതപരാക്രമനാകിന അൎജ്ജുനനു അഖിലാ
സ്ത്രശസ്ത്രാദികളിൽ ആധിക്യമൊണ്ടെന്റു അഖിലലോകം
പ്രശംസിക്ക വിഷയമായി അവൎണ്ണനീയപരാക്രമനാകിന
കൎണ്ണനെ അംഗരാജ്യാഭിഷേകം പണ്ണി അൎജ്ജുനനോടു പ
രാക്രമിപ്പാൻതുടങ്ങിയനേരത്തു, ഉത്തരക്ഷണ പാഞ്ചാലഗ്രഹ
ണമെന്റ ഭാരദ്വാജയാചനഗൌരവം വിഷയമായി പാ
ഞ്ചാലനോടെതിരാടു പരാക്രമിച്ചു പരിഭൂതരായി ധാൎത്തരാഷ്ട്ര
ന്മാർ. അപ്രതിഹതപരാക്രമനാകിന അൎജ്ജുനൻ അക്ഷ
ണത്തിങ്കൽ പാഞ്ചാലരാജനെ പിടിച്ചുകെട്ടി രാജ്യാൎദ്ധം
പകുപ്പിച്ചുകൊടുത്തു ദ്രോണരെ സന്തോഷിപ്പിച്ചാൻ. അ
ന്റെതുടങ്ങി പാണ്ഡവകളുടെ യശസ്സും നമ്മുടെ അയശ
സ്സും. പിന്നെ പ്രഥിതപരാക്രമരാകിന പാൎത്ഥന്മാരിൽ
അമൎഷം വൎദ്ധിച്ചു ഭീമപരാക്രമനാകിന ഭീമസേനനെ പി
ടിച്ചുകെട്ടി ഗംഗയിൽ പ്രമാണകോടിയിൽ കൊണ്ടുചെൻ
റിട്ടു; അതുകൊണ്ടവനൊരാപത്തു വന്നില്ല. പിന്നെ നി
ദ്രാവേലയിങ്കൽ കടപ്പാമ്പു കടിപ്പിച്ചു; അതുകൊണ്ടും അ
പായം വന്നില്ല. പാൎത്ഥന്മാരെ ഒരിക്കലേ നിഗ്രഹിക്കാ
മോ എന്റു നിനച്ചു വിഷമിച്ചാരുട്ടി; നിഗ്രഹസാ.... ല്ല
പാണ്ഡവകൾ എന്റു നിരൂപിച്ചു വാരണാവതത്തി
ങ്കലരക്കില്ലമച്ചു അതിൽ വസിക്കിന്റ നാളും, ജ
തുഗ്രഹദാഹത്തിങ്കൽ ജീവിച്ചു ദേശാന്തരം പ്രാപിച്ചു
വസിക്കിന്റ നാളും, ദ്രൌപദീസ്വയംവരോത്സവം കേട്ടു

പതിനെണ്ണാവിഷയവാസികളാകിന്ന രാജാക്കളും ദ്വിജശ്രേ
ഷ്ഠന്മാരും പാഞ്ചാലവിഷയം പ്രാപിച്ചു അചലാത
ത്തെ സ്വീകരിക്കാമോ എന്റു നിനച്ചു വില്ലെടുത്തു ക
ല ഏറുവാനസാമൎത്ഥ്യമായ് നില്ക്കിന്റ കാലത്തു അ
മരേന്ദ്രനന്ദനൻ അത്ഭുതപരാക്രമൻ അൎജ്ജുനൻ വി
ല്ലെടുത്തു കല ഏറി യന്ത്രമെയ്തു മുറിച്ചു യാജ്ഞസേ
നിയെ സംഗ്രഹിച്ചു രാജാക്കളെ യുദ്ധത്തിന്നു പുറംകെ
ടാകിന്റ കാലത്തു അഹമഹമികയാ പുറപ്പെടിന്റ രാജസ
മൂഹത്തെ അയത്നമായ് ജയിച്ചു പാഞ്ചാലിയെ സ്വീകരി
ച്ചാൻ. അന്റു തുടങ്ങി മറ്റൊള്ള രാജാക്കരം അശക്ത
രെന്റു ലോകത്തിങ്കൽ പ്രസിദ്ധി വന്നു. അപ്പൊഴ് വൈ
രം വൎദ്ധിച്ചു. എന്നക്ക യുദ്ധാൎത്ഥമായ് ഭീഷ്മദ്രോണാദിക
ളെ പ്രാൎത്ഥിക്കിന്റ കാലത്തു പാണ്ഡുപുത്രന്മാരൊടു വി
രോധമിരിച്ചു രാജ്യാൎദ്ധം കൊടുക്ക എന്റു ധൃതരാഷ്ട്രർ ശ്രീ
ഭീഷ്മർ ശ്രീവിദുരരെന്നിവരുടെ വചനഗൌരവത്താൽ
രാജ്യാൎദ്ധം പകുത്തുകൊടുത്തു. അഭിഷിക്തനാകിന്ന അ
ജാതശത്രുവിന്റെ അനുഭാവം കണ്ടു സഹിക്കരുതാഴിക
യാൽ പിതൃമുഖേന ശക്രപ്രസ്ഥത്തിങ്കലാക്കി പാണ്ഡവക
ളെ. അവിടെയുമവൎക്കു ഐശ്വൎയ്യം വൎദ്ധിച്ചു. പിന്നെ
പശുക്കളെ ആട്ടിക്കൊണ്ടു പോരിന്റ കാലത്തു പാൎത്ഥൻ
പരാക്രമിച്ചു ശക്രപ്രസ്ഥത്തിങ്കൽ നായിച്ചാൻ. പിന്നെ
ശ്രീബലഭദ്രമതാനുവൎത്തിയായ അലംബുസൻ വാസുദേ
ഭഗിനി സുഭദ്രെ എന്നക്ക വിവാഹാൎത്ഥമായ് എടുത്തുകൊ
ണ്ടു പോരിന്റ കാലത്തു പ്രഭാസതീൎത്ഥഗതനാകിന്ന പാ
ൎത്ഥൻ ആശ്ചൎയ്യപ്രഭാവംകൊണ്ടവനെ ഭ്രമിപ്പിച്ചു ക
ന്യകെ വീണ്ടുകൊണ്ടു അന്തഃപുരത്തിങ്കലാക്കി ശ്രീവാസു

ദേവന്തിരുവടിയുടെ ബുദ്ധികൂട്ടി സുഭദ്രാവിവാഹന്നിൎവ്വ
ത്തിച്ചാൻ. എപ്പൊഴും പാൎത്ഥൻ നമ്മുടെ പരിഭവത്തെ
ചെയ്യുന്നു. പിന്നെ അഗ്നിഭഗവാൻകൽ നിന്നു ഗാണ്ഡീ
വം സംഗ്രഹിച്ചു ഖാണ്ഡവം വനന്ദഹിപ്പിച്ചു ശതക്രതുപ്ര
മുഖമാകിന ദേവഗണത്തെ ജയിച്ചു വൎഷധാരകളെ ചെ
റുത്തുകൊണ്ടു അഗ്നിഭഗവാനെ സന്തോഷിപ്പിച്ചു അഖില
ലോകത്തെ വിസ്മയിപ്പിച്ചാൻ. നമ്മുടെ കീൎത്തിഹാനി അ
വിടെ അവിടെ വരുത്തിന്റൊന്നുള്ളുവൻ. പിന്നെ ധൎമ്മരാ
ജനിയോഗത്താൽ ഭ്രാതാക്കൾ നാലരും നാലുദിക്കും ജയി
ച്ചു അൎത്ഥരാശി ആഹരിക്കിന്റേടത്തു ധനദപാലിതയാകി
ന ദിക്കിനെ ജയിച്ചു ധനേശപതിനോടു തിറ കൊണ്ടു ധന
ഞ്ജയനെന്ന നാമം സൎവ്വലോകത്തിങ്കൽ പ്രസിദ്ധമായി.
പിന്നെ രാജസൂയാവസാനത്തിങ്കൽ ശിശുപാലവധത്തെ
ഷ്ടു വിഷയം പാണ്ഡവകൾക്കു അനൎത്ഥമൊന്നെന്നു കൽ
പിക്കായി. അതുകൊണ്ടു പിതൃസഖനാ ധൎമ്മപുത്രനെ വിളി
പ്പിച്ചുകൊണ്ടു അക്ഷവതിയാകിന്റ സഭയിൽ സൌബല
നാകിന ശകുനിയെക്കൊണ്ടു ചൂതു പൊരുതിച്ചു രാജ്യവാ
ഹനവസ്തുഭണ്ഡാരാദികളും ഒട്ടൊഴിയാതെ സ്വീകരിച്ചു ഭ്രാ
താക്കളേയും ഭാൎയ്യേയും തന്നെയും കൂട പണയം വപ്പിച്ചു
കൊണ്ടു മുന്നമെയുള്ള പരിഭവങ്ങൾ എല്ലാറ്റെയും ശമി
പ്പിപ്പതിനെയ്തു. അധികമായ പരിഭവത്തെയ്‌വൂ എന്നു
കല്പിച്ചു യാജ്ഞസേനി ദ്രൌപദിയെ ഏകവസ്ത്രയായി ര
ജസ്വലയായിരുന്നവളെ ദുശ്ശാസനനെക്കൊണ്ടു സഭാമദ്ധ്യ
ത്തിങ്കൽ ഇഴെപ്പിച്ചു ശരാകാൽകൊണ്ടു തല്ലി വസ്ത്രാക്ഷ
പണം ചെയ്യിച്ചു പാണ്ഡുപുത്രന്മാരെ വയം നോക്കിനിക്കെച്ചെ
യ്തു സഭാമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ സകലരാജസമക്ഷത്തിങ്കൽ വച്ചു

അഴകതായ് പരിഭവിപ്പുതും ചെയ്തു. പിന്നെ പന്ത്രണ്ടു സംവത്സരം വനവാസവും ഒരാണ്ടജ്ഞാതവാസവും അനുഷ്ഠിച്ച ത്രയോദശവൎഷാന്തത്തിങ്കൽ രാജ്യം പകുത്തുകൊട്ടുപ്പൂ, ഇടയിൽ വെളിച്ചപ്പെട്ടുകിൽ വനവാസവും അജ്ഞാതവാസവും യഥാവദനുഷ്ഠിപ്പൂ എൻറു കല്പിച്ച വനത്തിനു യാത്രയാക്കീ പാൎത്ഥന്മാരെ. അവരും വനത്തിലൊരിടമൊഴിയാതെ പെരുമാറി വൎഷശീതാതപങ്ങളെ സഹിച്ച തീൎത്ഥസ്നാനം ക്ഷേത്രദൎശനം എൻറിവമാദികളെ കൊണ്ടു പാപക്ഷയം വരുത്തി വനവാസം കഴിച്ച അജ്ഞാതവാസമനുഷ്ഠിക്കിൻറളവു കീചകവധത്തിന്നിമിത്തമായ് പാണ്ഡവകൾ വിരാടപുരത്തോരെൻറാളെല്ലാമറിഞ്ഞു പശുക്കളെ അടിച്ചുകൊണ്ടുപോരിൻറ കാലത്തു അൎജ്ജുനൻ വെളിച്ചപ്പെട്ടാൻ. അതു വിഷയമായ് പന്ത്രണ്ടു സംവത്സരം വനവാസവും ഒരാണ്ടജ്ഞാതവാസവും കഴിച്ചുവരിക അതൻറിയേ സമയലംഘനമുണ്ടായിൻറുതാകിൽ ഒഴിക്കിൻറതുമൊണ്ടു എൻറു സൂതനെ കൊണ്ടു പാണ്ഡവകൾക്കറിയിപ്പിച്ച കാലത്തു പാണ്ഡവകളും മാത്സ്യന്മാരോടും പാഞ്ചാലന്മാരോടും കൂട ഉപപ്ലാവ്യത്തെ പ്രാപിച്ചു യുദ്ധോന്മുഖരായ് വസിക്കിൻറു. എൻറിട്ടു സംപ്രാപ്തമാകിന യുദ്ധമഹോത്സവത്തെ മനസ്സുകൊണ്ടു നിരൂപിച്ചു ആഹ്ലാദത്തോടുകൂടി ഇരിക്കിൻറ എന്നുടെ ഹൃദയം സമുല്ലസിതമാകിന രോമോദ്ഗമത്തോടുകൂടിയപോലെ ഇരിക്കിൻറതു. പാണ്ഡവസൈന്യമദ്ധ്യഗതങ്ങളാകിന വരവാരണങ്ങളുടെ മുഖ . . . . . ന്മുസലയുഗങ്ങളായ് കാണ്മാൻ ശ്രദ്ധ പണ്ണിൻറേൻ" എൻറിങ്ങനെ സമര . . . . നായ് അരുളിച്ചെയ്തു കൌരവേന്ദ്രൻ ദുൎയ്യോധനൻതിരുവടി.

"ജയിക്ക മഹാരാജൻ. മഹാരാജശാസനാ നിമിത്തമായ് സമാനീതമായി സൎവ്വരാജമണ്ഡലം. തിരുവടിയുടെ നിയോഗത്താൽ രാജസമൂഹത്തെ മന്ത്രസഭയിങ്കലാക്കിതു" എന്റുണൎത്തിനാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

"അഴകുതു ചെയ്തവാറു നീ, അന്തഃപുരത്തെനോക്കിപ്പോക" എന്റരുളിച്ചെയ്താൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി.

"യാതൊന്റു മഹാരാജനിയോഗം" എന്റു ചൊല്ലി അന്തഃപുരത്തെനോക്കിപ്പോയാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

അരുളിച്ചെയ്താൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി "ആൎയ്യന്മാരായിരിക്കിന്റ വൈകൎണ്ണനും വൎഷ്ടദേവനും ഇരുവരുമൊല്ലുക പതിനൊന്റക്ഷൌഹിണീബലസമുദായത്തിന്നു എവൻ സേനാപതിയാവാൻ അൎഹനായിരിക്കുന്നു? എന്നു ഭവാന്മാർ ചൊല്ലിന്റതു? മഹത്തായിരിപ്പൊന്റല്ലോ ഇവൎത്ഥം; മന്ത്രിച്ചു ചൊല്ലുവതെങ്ങും എൻറോ ചൊല്ലിന്റിതു? യോഗ്യമില്ല. മന്ത്രശാല നോക്കിയേ പോവെന്നാം" എന്റരുളിച്ചെയ്തു ദ്രുഹിണസഖനാകിന്റ ദ്രോണരുടെ ഭവനം പ്രാപിച്ചു "ആചാൎയ്യാ അഭിവാദ്യമൎപ്പിന്റേൻ ഞാൻ, മന്ത്രശാലയെ പ്രാപിക്ക ഭവാൻ" എന്റരുളിച്ചെയ്തു ഗാംഗേയഭവനം പ്രാപിച്ചു "പിതാമഹാ അഭിവാദനത്തിങ്കൽ അഭിരതനാകിന്റേൻ ഞാൻ, മന്ത്രശാലയെ പ്രാപിക്ക ഭവാൻ" എന്റരുളിച്ചെയ്തു സൌബലഗേഹം പ്രാപിച്ചു "മാതുലാ അഭിവാദ്യം പണ്ണിന്റേൻ ഞാൻ, ഭവാനും മന്ത്രശാലയെ പ്രാപിക്ക. ആൎയ്യന്മാരായിരിക്കിന്റ വൈകൎണ്ണവൎഷ്ടദേവന്മാരും മന്ത്രശാലയിലകത്തു പൂക. എടോ മറ്റൊള്ള രാജാക്കന്മാരെല്ലാരും സുഖിച്ചു മന്ത്രശാലയെ പ്രാപിപ്പുതാക. തോഴാ കൎണ്ണാ നാമും മന്ത്രശാല

യെ പ്രാപിപ്പൂ" എൻറരുളിച്ചെയ്തു അൎണ്ണവഗംഭീരനാകിന്ന കൎണ്ണനോടുകൂട മഹാൎണ്ണവസദൃശമാകിന്ന മന്ത്രശാലയിലകത്തു പുക്കു "ആചാൎയ്യാ ഇതെല്ലൊ ആസനം ഇരുന്നരുളുക ഭവാൻ, പിതാമഹനുമിരുന്നരുളുക, ഇതെല്ലൊ ആസനവിശേഷം; മാതുലനാകിന്ന ഗാന്ധാരരാജൻ ശകുനിയുമിരിക്ക. ആൎയ്യന്മാരാകിന്ന വൈകൎണ്ണനും വൎഷദേവനും ഭവാന്മാരിരുവരുമിരിക്ക. എടോ എടോ മറ്റൊള്ള രാജാക്കന്മാരെല്ലാരും സുഖിച്ചിരിപ്പോരാക. എന്തെന്നു നിങ്ങൾ ചൊന്നതു? മഹാരാജനിരുന്നീല്ല എൻറൊ നിങ്ങൾ ചൊല്ലിൻറൂ? എന്നെ ആശ്ചൎയ്യമെ സൌഹാൎദ്ദമിതിക്കിൻറവാറു. അമാത്യന്താനിരിപ്പു. തൊഴാ കൎണ്ണാ നീയുമിരിക്ക" എൻറരുളിച്ചെയ്തു സിംഹാസനത്തിന്മേലാമാറു ഇരുന്നരുളിൻറവൻ "ആൎയ്യന്മാരായിരിക്കിൻറ വൈകൎണ്ണവൎഷദേവന്മാർ ചൊല്ലുക എന്നുടെ പതിനൊൻറക്ഷൌഹിണിപ്പടക്കും സേനാപതിയാവാനെവൻ യോഗ്യൻ? എന്തു ഭവാന്മാർ ചൊല്ലിൻറതു? അതു ഭവാൻ ഗാന്ധാരരാജൻ ശകുനി ചൊല്ലുമതു എൻറൊ? അമാത്യമമത്യം. മാതുലനാകിന്ന ശകുനിയാൽ ചൊല്ലപ്പെട്ടവിതാക. എന്തു മാതുലൻ ചൊല്ലിൻറതു? അതു ഭവാൻ ഗാംഗേയൻ സ്ഥിതനായിരിക്കുമ്പൊഴ് മറ്റൊരുവൻ സേനാപത്യത്തിന്നു യോഗ്യൻ എൻറൊ ചൊല്ലിൻറൂ? അഴകതു മാതുലൻ ചൊന്നവാറു. ഞാനുമതിനെ ശ്ലാഘ പണ്ണിൻറൂ. അമാത്യമമത്യം. പിതാമഹനായിട്ടു വരിക സേനാപതി. എങ്ങനെ എങ്കിൽ കൊളുംകാററിനാലടിക്കപ്പെട്ടു ഇരമ്പിൻറ മഹാൎണ്ണവത്തിനുടെ നാദം കണക്കെ ഗംഭീരമാകിന്ന സൈന്യരവം പടുതരങ്ങളാകിന്ന പടഹങ്ങളുടെ ഒച്ച ശംഖധ്വനികളെ

ളുകിന്ന ശംഖുകളുടെ നാദം എന്റിവയിരൊന്നാട്ടു കൂടെ ഗംഗാനന്ദനൻ ശ്രീവിഷ്ണുന്തിരുവടിയുടെ മൂൎദ്ധാവിങ്കൽ പതിക്കിന്റ തദഭിഷേകജലങ്ങളോടൊക്ക നരാധിപന്മാരുടെ ഏറെയും പതിപ്പതാക" എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി.

ചൊന്നാൻ വന്നു പ്രാപിക്കിന്റ കാഞ്ചുകീയൻ: "ജയിക്ക മഹാരാജൻ. പാണ്ഡവസൈന്യത്തിങ്കൽ നിന്റു ദൂതവേഷത്തെ സംഗ്രഹിച്ചു പുരുഷോത്തമൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമി എഴുന്നരുളിനിന്റാൻ" എന്റുണൎത്തിനാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

ദുൎയ്യോ:—"പോരയ്ക്കെട്ടു വാദരായണോ. എന്തെന്നു? കംസഭൃത്യനായിരിക്കിന്റ ദാമോദരനോ നിനക്കു പുരുഷോത്തമൻ? ഗോപാലകനോ നിനക്കു പുരുഷോത്തമൻ? ജരാസന്ധനാൽ അപഹരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ രാജ്യം യശസ്സു സുഖം എന്റിവയിരൊന്നാട്ടു കൂടിയിരുന്നവനോ നിനക്കു പുരുഷോത്തമൻ? ഏറ്റം ആശ്ചൎയ്യമ പാൎത്ഥിവന്മാരെ സേവിച്ച പോരിന്റ ഭൃത്യജനത്തിന്റെ സമുദാചാരമിരുന്നവാറു. അത്യൎത്ഥം ഗൎവ്വിനോട്ടു കൂടിയിരുന്നു ഇവന്റെ ഇവ്വചനം. പോരയ്ക്കെട്ടു" എന്റിങ്ങനെ പരികുപിതനായ്‌ അരുളിച്ചെയ്താൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി.

കാഞ്ചു:—"പ്രസാദിക്ക മഹാരാജൻ. സംഭ്രമംകൊണ്ടു ഉപചാരത്തെ മറന്നേൻ" എന്റു ചൊല്ലി പാദങ്ങളിൽ വീണ്ണു നമസ്കരിച്ചാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

അരുളിച്ചെയ്താൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി "എന്തു? സംഭ്രമമെന്റാ ചൊല്ലിന്റു? മിക്കവാറും മനുഷ്യരെക്കു

ഠ്

ള്ളൊൻറി സംഭ്രമം. എഴുനീല്ക്ക എഴുനീല്ക്ക" എൻറരുളി ച്ചെയ്യാൻ ദുര്യ്യോധനന്തിരുവടി.

"അനുഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടേൻ ഞാ"നെൻറു ചൊല്ലി എഴു നിറ്റാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

അരുളിച്ചെയ്യാൻ ദുര്യ്യോധനൻ:—"ഇപ്പൊഴ് പ്രസന്നനായിട്ടിരിക്കിൻറു ഞാൻ. എവനി ദൂതനായ് പ്രാപിച്ചതു" എൻറു വിചാരിച്ചരുളിനാൻ കൌരവേന്ദ്രൻ ദുര്യ്യോധനന്തിരുവടി.

കാഞ്ചു:—"ദൂതനായ് പ്രാപിച്ചതു കേശവൻ" എൻറുണർത്തിനാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

ദുര്യ്യോ:—"ദൂതനായ് പ്രാപിച്ചതു കേശവനെൻറൊ ചൊല്ലിൻറു? ഇതിഷ്ടമാകിൻറതു. ഇതേ സമുദാചാരവും. ഇതേ യോഗ്യമായൊള്ളതു. എടോ രാജാക്കന്മാരേ ദൂതരാവത്തെ പ്രാപിച്ചിരിക്കിൻറ കേശവൻ വിഷയമായ് എന്തിവിടെ യോഗ്യം? എന്തെന്നു? അർഗ്ഘ്യപാദ്യങ്ങളെ കൊണ്ടു പൂജിപ്പാൻ യോഗ്യൻ കേശവൻ എൻറാ നിങ്ങൾ ചൊല്ലിൻറു? ഇതെനക്ക രുചിക്കിൻറില്ല. ഇവനെ പിടിച്ചു കെട്ടുക യോഗ്യം. എങ്ങനെ എങ്കിൽ പാണ്ഡവഹിതൈഷിയായ് പ്രാപിച്ച വാസുദേവൻ പിടിച്ചു കെട്ടപ്പട്ടവൊരു വിഷയത്തിങ്കൽ പാണ്ഡവകൾ കണ്ണിനോടു വേറുപട്ടപോലെ വന്നു ഭവിച്ചു കഴിയും. പാണ്ഡവകൾ ഗതിയോടും മതിയോടും വേറുപട്ടപ്പൊഴ് ചതുസ്സാഗരപര്യ്യന്തയായിരുന്ന ഭൂമി നിസ്സപത്നയായ് എനക്കധീനയായിട്ടും വരും" എൻറരുളിച്ചെയ്യാൻ ദുര്യ്യോധനൻ.

ദുര്യ്യോ:—"ഇനി അത്രയുമല്ല കേൾക്ക ഭവാന്മാർ. ഇവിടത്തിങ്കൽ യാവനൊരുത്തൻ കേശവൻ വിഷയ

മായ് പ്രത്യുത്ഥാനഞ്ചെയ്യിൻറളു ഇരിക്ക എഴുനില്പിൻറളു അവൻ പന്ത്രണ്ടു ഭാരം സ്വർണ്ണത്താൽ ദണ്ഡ്യനായ്‌വരിയും. എൻറാൽ അപ്രമത്തരാക ഭവാന്മാർ. ഇതു പിഴകപ്പെടാതെ” എൻറരുളിച്ചെയ്തു ആത്മഗതമായ് “എന്തൊരുപായമെനിക്ക കേശവാഗമനത്തിങ്കൽ പ്രത്യുത്ഥാനമില്ലപ്പാൻ? അമയും കണ്ടെനുപായം” എൻറരുളിച്ചെയ്തു പ്രകാശമായ് “എടോ ബാദരായണാ ആ ചിത്രപടത്തെ കൊണ്ടുപോരിക. അല്ലല്ല യാതൊരു ചിത്രപടത്തിങ്കൽ ദ്രൗപദീകേശഗ്രഹണം അംബരാകർഷണം എൻറിവ എഴുതപ്പെട്ടിരു അങ്ങനെ ഇതന്ന ചിത്രപടത്തെ കൊണ്ടുപോരിക” എൻറു ബാദരായണനെ നിയോഗിച്ചു ആത്മഗതമായ് “ആ ചിത്രപടത്തിങ്കൽ ദൃഷ്ടിവിന്യാസഞ്ചെയ്തു നോക്കിരുന്ന കേശവാഗമനത്തിങ്കൽ പ്രത്യുത്ഥാനഞ്ചെയ്യിൻറീഹ” എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

കാഞ്ചു:— “യാതൊൻറു മഹാരാജനിയോഗമവ്വണ്ണമാ” മെൻറു ചൊല്ലി പുറപ്പെട്ടു ചിത്രപടവുമെടുത്തുകൊണ്ടു ചെല്ലിൻറവൻ “ജയിക്ക മഹാരാജൻ. ഇതല്ലോ ചിത്രപടം” എൻറുണർത്തിനാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

ദുര്യോ:— അരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി “എന്നേ ദർശനീയമായിരിക്കിൻറോൻറി ചിത്രപടം. ഇവനെല്ലോ ദുശ്ശാസനൻ ദ്രൗപദിയെ കേശപക്ഷത്തിങ്കൽ പിടിച്ചിഴക്കിൻറാൻ. ഇവളല്ലോ ദ്രൗപദി ദുശ്ശാസനനാൽ പരാമൃശിക്കപ്പെട്ട സംഭ്രമത്തിന്നിമിത്തമായ് വിരിഞ്ഞു പതറി വരിൻറ നയനങ്ങളെ ഉടയളായ് രാഹുവക്ത്രാന്തരത്തെ പ്രാപിച്ചിരിക്കിൻറ ചന്ദ്രലേഖപോലെ ശോഭിക്കിൻറാൾ” എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി. “ഇവനെല്ലോ ഒരാന്താവാകിന ഭീമൻ സർവ്വരാജസ

മദ്ധ്യത്തിങ്കൽ അപമാനിതയാകിന യാജ്ഞസേനിയെ കണ്ടു അസഹമാനമാകിന കോപമുടയനായ് സഭാസ്തംഭത്തെ ഇളക്കിന്നേറാൻ" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി. "ഇവനെല്ലാ യുധിഷ്ഠിരൻ സത്യത്തോടും ധൎമ്മത്തോടു ദയാവിനോടുംകൂടി ചൂതുപൊരുതു തോല്വ നിമിത്തമായ് ഭ്രഷ്ടചിത്തനായ് കടകണ്ണുകൊണ്ടു നോക്കി ഭീമസേനനുടെ കോപത്തെ തളൎത്തിന്നേറാൻ" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി. "ഇപ്പൊഴിവനെല്ലാ അൎജ്ജുനൻ രോഷനിമിത്തമായ് ആകുലങ്ങളാകിന നയനങ്ങളോടുകൂടി വിറച്ചുവരിൻറ അധരോഷ്ഠമുടയനായ് രിപുചക്രത്തെ പൂൎക്കൊടി എൻറു നിനച്ചു നശിപ്പിപ്പാൻ ഇച്ഛിക്കിൻറവൻ ഗാണ്ഡീവത്തിനുടെ ഞാണിനെ മെല്ല മെല്ല വലിക്കിൻറവൻ" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി. "ഇവനെല്ലാ യുധിഷ്ഠിരൻ; അൎജ്ജുനനെ ചെറുക്കിന്നേറാൻ. ഇവരെല്ലാം നകുലസഹദേവന്മാർ. കൃതമായിരിക്കിൻറ പരികരബന്ധത്തോടുകൂടി ഇളക്കപ്പെട്ടിരിക്കിൻറ വാളും വാൾപ്പലകയുമുടയരായ് കോപനിമിത്തമായ് ചുവന്നിരുന്ന മുഖശോഭയോടുകൂടി കെട്ടപ്പെട്ടധരോഷ്ഠമുടയരായ് എൻറളെ ഭ്രാതാവു ദുശ്ശാസനനെ കുറിച്ചു ഇരണ്ടു മൃഗപോതങ്ങൾ സിംഹത്താനെ നോക്കി പ്രാപിക്കും കണക്കെ ഇവരെല്ലാം പ്രാപിക്കിന്നേറാർ. ഇവനെല്ലാ യുധിഷ്ഠിരൻ കുമാരന്മാരെ പ്രാപിച്ചു ചെറുക്കിന്നേറാൻ. 'വിപരീതബുദ്ധിയാകിന താനേ നീചനായുള്ളു നയനന്തരാകിന നിങ്ങളും ഇപ്പൊഴ് ക്രോധത്തെ കളക. ദൂതാധികാരമായിരിക്കിൻറ അവമാനത്തെ സഹിയാതെ ഇരിക്കിൻറവർ അധികസന്താപരായുള്ള ജനം വി

ഷയമായ്' കുത്സിതപരാക്രമരായ് ഒഴിച്ചു മുടിയും' എൻറ രുളിച്ചെയ്തു കമാരന്മാരെ ചൊറുക്കിടുന്റോൻ യുധിഷ്ഠി രൻ" എൻറിങ്ങനെ അരുളിച്ചെയ്യുന്നോൻ ദുര്യോധനന്തിരുവ ടി. "ഇവനെല്ലാ ഗാന്ധാരരാജൻ ശകുനി അക്ഷങ്ങളെ ചതിയാലെക്കൂട ക്ഷേപിക്കിടുന്റോൻ. ഗർവ്വിനോടുകൂടച്ചിരി ക്കിടുന്റോൻ. തന്നുടെ കീർത്തികൊണ്ടു ശത്രുക്കളുടെ സന്തോ ഷത്തെ ഹരിക്കിടുന്റോൻ. സുഖിച്ചു സിംഹാസനസ്ഥനാ യിരിക്കിൻറവൻ രോഷനപരയാകിന ദ്രുപദനന്ദനനെ നിക തിപ്രധാനമായ് നോക്കിടുന്റോൻ. നായനെനായിരുന്ന വൻ അംഗുഷ്ഠാഗ്രംകൊണ്ടു അവനിമണ്ഡലത്തെ കീറി ടുന്റോൻ" എൻറരുളിച്ചെയ്യുന്നോൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി. "ഇ വരെല്ലാ ആചാര്യപിതാമഹന്മാർ അ ദ്രൗപദിയെ ക ണ്ടിട്ടു വസ്ത്രാന്തത്താൽ മൂടപ്പെടിൻറ മുഖത്തെ ഉടയരായ് നിൽക്കിടുന്റോർ. ആശ്ചര്യം വർണ്ണാഢ്യത, നിറങ്ങിനുടെ പു ഷ്ടി; ആശ്ചര്യം അവയവങ്ങളോടു കൂടി ഇരിക്കിൻറ വാറു. ആശ്ചര്യച്ചിത്രകാരൻ അഴകതായ് എഴുതപ്പെ ട്ടൊൻറി ചിത്രപടം. പ്രീതനാരയൻ ഞാൻ സന്തോഷപാര വശ്യം വന്നു എനക്കു. ആരിവിടെ ഒള്ളു"തെൻറരുളിച്ചെ യ്യാറുദുര്യോധനന്തിരുവടി.

കാഞ്ചു:—"ജയിക്ക മഹാരാജ"നെൻറുണർത്തിനാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

ദുര്യോ:—"എടോ വാദരായണാ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോ രിക ഗരുഡവാഹനമാത്രവിസ്മിതനായിരുന്ന ആ ദൂതനെ" എൻറരുളിച്ചെയ്യുന്നോൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

കാഞ്ചു: — "യാതൊൻറു മഹാരാജനിയോഗം"

എന്റു ചൊല്ലി വാസുദേവസകാശന്നോക്കി പോയാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

ദുര്യോ:—“തോഴാ കർണ്ണാ പാണ്ഡവകളുടെ വചനനിമിത്തമായ് ദൂതവേഷമവലംബിച്ചു കലുഷമതിയായിരുന്ന ആ കൃഷ്ണൻ ഇവിടത്തെ പ്രാപിച്ചാൻപോലും. സ്ത്രീജനത്തിന്റെ വചനങ്ങളെ കണക്കെ മൃദുതരങ്ങളാകിന്ന യുധിഷ്ഠിരവചനങ്ങളെ കേൾപ്പാൻ നീയും കർണ്ണങ്ങളിരണ്ടിനെയും. ഇടംപെടത്തുറന്നുകൊൾക” എന്റിങ്ങനെ കർണ്ണനെ നോക്കി വാസുദേവസമാഗമാസഹമാനമാനസനായ് അരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:—അരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീചക്രായുധൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി ധർമ്മരാജനിയോഗത്താൽ സാത്യകിസനാഥമാകിന്ന ഒരക്ഷൌഹിണിപ്പടയോടുകൂട ദ്വൈതൂന്നതളി വൃകസ്ഥലം പ്രാപിച്ചു വിഹിതാനുഷ്ഠാനതൽപരരാകിന്ന ബ്രാഹ്മണവർഗ്ഗത്തിന്നു അനുഗ്രഹം പണ്ണി ഹസ്തിനപുരം പ്രാപിച്ചു അവിടെ ഒന്നാകിന്ന രാജമാർഗ്ഗമേ വാദരായണസമേതനായ് മന്ത്രശാലനോക്കി എഴുന്നള്ളിനാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി തന്തിരുവടിയുടെ ഉത്സാഹാധ്യവസായങ്ങളെ നിരൂപിച്ചരുളിച്ചെയ്താൻ “ഇവൻ ഞാനിപ്പൊഴുള്ള ധർമ്മരാജനിയോഗം വിഷയമായും ധനഞ്ജയനോടു അകൃത്രിമയാകിയ മൈത്രി നിമിത്തമായും ആഹവത്തിങ്കൽ ദൂതനായ് അനുകതഗ്രാഹിയാകിന്ന സുയോധനൻ വിഷയമായ് ഉചിതമെന്റിയെ ഇരിക്കിന്റ ദൂതവേഷത്തെ അവലംബിച്ചേൻ. ഇനി അത്രയുമല്ല യാദവസേനിയെപ്പേടിയുടെ പരിഭവനിമിത്തമായ് ശത്രുസമൂഹവർത്തികളാകിന്ന കുഞ്ജരവരങ്ങളുടെ കുംഭദ്രോണങ്ങളിങ്കൽ പടുതര

മായകിയ ഗദ ധരിച്ചിരിക്കിൻറ വൃകോദരൻ ഭീമസേനനുടെ കോപാഗ്നി പാൎത്ഥൻ ധനഞ്ജയനുടെ ശരവരങ്ങളാകിൻറ കൊടുംകാററിനാലടിക്കപ്പെട്ടു ഇതുന്നളു കുരുവംശമാകിൻറ വനം സമൂലമായിരുന്നതിനെ പെരികെ വിരെ ദഹിച്ചു മുടിക്കിൻറതൊണ്ടു" എൻറരുളിച്ചെയ്യിൻറവൻ. എങ്ങനെ ഉപദ്രവത്തിനു ഹേതു വന്നവാറെങ്കിൽ അതിനു മുന്നമെ അജാതശത്രു ധൎമ്മപുത്രന്തിരുവടി അഭിഷിക്തനായ് അനുജന്മാരോടും ഭാൎയ്യയോടുംകൂടി ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിങ്കൽ രാജ്യപരിപാലനഞ്ചെയ്തു വസിച്ചരുളുന്നൊരു നാൾ ദേവ ഋഷി ശ്രീനാരദനെഴുന്നരുളിയവനെ കണ്ടു അജാതശത്രു അനുജന്മാരോടു കൂട സബഹുമാനമായെഴുനിററു അൎഘ്യപാദ്യാദികളെ കൊണ്ടു പൂജിച്ചു ആസനപ്രദാനഞ്ചെയ്തു മുനിശ്രേഷ്ഠനെ വന്ദിച്ചു മഹൎഷിയുടെ നിയോഗത്താൽ മയവിനിൎമ്മിതയാകിന മഹാസഭയിങ്കൽ മതിമതാം വരിഷ്ഠൻ മനോനുകൂലമായ് വ്യവഹരിച്ചിരുന്നരുളുന്ന കാലത്തു ദേവ ഋഷി ശ്രീനാരദൻ ധൎമ്മപുത്രന്തിരുവടിയെ നോക്കി "എടോ രാജേന്ദ്രാ നിന്നുടെ പിതൃപിതാമഹന്മാർ അനുഷ്ഠിച്ചപോലൊന്നൊരു വൃത്തി ഉണ്ടല്ലോ അതവ്വണ്ണമെ നീയുമനുഷ്ഠിച്ചല്ലോ പോരിൻറു. ധൎമ്മത്താലെ അൎത്ഥമാപാദിപ്പൂ; ആൎജ്ജിതമായിരിക്കിൻറ അൎത്ഥംകൊണ്ടു ധൎമ്മത്തെ അനുഷ്ഠിപ്പൂ; പ്രീതിസാരമായിരിക്കിൻറ കാമംകൊണ്ടു ധൎമ്മാൎത്ഥങ്ങളിരണ്ടിനും വാധ വരാതവാറു അനുഷ്ഠിച്ചല്ലോ പോരിൻറു" എൻറി ചോദ്യരുപേണ ധൎമ്മസംസ്ഥാപനഞ്ചെയ്യിൻറ മഹൎഷി ശ്രീനാരദനെ നോക്കി മഹീപതി സമസ്തസഭാഗുണവിചാരഞ്ചെയ്തു കാലത്തു സൎവ്വലോകസഭാപ്രശംസ പണ്ണിൻറ മഹൎഷി

മഹാരാജനെ നോക്കി "എടോ രാജേന്ദ്രാ സ്വർഗ്ഗതനാകിന്ന നിന്നുടെ പിതാവു പാണ്ഡു രാജസൂയയാജിയായിരുന്ന ഹരിശ്ചന്ദ്രനൃപതിയുടെ രാജസൂയൈശ്വര്യ്യം കണ്ടു ജാതവിസ്മയനായിരുന്നവൻ വശീകൃതഭ്രാതൃകനാകിന്ന എന്നുടെ പുത്രൻ രാജസൂയഞ്ചെയ്യ്വാൻ ശക്തൻ; എൻറാൽ ക്രതുശ്രേഷ്ഠമാകിന്ന രാജസൂയംകൊണ്ടു യജിച്ചു അഖിലദേവതാവർഗ്ഗത്തെ പൂജിക്ക" എൻറിങ്ങനെ പാണ്ഡുവിനുടെ നിയോഗത്തെ പാർത്ഥിവേന്ദ്രനറിയിച്ചു ദേവൎഷി ദേവലോകഗതനായ കാലത്തു അജാതശത്രു ധർമ്മപുത്രന്തിരുവടി അവശ്യകരണീയമാകിന്ന രാജസൂയം ചെയ്യ്വാൻ അധോക്ഷജനെ വിചാരിച്ചു അറിയാവൂ എൻറു കല്പിച്ചു ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടിയെ സ്മരിച്ചരുളിയ കാലത്തു അക്ഷണമേ പക്ഷിരാജകേതനൻ അവിടത്തിന്നെഴുന്നരുളിയവനെ നോക്കി "കണ്ണാ പത്മാവല്ലഭാ രാജസൂയഞ്ചെയ്യ്വതിൽ ശ്രദ്ധയൊണ്ടെനിക്കു; അതിനെ സാധിക്കാമോ എൻറു ഒള്ളുടം നിന്തിരുവടിതന്നെ അറിയിൻറളു" എൻറു അധോക്ഷജനെ നോക്കി അറിയിച്ചവസരയിൽ, "എടോ രാജേന്ദ്രാ മഗധേശ്വരൻ ജരാസന്ധൻ ജീവിച്ചിരിക്കുമപ്പൊഴ് രാജസൂയഞ്ചെയ്യ്വാനശക്യം· ഭൂമണ്ഡലഗതന്മാരായൊള്ള രാജലോകത്തെ വെലാൽകരിച്ചു കലഹിച്ചു പിടിച്ചുകെട്ടി കൊണ്ടുപോന്നു ഗിരിവ്രജമാകിൻറ നഗരത്തിങ്കൽ കാരാഗൃഹത്തിങ്കൽ ആക്കി ഇരിക്കിൻറു. ഗിരിഗുഹയിൽ കിടക്കിൻറ ആനത്തലവന്മാരെ ഒരു സിംഹകിടാവൻ ചെറുത്തു നിറുത്തും കണക്കെ രാജാക്കന്മാർ അവനാൽ സംബദ്ധന്മാരായിട്ടിരിക്കിൻറു. എൻറാൽ ജരാസന്ധവധത്തിന്നും അഖിലരാജഗണവിമോക്ഷണത്തിന്നും ശ്രദ്ധ

പണ്ണുക. ജരാസന്ധനെ ജയിച്ചാൽ മറെറാള്ള രാജാക്കളെ എല്ലാരെയും ജയിച്ചതായിട്ടും വരും" എൻറിങ്ങനെ ജനാർദ്ദനവചനം കേട്ട ജാതവിശ്ചകനാകിന അജാതശത്രുവിനെ നോക്കി അഭിമാനിയാകിന ഭീമസേനൻ അറിയിച്ചാൻ "രാജസൂയമെല്ലാനിവിടത്തുകെന്തു വൈഷമ്യം? ശ്രീകൃഷ്ണന്തിരുവടിയുടെ നയവും അർജ്ജുനനുടെ വീര്യവും എന്നുടെ ബലവും ത്രേതാഗ്നിസമമായിരുന്ന ഇവ മൂൻറും കൂടിയാൽ ജരാസന്ധനെ നിഗ്രഹിക്കാം" എൻറ ഭീമപരാക്രമനാകിന ഭീമസേനനുടെ വാക്ക കേട്ട "പരമാത്മമെ ഇളു. ഭീമാർജ്ജുനന്മാരെനക്ക നേത്രങ്ങൾ; മനസ്സാകിൻറതു മധുസൂദനന്തിരുവടി; എൻറാൽ നിങ്ങൾ ജരാസന്ധനെ വധിച്ച പ്രതിക്ഷണം കാര്യത്തെയും സാധിക്കാം" എൻറു പൃഥിവീപതിയുടെ നിയോഗത്താൽ കൃഷ്ണാർജ്ജുനഭീമന്മാർ സ്നാതകബ്രാഹ്മണവേഷവിഭൂഷിതരായ് നിരായുധരായ് മഗധവിഷയം പ്രാപിച്ച ജരാസന്ധനൊട യുദ്ധത്തെ പ്രാർത്ഥിച്ചകാലത്തു അഖിലജഗന്മംഗലൻ ആനന്ദവിഗ്രഹൻ ശ്രീദാമോദരന്തിരുവടിയെ ആനായനെൻറു നിരസിച്ച അത്ഭുതപരാക്രമനാകിന അർജ്ജുനനെ വാലനെൻറു വർജ്ജിച്ച ഭീമപരാക്രമനാകിയ ഭീമസേനനെ മഗധേശ്വരൻ യുദ്ധാർത്ഥമായ് വരിച്ച അവസ്ഥയിൽ, ദന്തവരായുധങ്ങളായിരിക്കിൻറാ ഇരണ്ടാന തലവങ്ങൾ തങ്ങളിലെ കിട്ടി പരാക്രമിക്കുംകണക്കെ പരാക്രമിക്കിൻറ കാലത്തു, ജനാർദ്ദനോപായനിമിത്തമായ് ജരാസന്ധനെ ഭീമസേനൻ പിളന്നു കൊൻറു തടിയനിബന്ധനസ്ഥരാകിന രാജാദികളെ അഴിച്ചുവിട്ട ക്ഷണത്തിങ്കൽ അജാതശത്രുവിനെ വന്ദിച്ച അവസ്ഥ അറിയിച്ചു. അനന്ത

രം ധൎമ്മരാജശാസനനിമിത്തമായ് കിഴക്കിൻദിക്ക ജയിപ്പാൻ അദ്ധ്യവസിച്ചെഴുന്നെള്ളിൻറ ഭീമസേനന്തിരുവടി ശിശുപാലവിഷയം പ്രാപിച്ചു അവനാൽ സൽകൃതനായ് പതിമൂൻറു ദിവസമവിടെ വസിച്ചു അവിടെനിൻറു കണിന്ദനവിഷയം പ്രാപിച്ചു ശ്രേണിമാനെ ജയിച്ചു അയോദ്ധ്യാധിപതി ദീൎഘപ്രജ്ഞനോടു തിറ കൊണ്ടു അൽപകാലത്തിങ്കലെ കിഴക്കിൻദിക്കിങ്കലെ രാജാക്കളെ തികയ ജയിച്ചു അൎത്ഥരാശിയെ ആപാദിച്ചു ശക്രസമപ്രഭാവൻ ശക്രപ്രസ്ഥം പ്രാപിച്ചു അൎത്ഥരാശിയെ അജാതശത്രുവിനു കൊണ്ടുചെൻറു കൊടുക്കിൻറ കാലത്തു, സവ്യസാചി ധനഞ്ജയന്തിരുവടി ധനദപാലിതയാകിന ദിക്കിനെ ജയിപ്പാനദ്ധ്യവസിച്ചു പുറപ്പെട്ടു തദ്ദേശവൎത്തികളാകിന രാജാക്കളെ ജയിച്ചു തിറ കൊണ്ടു ഉത്തരഗിരിയെല്ലാവുണ്ടെൻറു അളകാനാഥനെ ജയിച്ചു അൎത്ഥസഞ്ചയത്തെ ആപാദിച്ചു ഇന്ദ്രാത്മജൻ ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥം പ്രാപിച്ചു ധനനിചയസമൃദ്ധനായ ധനഞ്ജയനെന്നൊരുള്ള നാമത്തെ പ്രാപിച്ചുമുടിഞ്ഞു. പിന്നെ നിഖിലഗുണസമ്പന്നനാകിന നകുലൻ ശ്രീവാസുദേവസഹിതനായ് പടിഞ്ഞായിറു ദിക്ക ജയിച്ചു ദ്രവ്യസമ്പൽസമന്വിതനായ് മഹാരാജസകാശം പ്രാപിച്ച കാലത്തു ദക്ഷിണദിക്ക ജയിപ്പാൻ ആ . . . തമാകിന വെലത്തൊട്ടു കൂടി സഹദേവൻ സമുദ്രതീരത്തെളവും ജയിച്ചു ശ്രീവിഭീഷണനോടു തിറ കൊൾവാൻ ഘടോൽകചനെ യാത്രയാക്കി അംബരമാൎഗ്ഗമെ ലങ്കാനഗരിയെ പ്രാപിച്ചു വിഷ്ണുപരായണനാകിന വിഭീഷണനെ വന്ദിച്ചു "എടോ രാക്ഷസേന്ദ്രാ പാണ്ഡുവിന്റെ പശ്ചിമപുത്രൻ സഹദേവൻ ചൊല്ലിവിട്ടു തിറ കൊണ്ടുപോവാൻ ഞാനിവിടത്തെ പ്രാപിച്ചു. ഞ

വിളെ ഭഗവാൻ അഗ്നിദേവനെയും രാജസൂയത്തെയും ത്രൈലോക്യനാഥനാകിന ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടിയെയു ന്നിരൂപിച്ചു ധൎമ്മജ്ഞനായൊരുള്ളായെ ധൎമ്മരക്ഷാൎത്ഥം ധൎമ്മപുത്രന്തിരുവടിക്കു തിറ തന്നു വിടുക" എന്റിങ്ങനെ ഘടോൽകചൻ പ്രതിപാദിക്കിന്റ കാലത്തു പൌലസ്ത്യൻ ശ്രീവിഭീഷണന്തിരുവടി എണ്ണത്തെട്ടു രാക്ഷസരെക്കൊണ്ടു രത്നരാശി കൊടുത്തുവിട്ടു അവരും ഘടോൽകചനോടുകൂട സമുദ്രമതിക്രമിച്ചു സഹദേവസഹിതരായി ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥം പ്രാപിച്ചു അൎത്ഥരാശിയെ ധൎമ്മപുത്രന്തിരുവടിക്കു കൊടുത്തു ലങ്കാനഗരി നോക്കി പോയ അവസ്ഥയിൽ, ധൎമ്മരാജനിയോഗത്താൽ കിഴക്കിന്ദിക്കു ഭീമസേനൻ ജയിച്ചു ദക്ഷിണദിക്കു സഹദേവൻ ജയിച്ചു പശ്ചിമദിക്കു നകുലൻ ജയിച്ചു ഉത്തരദിക്കു വിജയൻ ജയിച്ചു രാജസൂയംകൊണ്ടു യജിപ്പാനധ്യവസിക്കിന്റ രാജേന്ദ്രൻ നകുലനെ ഹസ്തിനപുരന്നാക്കി യാത്രയാക്കി. അനന്തരം ആചാൎയ്യനിപുണനാകിന നകുലൻ ഹസ്തിനപുരം പ്രാപിച്ചു ധൃതരാഷ്ട്രൻ ശ്രീഭീഷ്മർ ശ്രീവിദുരർ ദ്രോണാചാൎയ്യൻ കൃപാചാൎയ്യൻ ദ്രൌണി കൎണ്ണൻ ദുൎയ്യോധനന്തുടങ്ങിയൊരുള്ള ബന്ധുവാന്ധവന്മാരെ ആദരിച്ചു ശക്രപ്രസ്ഥത്തെ നയിപ്പിച്ചു കാലത്തു ധൎമ്മപുത്രന്തിരുവടി സഹദേവനെ വിളിച്ചു "എടോ സഹദേവാ ഇക്കുരുവിങ്കൽ ദ്വിജോത്തമന്മാരാൽ ചൊല്ലപ്പടിന്റ യജ്ഞാംഗങ്ങളെ സമ്പാദിച്ചുകൊള്ളുക. ഇന്ദ്രസേനനും വിശോകനും [illegible] അൎജ്ജുനസാരഥിയും അന്നാളികളെ ഉണ്ടാക്കുവാൻ സഹദേവനിയോഗത്താൽ വ്യാപരിക്ക". ഭക്ഷ്യഭോജ്യാധികാരങ്ങളിൽ യുയുത്സുവിനെ നിയോഗിച്ചു. ഉരണാറുവാനും ഉച്ഛിഷ്ടാപനയനാൎത്ഥമായും ചോറു നോക്കുവാനും ദുശ്ശാസനനെ കല്പിച്ചു. ബ്രാഹ്മണരെപ്പൂ

ജിപ്പാനശ്വത്ഥാമാവിനെ, രാജാക്കളെ സൽക്കരിപ്പാൻ സ-
ഞ്ജയനെ, അക്രതുവിങ്കൽ വേണ്ടതെല്ലാം വേണ്ടാത്തതും അ-
റിഞ്ഞു ചെയ്വാൻ ഭീഷ്മരെയുംദ്രോണരെയും കൻപിച്ചു. ഹി-
രണ്യം സുവൎണ്ണം രത്നങ്ങൾ ദക്ഷിണകൾ എന്റിവയിററി-
നടെ അന്വവേക്ഷണത്തിങ്കൽ കൃപരെ നിയോഗിച്ചു. ഏ-
താടിമത്ത........മായിരിക്കിന്റ സൂക്ഷ്മവ്യയത്തിന്നു വിദു-
രനെ നിയോഗിച്ചു. അവിടെ അൎഹണീയമിയങ്ങിന്റതു
ദുര്യോധനൻ. വാൽഹീകൻ ധൃതരാഷ്ട്രൻ സോമദത്തൻ
ജയദ്രഥൻ എന്റിവർകൾ നാലതും അക്രതുവിങ്കൽ സ്വാ-
മിവൽ രമിച്ചാർ. പിന്നെയുമക്രതുവിങ്കൽ അവയവക-
ൎമ്മങ്ങളിൽ ഓരോ പുരുഷശ്രേഷ്ഠന്മാരെ നിയോഗിച്ചു ജ്യേ-
ഷ്ഠാമൂലനക്ഷത്രത്തിൽ അമാവാസിനാൾ മാറന്താലപ്പൂത്തു ന-
വനീതാകതൃദേഹനായൊൻ നരാധിപൻ. സൎവ്വശിഷ്യഗ-
ണോപേതനാകിന സൎവ്വജ്ഞൻ ശ്രീവേദവ്യാസഭഗവാൻ
സദസ്സുധുരം വഹിക്കിന്റതു. ഇച്ഛിച്ചവന്നിച്ഛിച്ചവണ്ണം
കൊടുക്ക ഉഷ്ണമായ് ഭുജിക്ക എന്റിവ്വണ്ണം പ്രവൃത്തിക്കത്തു-
ടങ്ങി. അവിരാജസൂയത്തിങ്കൽ ശബ്ദങ്ങൾ ചടങ്ങു പിഴ-
യാതെ രാജസൂയമെല്ലാ മുടിച്ചു അഗ്രപൂജകൊടുപ്പാൻ
അജാതശത്രു സഹദേവനെ നിയോഗിച്ചയവസ്ഥയിൽ
അതീതാനാഗതവൎത്തമാനതത്വജ്ഞാനിയാകയാൽ സ-
ൎവ്വജ്ഞനാകിന സഹദേവൻ ഗംഗാനന്ദനൻ ശ്രീഭീഷ്മതി-
രുവടിയെ നോക്കി "പിതാമഹാ ഇവിടന്ന ജനത്തിൽ
എവരൊരുത്തൻ അഗ്രപൂജക്കൎഹനാക" എന്റു വിചാരി-
ക്കിന്റ കാലത്തു ശക്രസമപ്രഭാവനാകിന ശാന്തനവൻ
ബുദ്ധികൊണ്ടു നിശ്ചയിച്ചു സഹദേവനെ നോക്കി അ-
രുളിച്ചെയ്യുന്നാൻ "എടോ സഹദേവാ വൃഷ്ണിവംശസമുത്ഭ-

വനാകിന്ന കൃഷ്ണൻ ഇവിടെ ഉള്ളനായിരിക്കുമ്പൊഴ് മറെറവൻ അഗ്രപൂജക്കു യോഗ്യനാകിൻറതു? അഗ്രപൂജകൊണ്ടു അധോക്ഷജനെപ്പൂജിച്ചാൽ സമസ്തദേവതാവൎഗ്ഗത്തെ പൂജിച്ച ഫലം വരുമെന്നെല്ലോ വേദശാസ്ത്രങ്ങളിൽ ചൊല്ലിൻറിതു. 'യഥാ തരോൎമ്മൂലനിഷേചനേന തൃപ്യന്തി തൽസ്കന്ധഭുജോപശാഖാഃ പ്രാണോപഹാരേണ യഥാ നരാണാം (അംഗം) തഥൈവാൎഹണമച്യുതാൎച്ചനം' തരുവിൻെറ മൂലനിഷേചനംകൊണ്ടു യാതൊരുപ്രകാരം ശാഖോപശാഖപ്രതിശാഖകൾ തൃപ്തിയെ പ്രാപിക്കിൻറു നരന്മാൎക്കു പ്രാണോപഹാരംകൊണ്ടു അവയവങ്ങൾ അതിപ്രസന്നങ്ങളാകിൻറു അപ്രകാരമേ അച്യുതന്തിരുവടിയെ അൎച്ചിച്ചാൽ അഖിലദേവതകളും തൃപ്തിയെ പ്രാപിക്കിൻറു. എൻറാലിവന്തിരുവടിയെ പൂജിച്ചാൽ ഇക്കൎമ്മം സഫലം" എൻറിങ്ങനെ ശ്രീഭീഷ്മന്തിരുവടിയാലഭ്യനുജ്ഞാതനായ് അവഹിതഹൃദയനായ് സഹദേവൻ സരോജാക്ഷന്തിരുവടിയെ പൂജിച്ചയവസ്ഥയിൽ അതിലസഹ്യമുടയനാകിന്ന ശിശുപാലൻ സഹദേവനെയും ശ്രീഭീഷ്മന്തിരുവടിയെയും ധൎമ്മതൽപരനാകിന്ന ധൎമ്മപുത്രനെയും ശ്രീകൃഷ്ണന്തിരുവടിയെയും ഭത്സിച്ചു സദസ്സിങ്കൽ സഹദേവനെന്നോക്കി "എടോ സഹദേവാ മഹാത്മാക്കളായിരിക്കിൻറ മഹാജനം ഇരിക്കെച്ചെയ്തേ രാജാൎഹമായിരിക്കിൻറ അഗ്രപൂജകൊണ്ടു ആനായനെപ്പൂജിച്ചു. അയോഗ്യമേ ഇതു വാലന്മാരേ, ഇപ്പാണ്ഡവകൾ കേവലമജ്ഞാനികൾ. ധൎമ്മസൂക്ഷ്മത്തെ അറിയിൻേറാ ചിലരല്ല. ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠനായ് സൎവ്വജ്ഞനായ് ഇരുന്ന ഭഗവാൻ ശ്രീവേദവ്യാസൻ ഇരിക്കെച്ചെയ്തേ വൃഷ്ണിവംശസമുത്ഭവനാകിന്ന കൃഷ്ണനെ എ

ങ്ങനെ അൎച്ചിച്ചവാറു സഹദേവാ നീ? അഖിലശാസ്ത്രജ്ഞനാകിന്ന അശ്വത്ഥാമാവു വീരപുരുഷരിലഗ്രഗണ്യൻ ഭാരതാചാൎയ്യനാകിന്ന കൃപാചാൎയ്യൻ ഇവരിരിക്കവെച്ചല്ലേ സഹദേവാ എങ്ങനെ കൃഷ്ണമതിയായിരുന്ന കൃഷ്ണനെ അൎച്ചിച്ചവാറു? മഹാവീരനാകിന്ന ഭഗദത്തൻ മഹാബലനാകിന്ന ജയത്സേനൻ കലിംഗരാജൻ എന്റിവരെ നിന്ദിച്ചു എങ്ങനെ കേശവനെ പൂജിച്ചവാറു? വിവിധഗുണഗണനാകിന്ന വിരാടേശ്വരൻ വൃദ്ധതമനാകിന്ന മദ്രാധിപൻ സൌബലനാകിന്ന ശകുനി സിന്ധുപതി ജയദ്രഥൻ എന്റിവരെ നിന്ദിച്ചു എങ്ങനെ സഹദേവാ കൃഷ്ണനെ അൎച്ചിച്ചവാറു? ആചാൎയ്യനെന്റൊ സഹദേവാ നീ കൃഷ്ണനെ ബുദ്ധിപണ്ണി? ദ്രോണാചാൎയ്യൻ ഇരിക്കവെച്ചല്ലേ എങ്ങനെ കൃഷ്ണനെ അൎച്ചിച്ചവാറു?" എന്റിങ്ങനെ . . . . . . തിങ്കൽ ശ്രീപുണ്ഡരീകാക്ഷന്തിരുവടിയെയും നിന്ദിച്ചു വ്യവഹരിക്കിന്റ കാലത്തു ധൎമ്മതത്വജ്ഞനാകിന്ന ധൎമ്മപുത്രന്തിരുവടി ശിശുപാലനെ നോക്കി "ഏടോ ശിശുപാലാ ഇസ്സഭയിങ്കൽ നിന്നെക്കാട്ടിൽ വൃദ്ധതമരായ് മഹാത്മാവരാകിന്ന മഹീപതിമാർ അനേകം ഉണ്ടിരിക്കിന്റു. എന്റാൽ ഇവർ സഹിച്ചിരിക്കിന്റെടത്തു നീയും പൊറുത്തിരിക്കയല്ലയോ അഴകിയ്യു" എന്റരുളിച്ചെയ്യിന്റതു കേട്ടു ശ്രീകൃഷ്ണന്തിരുവടി "അന്തനായതിന്നറ്റില്ല ശിശുപാലൻ ലോകവൃദ്ധതമനാകിന്ന കൃഷ്ണനെ പൂജിച്ചതു സഹിയാതെ ഇരിക്കിന്റോനാകയാൽ. ഇക്കൃഷ്ണനെല്ലോ അവ്യക്തയായിരിക്കിന്റ പ്രകൃതി; എന്റും കേട്ടിൻറിയേ ഇരിക്കിന്റ കൎത്താവുമിവനേ? സൎവ്വഭൂതങ്ങൾക്കു പരനായിരിക്കിന്റതുമിവന്തിരുവടിയേ; എല്ലാരിലും വൃദ്ധതമനായിരിക്കിന്റതുമിവനച്യുതനേ; ആദി

ത്യൻ ചന്ദ്രൻ നക്ഷത്രങ്ങൾ ഗ്രഹങ്ങൾ ദിക്കുകൾ വിദിക്കുകൾ സമസ്തവും കൃഷ്ണങ്കിൽ പ്രതിഷ്ഠിതം; അത്രേയുമല്ല ഞാൻ ചൊല്ലി ഇസ്സഭയിൽ കൃഷ്ണനെപ്പൂജിച്ചതു സഹിയാതെ ഇരിക്കിന്റോനൊരുത്തനുണ്ടെന്നാകിൽ അവൻ പെരിക വിരഞ്ഞു വില്ലുമെടുത്തുകൊണ്ടു യുദ്ധാൎത്ഥമായ് പുറപ്പെടുക. ഇവിരുന്ന ഭട്ടന്മാരുടെ ശിരസ്സിങ്കൽ എന്റെ കാൽകൊണ്ടു ചവിട്ടുന്നേൻ. ജളമതികളേ നിങ്ങളി കൃഷ്ണനെ....ല്ലയോ? ഇവനല്ലയോ ആദികാലത്തു മത്സ്യരൂപത്തെ അവലംബിച്ചു വേദപരിത്രാണഞ്ചെയ്തതു? കൂൎമ്മരൂപിയായ് ദേവഹിതാൎത്ഥം മന്ദരോദ്ധരണം പണ്ണിയതുമിവനെ. വരാഹരൂപത്തെ സംഗ്രഹിച്ചു ഹിരണ്യാക്ഷവധം പണ്ണി പാതാളത്തിങ്കൽ നിന്റു കൊണ്ടു പോന്ന ഭൂമിയെ സ്വസ്ഥാനത്തിങ്കലാക്കി രക്ഷിച്ചതുമിവനെ. ഇവനെല്ലോ ബ്രഹ്മദത്തവരഗൎവ്വിതനാകിന ഹിരണ്യകശിപുവിനെ ശ്രീനാരസിംഹത്തിരുവുടമ്പിനെ സംഗ്രഹിച്ചു മണിസ്തംഭത്തിൽനിന്റു പിളൎന്നു പുറപ്പെട്ടു കുലിശസമാനങ്ങളാകിന നഖമുഖങ്ങളെ കൊണ്ടു ബൃഹച്ഛിലാനിഭമാകിന വക്ഷസ്ഥലം പിളൎന്നു നിഗ്രഹിച്ചതു. അദിതിദേവിക്കു പുത്രനായ് ദിവ്യം വൎഷസഹസ്രം കൂടി ജനിച്ചു ചുവന്നു ചെറുതാകിന തിരുവുടമ്പിനെ ഉടയനായ് മഹാബലിയോടു മൂവടിപ്രമാണം ഭൂമി അളന്നുകൊണ്ടു ത്രൈലോക്യൈശ്വൎയ്യം ഇന്ദ്രന്നു കൊടുത്തു ഉദാരവാക്കായിരുന്ന ഇവനെ വട്ടവാമനമൂൎത്തിയും. ഭൃഗുവിന്നു പുത്രനായ് ജനിച്ചു നിശിതപരശുധരനായ് മൂവേഴിരുപത്തൊന്റു ഇതെ നിക്ഷത്രിയത്തെച്ചെയ്ത പരശുരാമനാമധേയനായിരുന്നവനുമിവനെ. ഭൂകാശ്യപൻ ദശരഥന്നു പുത്രനായ് ത്രൈലോക്യൈശ്വൎയ്യഗ

ർജ്ജിതനായിരുന്ന നക്തഞ്ചരചക്രവൎത്തി ദശഗ്രീവനെ നിഗ്രഹിച്ചു ശ്രീരാമനെന്റെ നാമത്തോടുകൂടിയിരുന്നവനുമിവനേ. ഹലമുസലഹസ്തനായ് രോഹിണീൽ ജനിച്ചു ബലഭദ്രരാമനെന്റെ നാമത്തോടുകൂടി ഇരിക്കിന്റതുമിവനേ. അഷ്ടമിരോഹിണിനാൾ അൎദ്ധരാത്രത്തിങ്കൽ വസുദേവസൂനുവായവതരിച്ചു അമ്പാടിയിൽ നന്ദഗോപന്റെ പുത്രനായ് വളൎന്നു പൂതന ഇടങ്ങിയുള്ള ദുഷ്ടവൎഗ്ഗത്തെ നിശ്ശേഷമായ് കൊന്റുമുടിച്ചു ഭൂമിയെ രക്ഷിപ്പാനിരിക്കിന്റതും കൃഷ്ണനേ. ഇനി കൽകിയായ് ജനിച്ചു സമസ്തസംഹാരമെയ്യാനിരിക്കിന്റതുമിവന്തിരുവടിയേ. എന്റാലിങ്ങനെ ഇരുന്ന ഇവന്തിരുവടിയെ പൂജിച്ചതു സഹിക്കരുതാതെ ഇരിക്കിന്റാരുത്തനുള്ളനാകിൽ അവൻ വില്ലുമെടുത്തുകൊണ്ടു യുദ്ധാൎത്ഥമായ് ഒരുമ്പട്ടു പുറപ്പെട്ടുക" എന്റരുളിച്ചെയ്തു സന്നദ്ധനായ് സമരത്തിന്നദ്ധ്യവസിക്കിന്റവസ്ഥയിൽ ശീഘ്രപരാക്രമനാകിന ശ്രീചക്രായുധൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി അഗ്നിമാലിയാകിന ശ്രീചക്രംകൊണ്ടു ശിശുപാലന്റെ ശിരശ്ശേദനമെയ്തു ശ്രീമദ്വാരകാനഗരി നോക്കി എഴുന്നരുളിനാൻ. പിന്നെ യജ്ഞമനുഭവിപ്പാൻ വന്ന രാജലോകത്തെ വസ്ത്രവാഹനസുവൎണ്ണാദികളെക്കൊണ്ടു സംഭാവിച്ചു തങ്ങൾതങ്ങളുടെ രാജ്യന്നോക്കി യാത്രയാക്കി ശ്രീവേദവ്യാസാദി മഹൎഷിവൎഗ്ഗത്തെയും മാനിച്ചു തങ്ങൾ തങ്ങളുടെ ആശ്രമന്നോക്കി യാത്രയാക്കി പിതാവാകിന ധൃതരാഷ്ട്രരോടും പിതാമഹനാകിന ശ്രീഭീഷ്മരോടും ദ്രോണാചാൎയ്യർ കൃപാചാൎയ്യർ വൈകൎത്തനൻ കൎണ്ണൻ............ ദുൎയ്യോധനാദി ഭ്രാതൃവൎഗ്ഗത്തോടുംകൂടി രാജസൂയം കഴിഞ്ഞു അനേകന്ദിവസം.........ഒരു നാൾ സഭാപ്രവേശപ്രീതിതരാ

ഷകഷായിതാന്തരാത്മാവാകിന സുയോധനൻ പിതാവിനോടും ഭ്രാതൃവർഗ്ഗത്തോടും കൂട നാഗപുരം പ്രാപിച്ചു അർണ്ണവഗംഭീരനാകിന കർണ്ണനോടും സൌബലനാകിന ശകുനിയോടും ദുഷ്ടമതിയാകിന ദുശ്ശാസനനോടും കൂടി നിരൂപിച്ചു "ധർമ്മപുത്രന്തിരുവടിയുടെ ഐശ്വര്യത്തെ കലഹമുഖേന ഹരിപ്പാനിനക്കിൽ ആവൊന്നല്ല. എന്നാൽ കള്ളച്ചൂതു പൊരുതു പറിച്ചുകൊൾക" എന്റു കൽപിച്ചു ധൃതരാഷ്ട്രരെ അനുവർത്തിച്ചു അനുവദിപ്പിച്ചു വിദുരരെ യാത്രയാക്കി വസിക്കിന്റ കാലത്തു അജാതശത്രു ധർമ്മപുത്രന്തിരുവടി വിദുരരെ ആദരിച്ചു അവൻമുഖത്തു നിൻറു ധൃതരാഷ്ട്രമതവും സുയോധനസിദ്ധാന്തവും അറിഞ്ഞു ഭവിഷ്യദർത്ഥന്നിരൂപിച്ചു നിശ്ചയിച്ചു മാതാവിനോടും ഭ്രാതൃവർഗ്ഗത്തോടും വസ്തുവാഹനഭണ്ഡാരാദികളോടും കൂട കരിതുരഗരഥപദാതിസങ്കുലമാകിന സൈന്യസംവൃതനായ് നാഗപുരം പ്രാപിച്ചു അക്ഷവതിയാകിന്റ സഭയിൽ സൌബലനാകിന ശകുനിയോടു ചൂതു പൊരുതു തോററിയങ്ങിന്റെടത്തു ....ലെ ദ്രവ്യവിനിമയാഗം നിഖർവ്വം ഖർവ്വം അർബ്ബുദം...............രമായ് പണയം വച്ചു പൊരുതു തോററു രാജ്യവാഹനവസ്തുഭണ്ഡാരാദികൾ എൾപ്പെട്ടതും മുടിഞ്ഞു ഭ്രാതാക്കളെ പണയം വക്കിന്റെടത്തു മുൻപിൽ നകുലസഹദേവന്മാരെ വച്ചു പൊരുതിയങ്ങിന്റാ കാലത്തു ദുർവ്വാദരതനാകിന ശകുനി "എടോ രാജേന്ദ്രാ സാപത്നന്മാരാകിന നകുലസഹദേവന്മാരെ പണയം വച്ചു സഹോദരന്മാരാകിന ഭീമസേനാധനഞ്ജയന്മാരെ ഭ്രാതൃസ്നേഹനിമിത്തമായ് രക്ഷിക്കിന്റാ നിന്തിരുവടി" എന്റിങ്ങനെ ശകുനിയുടെ ദുർവ്വാദത്തെ കേ

ട്ടു ശപിപ്പാനദ്ധ്യവസിക്കിൻറ കാലത്തു ശരണെന്റ ശകുനിക്ക അനുജ്ഞ കൊടുത്തു ഭീമസേനാധനഞ്ജയന്മാരെയും പണയം വച്ചു ഒടുക്കത്തു തന്തിരുവടിയെയും പണയമായ് വച്ചു പൊരുതിയങ്ങിൻറ കാലത്തു, "എടോ രാജേന്ദ്രാ നിന്തിരുവടിക്ക അത്യന്തമിഷ്ടയായിരുന്ന യാജ്ഞസേനി ദ്രൗപദിയെയും പണയമായ് വച്ചു നിന്തിരുവടിയെ മീണ്ടു കൊണ്ടു ഇനിമൊരിക്കൽ പൊരുതു ജയിക്ക" എന്റ ശകുനിയുടെ വചനം കേട്ടു പറവുമെന്റു പാണ്ഡവജ്യേഷ്ഠൻ ദ്രൗപദിയെയും പണയമായ് വച്ചു പൊരുതു തോററിയങ്ങിൻറളവു കളിപ്പൂട്ടയനാകിന കൌരവേന്ദ്രൻ ദുര്യോധനൻ ശ്രീവിദുരരെ വിളിച്ചു "എടോ വിദുരാ പാണ്ഡവപത്നി ദ്രൗപദി നമുക്ക ദാസഭാവത്തെ പ്രാപിച്ചിരിക്കിൻറവളെ പെരിക വിരെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോന്നു ദാസീവർഗ്ഗത്തൊടു ....ൻറു ദുര്യോധനനരുളിച്ചെയ്യിൻറ കാലത്തു വിദുഷാംവരിഷ്ഠനാകിന വിദുരൻ ധൃതരാഷ്ട്രനെ നോക്കി "എടോ രാജേന്ദ്രാ യാവനൊരുത്തൻ ജനനകാലത്തു നരികണക്കെ വിസ്വരമായ് അലറിയതു അങ്ങനെ ദുഷ്ടചിത്തനായിരുന്ന ഇദ്ദുര്യോധനൻ വിഷയമായ് ഇഭരതവംശം ആശേഷമായ് നാശത്തെ പ്രാപിച്ചു മുടിയിൻറിതൊണ്ടു" എന്റു ചൊല്ലി അധോമുഖനായ് നിൽക്കിൻറയവസ്ഥയിൽ ദുര്യോധനൻ സൂതനെ വിളിച്ചു "എടോ പ്രാതിഗാമീ നീ ചെന്റു ദ്രൗപദിയെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോരുക. ഇവിദുരൻ വിചാരശീലനാകയും നമ്മുടെ ഐശ്വര്യത്തെ പൊറാഴ്ക്കയുമൊണ്ടു" എന്റ ദുര്യോധനനിയോഗത്താൽ സൂതൻ ദ്രൗപദിയുടെ സകാശം പ്രാപിച്ചു വൃത്താന്തമറിയിച്ചു കാലത്തു യാജ്ഞസേനി ദ്രൗപദി സൂതനെ

നോക്കി "രാജേന്ദ്രൻ ധൎമ്മപുത്രന്തിരുവടി തന്തിരുവടിയെ പണയം വച്ചു തോററു ഇരണ്ടാമതെന്നെ പണയം വക്കയോ ചെയ്തതു? മുമ്പിലെന്നെ പണയം വച്ചു പൊരുതു തോററു ഒടുക്കത്തു തന്തിരുവടിയെയും പണയം വക്കയോ ചെയ്തതു? ഇ വിശേഷമറിഞ്ഞു വന്നു പരമാൎത്ഥമെന്നോടു ചൊല്ലുക. ഉള്ളവണ്ണമറിഞ്ഞാൽ നിന്നോടു കൂട സഭയെ പ്രാപിക്കിന്റിതുമൊണ്ടു" എന്റിങ്ങനെ ദ്രുപദനന്ദനയുടെ വചനം കേട്ടു ദുൎയ്യോധനസകാശം പ്രാപിച്ചു സൂതനറിയിക്കിന്റ കാലത്തു അമൎഷപരവശനാകിന ദുൎയ്യോധനൻ ദുശ്ശാസനനെ നോക്കി "എടോ ദുശ്ശാസനാ ദ്രുപദനന്ദനയുടെ കേശങ്ങളെച്ചുററിപ്പിടിച്ചിഴ്ത്തു സഭാമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ കൊണ്ടുപോരിക. സൂതനോ വൃകോദരനെ ഭയപ്പെടുക നിമിത്തമായ് അസമൎത്ഥൻ. പാണ്ഡവകരം ദാസഭാവത്തെ പ്രാപിക്കയാൽ അവശരായ് ഒന്റിന്നു ശക്തരല്ല" എന്റ ദുൎയ്യോധനനിയോഗത്താൽ അസച്ഛീലനാകിന ദുശ്ശാസനൻ രാജസൂയയാജിയാകിന ധൎമ്മപുത്രരുടെ ധൎമ്മപത്നിയുടെ സകാശം പ്രാപിച്ചു "സഭാമദ്ധ്യത്തിങ്കൽവച്ചു ചൂതുപൊരുതു സൎവ്വരാജസമക്ഷത്തിങ്കൽ ധൎമ്മജനാലെ ജയിക്കപ്പെട്ടാ നീ. എന്റാൽ ലജ്ജയോടു വേറുപെട്ടു മഹാരാജന്ദുൎയ്യോധനനെ ചെന്റു കാണ്ക" എന്റ ദുശ്ശാസനനുടെ ദുൎവ്വാക്ക കേട്ടു വിറക്കിന്റ സൎവ്വാവയവങ്ങളെ ഉടയവളായ് ദുശ്ശാസനനെ നോക്കി "ഞാൻ രജസ്വലയായിരിക്കിന്റു ഏകവസ്ത്രയാകയുമൊണ്ടു. എന്റാൽ സഭയിലകത്തു പൂവാൻ യോഗ്യയല്ല ഞാൻ" എന്റരുളിച്ചെയ്തു ദുഃഖാൎത്തയായിരിക്കിന്റവളെ നോക്കി "എടോ യാജ്ഞസേനീ രജസ്വലയായിട്ടിരിക്കിലുമമയും; ഏകാംബരയാ

യിട്ടിരിക്കിലുമമയും; വിഗതവസ്ത്രയാകിലുമമയും; ഇപ്പൊഴ് സഭാമദ്ധ്യത്തെ പ്രാപിക്കേണ്ടും വ്രീളയോടു വേറുപെട്ടു” എന്റു ചൊല്ലിന്റ ദുശ്ശാസനന്റെ വചനത്തെ കേട്ടു വിഫലമനോരഥയായ് അവനോടു കൂടെ സഭാമുഖിയായ് ചെല്ലിന്റവൾ ഗാന്ധാരീഭവനത്തിന്നാക്കി പോവാനദ്ധ്യവസിക്കിന്റ കാലത്തു, ദുഷ്ടമതിയാകിന ദുശ്ശാസനൻ ധൎമ്മപുത്രന്റെ ധൎമ്മപത്നിയുടെ കേശങ്ങളെ ചുറ്റിപ്പിടിച്ചു ഇഴ്ത്തു കരങ്ങൾകൊണ്ടു തള്ളിന്റ കാലത്തു, വാസസ്സുകളെ വാങ്ങിന്റ കാലത്തു, ശ്രീവാസുദേവശ്രീനാമസങ്കീൎത്തനപരയായിരുന്നവൾക്കു അനേകം വസ്ത്രങ്ങളുളവാകിന്റ കാലത്തു, വസ്ത്രാക്ഷേപംകൊണ്ടു വൎദ്ധിക്കിന്റ മനോദുഃഖമുള്ളവളായ് തന്റെ ഭൎത്താക്കന്മാരുടെയും ശ്രീഗോവിന്ദന്തിരുവടിയുടെയും തിരുനാമത്തെ ചൊല്ലി പ്രലാപിച്ചു ദീനയാകിന ദ്രൌപദിയുടെ പരിദേവത്തിങ്കൽ നിന്റു ജനിച്ചു ദിപ്രകാശതരംഗമേദനത്തിങ്കൽ പടുതരയായ് കൊടുതായിരിക്കിന്റ ഭീമസേനന്റെ കോപാഗ്നിയാൽ പാൎത്ഥൻ ധനഞ്ജയന്റെ ശരങ്ങളാകിന്റ കൊടുംകാറ്റിനാലടിക്കപ്പെട്ട കുരുവംശമാകിന്റ വനം പ്രവൃദ്ധമായിരുന്നതു പെരിക വിരെ നാശത്തെ പ്രാപിച്ചു മുടിയിന്റിതൊണ്ടു” എന്റതുളിച്ചെയ്തു വാദരായണസമേതനായ് മന്ത്രശാല നോക്കി എഴുന്നരുളത്തുടങ്ങിനാൻ ശ്രീചക്രായുധൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

വാസു:—“ഇതെല്ലാം സുയോധനഗൃഹം. ഇവിടെ ഇങ്ങനെ എല്ലൊ ഇരിക്കിന്റതു. നിഖിലനീതിശാസ്ത്രജ്ഞരായ് നിത്യസേവാനിരതരായ് പൃഥുതരഗുണഗണവിഭൂഷിതന്മാരാകിന പാൎത്ഥിവേന്ദ്രന്മാരുടെ ആവാസഗൃഹങ്ങൾ

അമരനികരപരിപൂരിതയാകിന്ന അമരാവതിയെ അപഹസിക്കിൻറുതോ എൻറു തോൻറുമാറു അഴകപടച്ചമച്ചതായവയെല്ലാം കാണപ്പെടിൻേറാ. ആയുധശാലകളും അതിരമണീയങ്ങളായ് നാനാവിധങ്ങളാകിന്ന ആയുധവരങ്ങളാൽ നിറക്കപ്പെട്ടിരിക്കിൻേറാ. കുതൂഹലജനകമാകിന്ന കുതിരപ്പന്തികളിൽ അശ്വസമൂഹങ്ങളും തലറീയങ്ങിൻേറാ. സവ്വലക്ഷണസംപന്നങ്ങളായ് അഖിലജനമാന്യങ്ങളാകിന്ന ആനത്തലവങ്ങളും ഗജ്ജിക്കിൻേറാ. ഇ ദുര്യ്യോധനനുടെ ഐശ്വൎയ്യസമൃദ്ധി സമഗ്രമായ് നാശത്തെ പ്രാപിച്ചു മുടിയിൻറു" എൻറരുളിച്ചെയ്യാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

വാസു:— മന്ത്രശാലേ നോക്കി എഴുന്നരുളുൻറവൻ ധമ്മപുത്രന്തിരുവടിയുടെ ധൎമ്മസ്ഥിതിയും ദുൎമ്മതിയാകിന്ന ദുര്യ്യോധനനുടെ ദുശ്ശീലത്തെയും നിരൂപിച്ചു അരുളിച്ചെയ്യിൻേറാൻ "ദുര്യ്യോധനൻ എന്നെ കണ്ടു കാൎയ്യത്തെ ചെയ്യൂ ഇല്ല. എപ്പൊഴും പരന്മാരുടെ ദൂഷണങ്ങളെ വ്യവഹരിക്ക ശീലം. അതിന്നു ഹേതുവൊണ്ടു. ഗുണദ്വേഷി ഇവൻ പരഗുണകഥനങ്ങളിൽ പൊറാമയുടയൻ. ശഠനാകയുമൊണ്ടു. 'ഗൂഢവിപ്രിയകൃച്ഛഠഃ' ഒരുത്തനറിയാതെ അപ്രിയങ്ങളെ അനുഷ്ഠിക്കിൻറവൻ ശഠൻ. സ്വജനനിൎദ്ദയനാകയുമൊണ്ടു. തന്നുടെ ജനങ്ങളിങ്കൽ അപഗതദയായിരിക്കിൻറ അന്തഃകരണയോടുകൂടി ഇരിപ്പിതും. എന്തിന്നു പലവും പറയിൻറു? ഔരോന്ത്യമുടയനാകിന്ന സുയോധനൻ പരമാത്ഥതത്വജ്ഞരാകിന്ന പാണ്ഡവകൾക്കു രാജ്യം പാതിയും കൊടുക്ക എൻറു സാമദാനഭേദപുരസ്സരമായ് ചൊല്ലുൻറതാകിലും കേൾക്ക ഇല്ല" എൻറരുളിച്ചെയ്തു "എടോ

വാതായനേ മന്ത്രശാലയിലകത്തു പോകാമോ എനിക്കു" എന്നരുളിച്ചെയ്തു ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

കാഞ്ചു:— "ആമേ ആമേ കുറവില്ല. അകത്തെഴുന്നരുളുവാൻ അർഹനെല്ലോ പത്മനാഭൻ" എന്നുണർത്തിനാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

വാസു:– മന്ത്രസഭയിലകത്തെഴുന്നരുളിനവൻ "എന്തെന്തു? എന്നെ കണ്ടു സംഭ്രമിക്കിന്റുതോ സമസ്തക്ഷത്രിയരും? ഒല്ലാ ഒല്ലാ, സംഭ്രമിയാതെ സുഖിച്ചിരിക്ക രാജാക്കന്മാരെല്ലാരും" എന്നരുളിച്ചെയ്തു ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുര്യോ:— "എന്തെന്തു? കേശവനെ കണ്ടു സംഭ്രാന്തരായിതോ സമസ്തരാജാക്കന്മാർ? എന്നുടെ ആജ്ഞ ലംഘനീയമല്ല. മുന്നെ പ്രതിജ്ഞതെപണ്ണപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ ദണ്ഡത്തെ സ്മരിക്ക" എന്നരുളിച്ചെയ്തു ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:— മന്ത്രശാലയിലകത്തെഴുന്നരുളിനിന്റിയങ്ങിന്റവൻ സംഭ്രാന്തമായ് ഏറുനിൽക്കിന്റ രാജമണ്ഡലത്തെ കണ്ടു സുയോധനസിദ്ധാന്തവുന്നിരൂപിച്ചു തന്തിരുവടിയുടെ സമാഗമത്തിങ്കൽ പ്രത്യുത്ഥാനഞ്ചെയ്യിന്റ പൃഥിവീപതിമാർക്കു നിഗ്രഹം വരല്ലാ എന്റു നിശ്ചയിച്ചു ദുര്യോധനനെ നോക്കി "എടോ സുയോധനാ ഇരിക്കിന്റോ നീ" എന്നരുളിച്ചെയ്തു ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുര്യോ:— "ഇരിക്കിന്റോ സുയോധനാ" എന്ന ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടിയുടെ വാക്കു കേട്ടു സിംഹാസനത്തിന്മേൽനിന്റു വിരണ്ടു നിലത്തു വീണു ലജ്ജാന്വിതനായ് ആത്മഗതമായ് അരുളിച്ചെയ്യിന്റാൻ "കേശവദർശനത്തിങ്കൽ പ്രത്യുത്ഥാനമില്ലക്ക എന്റു കല്പിച്ചു വിചിത്രമാ

കിന ചിത്രപടത്തെ കണ്ടു ഉത്സാഹത്തോടു മതിയെ കൂട്ടി കറിക്കൊള്ളോടുകൂടെ ഇരിക്കച്ചെയ്താലും കേശവന്റെ പ്രഭാവാതിശയംകൊണ്ടു ആസനത്തിന്മേൽ നിന്റു പതിതനായേൻ ഞാൻ" എന്റാത്മഗതമായ് അരുളിച്ചെയ്തു പ്രകാശമായ് "പെരിക ഇന്ദ്രജാലമുടയൊരുത്തനീ ദൂതൻ മായാവൈഭവം ഉടയൻ. എടോ ദൂത ഇതെല്ലാം ആസനം ഇന്ദ്രജാലമയം" എന്റരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു—ബദ്ധാഞ്ജലിപുടരായ് എഴുനിറ്റു നിൽക്കിൻറ മഹാജനത്തെ കണ്ടു ഭയാപരനാകിന ശ്രീദാമോദരന്തിരുവടി "ഇരുപ്പു എല്ലാം ദ്രോണാചാര്യൻ., ഗാംഗേയപ്രമുഖരാകിന മഹീപതിമാരുമിരിക്ക" എന്റരുളിച്ചെയ്തു മന്ത്രശാലയിൽ സിംഹാസനത്തിന്മേൽ ഇരുന്നരുളുന്റവൻ ചിത്രപടത്തെ കണ്ടു "എന്ന ദർശനീയമിച്ചിത്രപടം കൌതൂഹലജനകം സർവ്വജനമനോഹരം" എന്റരുളിച്ചെയിൻറവൻ സൂക്ഷിച്ചു നോക്കി പരികുപിതനായ് "പോയ് കെട്ടു. ദ്രൌപദീകേശാംബരാകർഷണം ഇതിങ്കലെഴുതപ്പെട്ടതു. എന്ന ആശ്ചര്യമേ ഇസ്സുയോധനൻ തന്നുടെ ചാന്റ ജനത്തിന്റെ പരിഭവം തന്റെ പരാക്രമമെന്റു നിരൂപിക്കിന്റു അജ്ഞനാകയാൽ. ലോകത്തിങ്കൽ എവനോ താൻ തന്നുടെ ദോഷത്തെ സഭകളിൽ പ്രകടിക്കിന്റതു നിർല്ലജ്ജനായിട്ടു" എന്റരുളി "ഇസ്സഭാമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ നിന്റെടുത്തു കളക ഇച്ചിത്രപടത്തെ" എന്റരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

രാജ്ഞാ—"എടോ ബാദരായണാ കേശവനനിഷ്ടമാകിൽ എടുത്തു കൊണ്ടുപോക ചിത്രപടത്തെ" എന്റരു

ളിച്ചെയ്താൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി. "യാതൊന്റു മഹാരാജനിയോഗം" എന്റു ചൊല്ലി പിതൃപടത്തെയുമെടുത്തുകൊണ്ടു ഭചനന്നാക്കി ചെല്ലുത്തുടങ്ങിനാൻ കാഞ്ചുകീയൻ.

ദുൎയ്യോ—കുശലരൂപമായ് ശ്രീദാമോദരന്തിരുവടിയുടെ സിദ്ധാന്തവിരുദ്ധമായ് അരുളിച്ചെയ്യിരുന്റാൻ "എന്തോ ദൂതാ പാണ്ഡവകൾക്കും ഭൃത്യന്മാൎക്കും എല്ലാൎക്കും സുഖമായിട്ടോ ഇരിക്കിന്റു?" എന്റു സമസ്തകുശലവിചാരങ്ങൾക്കു പ്രത്യേകമായ് കുശലം വിചാരിക്കിന്റാൻ "ധൎമ്മദേവന്റെ പുത്രനായ് ധൎമ്മനിഷ്ഠനാകിന യുധിഷ്ഠിരൻ കുശലിയോ? വായുഭഗവാന്റെ പുത്രനാകിന ഭീമസേനന്റെ കുശലമോ? ദേവേന്ദ്രനന്ദനൻ അൎജ്ജുനന്റെ സുഖമോ? വിനയസമ്പന്നരാകിന അശ്വിപുത്രന്മാർ കുശലികളോ? പാണ്ഡവകളും ഭൃത്യന്മാരും കുശലികളായിട്ടോ ഇരിക്കിന്റു?"എന്റിങ്ങനെ ചോദ്യരൂപേണ പാണ്ഡവകൾ ദേവപുത്രന്മാരാകയാൽ രാജ്യാൎഹരല്ല എന്റതിനെ സൂചിച്ചരുളിച്ചെയ്താൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു—"ഗാന്ധാരീപുത്രനായിരുന്ന നിനക്കു യോഗ്യമിക്കുശലവിചാരം. കുറവില്ല കുറവില്ല. എല്ലാരും കുശലികൾ. ഭവാന്റെ രാജ്യത്തിങ്കലും ശരീരത്തിങ്കലും കുശലവും അനാമയത്തെയും വിചാരിപ്പുതുണ്ടെല്ലൊ വിജ്ഞാപിക്കിന്റോ യുധിഷ്ഠിരൻ ആദിയായിരിക്കിന്റ പാണ്ഡവകൾ. എങ്ങനെ എങ്കിൽ അടവിയിങ്കൽ അധികമായ് ദുഃഖം അനുഭവിച്ചു; സഭാതലത്തിങ്കൽ പറഞ്ഞ സമയം സമഗ്രമാവുതുണ്ടെയ്തു. ധൎമ്മയുക്തമായ് പൈതൃകമായിരിക്കിന്റ രാജ്യത്തെ പകുത്തു തരവും വേണ്ടും എന്

റിങ്ങനെ പാണ്ഡവകളുടെ വചനം" എന്റരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുൎയ്യോ:—"എന്തൊരു ദായാദ്യം എന്റോ ചൊല്ലിന്റിതു? അതിന്നു വിഷയമില്ല; എങ്ങനെ എങ്കിൽ എന്നുടെ പിതാവു ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടിക്കു അവരജനാകിന അവനീപതി പാണ്ഡു മൃഗയയിങ്കൽ താൽപര്യമുടയനായ് ഹിമവൽപ്രദേശങ്ങളിൽ പെരുമാറുന്റവൻ, ഋഷിപത്നിയെ എയ്തു നിഗ്രഹിച്ചു പ്രാപ്തശാപനായ് ശതശൃംഗത്തിന്മേൽ വസിച്ചു മാദ്രശ്രദ്ധയോടും വേറുപട്ടു മരിച്ചു സ്വൎഗ്ഗതനായി. പരാത്മജന്മാർ പാണ്ഡവകൾ. പൈതൃകമായിരുന്ന രാജ്യം പാണ്ഡവകൾക്കു എങ്ങനെ ഉണ്ടാമാറു? ദേവപുത്രന്മാൎക്കു ദേവരാജ്യം; രാജപുത്രന്മാൎക്കൊള്ളാന്റിവിരാജ്യം" എന്റരുളിച്ചെയ്താൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:—"എടോ സുയോധനാ പുരാണജ്ഞനാകിന ഭവാനോടു സല്ലപ്പൊല്ലിന്റിതൊണ്ടു. പാണ്ഡവകൾ ദേവപുത്രന്മാരാകയാൽ രാജ്യാൎഹരല്ല എന്റെല്ലാം ചൊല്ലിന്റു. ചൊല്ലുക നിന്നുടെ പിതാവു രാജ്യം ലഭിച്ചവാറു. വിചിത്രവീൎയ്യൻ വിഷയസക്തനായിരുന്നവൻ ക്ഷയരോഗംകൊണ്ടു വിപത്തിനെ പ്രാപിച്ചാൻ. ശ്രീവേദവ്യാസൻപക്കൽ നിന്റു ഇ ധൃതരാഷ്ട്രനുളനായ്. എന്റാൽ നിന്നുടെ പിതാവായിരുന്ന ഇവൻ പൈതൃകമായിരുന്ന രാജ്യത്തെ സ്വീകരിച്ചവാറെങ്ങനെ" എന്റരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

വാസു:—"ല്ലാ ല്ലാ ഭവാൻ ഇപ്പൂൎണ്ണം പരസ്പരവിരോധവിവൎദ്ധനംകൊണ്ടു കതകലം ഏ പനാമമാത്രശേഷമെ പെരിക വിരെജ്ജഞ്ചിച്ചു മുടിയും. എന്റാൽ ഭവാനമ

6 *

ഷ്ടയെ കളഞ്ഞു യുധിഷ്ഠിരാദി പാണ്ഡവന്മാർ ഭ്രാതൃസ്നേഹം വിഷയമായ് യാതൊന്നിനെ ചൊല്ലുന്നൂ അതിനെ അതന്ദ്രിതനായ് ചെയ്വാൻ യോഗ്യനോ ഭവാൻ" എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുര്യോ—"എടോ ദൂതാ രാജ്യവ്യവഹാരത്തെ അറിയിന്നൊരുത്തനല്ല ഭവാൻ. സമാനചിത്തരാകിന രാജപുത്രന്മാരാൽ ശത്രുക്കളെ ജയിച്ച് ഭുജിക്കപ്പെടുന്നൊന്നല്ലോ രാജ്യം. അങ്ങനെ ഇരുന്ന രാജ്യം ഒരുത്തനാൽ പ്രാർത്ഥനീയമല്ല, പ്രാർത്ഥിക്കപ്പെടുവാൻ യോഗ്യമായെന്നുള്ളൊന്നല്ല; ആശ്രയുമല്ല, പിന്നെ ദരിദ്രനായ്ക്കൊണ്ട് ആരാനെ അടിഞ്ഞു ദാനംചെയ്യപ്പെടുന്നൊന്നുമല്ല, ദീനന്നു കൊടുക്കാവൊന്നല്ല രാജ്യം. രാജാവാകയിൽ ശ്രദ്ധ ഉണ്ടായിട്ടിരിക്കിന്നൂതാകിൽ അപ്പാണ്ഡവന്മാർ അതിസാഹസത്തെ ചെയ്യൂ. സാഹസംകൂടാതെ കാര്യത്തെ സാധിപ്പാനരുതു. 'അസാഹസൈരവ്യവസായഭീരുഭിഃ പദേ പദേ ദോഷസഹസ്രദർശിഭിഃ അസത്യവൽഭിഃ പരിവാദശങ്കിഭിർമ്മഹത്വമാപാദയിതും ന ശക്യതേ' സാഹസമിന്റിയെ ഇരിക്കിന്നവർക്ക് മഹത്വത്തെ സമ്പാദിപ്പാനരുതു. അവ്യവസായവിമുഖർക്കും അസാദ്ധ്യം കാര്യം. പദംപ്രതി ദോഷസഹസ്രങ്ങളെ നിരൂപിച്ച് ഉദാസീനരായിരിക്കുമവർക്കും സത്വഹീനർക്കും അപവാദഭീരുക്കൾക്കും മഹത്വമാപാദിപ്പാനരുതു. എന്റാൽ സാഹസത്തെ അനുഷ്ഠിക്ക പാണ്ഡവന്മാർ. ചതുരുപായങ്ങളിൽവച്ച് മുമ്പിൽ സാമം വേണ്ടും പ്രയോഗിപ്പാൻ. 'പൂർവ്വം സാമ പ്രയോക്തവ്യം ദ്വിതീയോ ഭേദ ഏവ ച തൃതീയന്ദാനമിത്യുക്തം ചതുർത്ഥോ ദണ്ഡ ഉച്യതേ' ഇങ്ങനെ ചതുരുപായങ്ങളുടെ പ്രയോഗ

കാലം. മുമ്പിൽ സാമത്തെ പ്രയോഗിപ്പൂ; സാമസാദ്ധ്യമല്ലാത്ത കാൎയ്യത്തിന്നു ഭേദപ്രയോഗത്തെച്ചെയ്വൂ; ഭേദംകൊണ്ടുമരുതാഞ്ഞിൽ ദാനപ്രയോഗത്തെച്ചെയ്വൂ; മൂന്റുകൊണ്ടു അസാദ്ധ്യമായിരിക്കിന്റ കാൎയ്യത്തിന്നു സാഹസത്തെച്ചെയ്വൂ; സാഹസമെന്റു ദണ്ഡം. നാലാമുപായമതു. തങ്ങളുടെ ബന്ധുവാന്ധവന്മാരോടും സൈന്യസമൂഹത്തോടും കൂടെ യുദ്ധഭൂമിയെ പ്രാപിച്ചു കൊടുതായ യുദ്ധത്തെച്ചെയ്‌വ ശക്തരാകിൽ പാണ്ഡവകൾ. അതരുതാകിൽ ശാന്തചിത്തരായ് ശമദമനിയമദക്ഷമാവദാക്ഷിണ്യാദികളോടുകൂടി സമൎത്ഥരായിരുന്ന തപസ്വികളാൽ സേവിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ ആശ്രമത്തെ പ്രാപിക്ക നിസ്സംഗരായിട്ടു പാണ്ഡവകൾ. 'സംഗസ്സൎവ്വാത്മനാ ത്യാജ്യസ്സ ചേൽ ത്യക്തും ന ശക്യതേ സ സത്ഭിസ്സഹ കൎത്തവ്യസ്സന്തസ്സംഗസ്യ ഭേഷജം' എന്റു സംഗം സൎവ്വപ്രകാരേണ കളവാൻ യോഗ്യം. അതു കളവാൻ അരുതാതെ ഇരിക്കിൽ സത്തുക്കളോടെ വേണ്ടും സംഗമുണ്ടാവാൻ. സത്തുക്കളല്ലോ സംഗനാശത്തിന്നൌഷധം. എന്റാൽ ശാന്തമതികളായിരിക്കിന്റ സജ്ജനങ്ങളാൽ സേവിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ ആശ്രമത്തെ പ്രാപിക്ക ശമത്തിന്നായ്ക്കൊണ്ടു. 'ശമശ്ചിത്തപ്രശാന്തതാ' ശമമെന്റു മനസ്സിന്നുടെ അടക്കം. എന്റാൽ സുഖിച്ചു ആശ്രമങ്ങളിൽ വസിപ്പോരാക പാണ്ഡവകൾ" എന്റരുളിച്ചെയ്താൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു — "എടോ സുയോധനാ ബന്ധുജനം വിഷയമായ് പരുഷവ്യവഹാരത്തെച്ചെയ്യാതെ. പുണ്യസമൂഹംകൊണ്ടു അഴകതായ് പ്രാപിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ രാജശ്രീയെ അധിഗമിച്ചിട്ടു സുഹൃത്തുക്കളെയും ബന്ധുക്കളെയും ചതിക്കി

ന്റൊൻ യാദവനൊരുത്തൻ അവൻ വിഫലശ്രമനായിട്ടു വരും" എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുൎയ്യോ—"നിന്നുടെ പിതാവാകിന വസുദേവന്നുടെ പത്നിക്കു സഹോദരനായ് രാജാവായ് ഇരുന്ന കംസനെ കുറിച്ചു ഭയാവഹമായിതോ നിനക്കു? നിത്യമായ് ഉപദ്രവിക്കിന്റ പാണ്ഡവകരം വിഷയമായ് ഇവ്വണ്ണം ഭയാക്രാന്തരായി ഇരിക്കിന്റു ഞാങ്ങളും?" എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു—"അതെന്നവകൾ നിന്റൊണ്ടായൊരു ദോഷമെന്നറിയേണ്ടും; എങ്ങനെ എങ്കിൽ എന്നുടെ മാതാവിനെ പലവട്ടം പുത്രവിയോഗദുഃഖിതയാക്കി വൃദ്ധനാകിയ തന്നുടെ പിതാവു ഉഗ്രസേനനെ പിടിച്ചു കെട്ടി കാരാഗൃഹത്തിലിട്ടവനുമായിട്ടു പ്രവൃദ്ധകല്മഷനാകയാൽ താനേ ദൈവഹതനായിട്ടും വന്നുമുടിഞ്ഞു; എന്നവകൾ നിന്റൊണ്ടായൊന്നല്ല ഇദ്ദോഷം" എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീദാമോദരന്തിരുവടി.

ദുൎയ്യോ—"സൎവ്വപ്രകാരേണ നിന്നാൽ വഞ്ചിക്കപ്പെട്ടാൻ കംസൻ. ആത്മപ്രശംസ പോരും; ശൌൎയ്യമല്ല ഇതു എന്നറിക. തന്നുടെ പുത്രിമാൎക്കു ഭൎത്താവായിരുന്ന കംസന്റെ വധം കേട്ടു കലുഷഹൃദയനായ് ജാമാതൃനാശസന്തപ്തനായ് ക്രോധപാരവശ്യം വന്ന മഗധരാജൻ അപരിമേയാക്ഷൗഹിണീസമുദായസംവൃതനായ് സമരസന്നദ്ധനായ് പ്രാപിക്കിന്റ കാലത്തു ഭയപ്പെട്ടോടിപ്പോകിന്റ നിന്റെ ആ ശൌൎയ്യം എവിടത്തിങ്കൽ പോയി?" എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു—"എടോ സുയോധനാ നയത്തെ അനുസരി

ക്കിൻറ ജനത്തിന്നു ദേശം കാലം അവസ്ഥ എൻറിവയി റെറ അപേക്ഷിച്ചിരിപ്പു ശൌര്യം. എന്നെ കുറിച്ചൊള്ള പരിഹാസന്നിൽപ്പതാക. സ്വകാര്യത്തെ അനുഷ്ഠിക്ക. ഭ്രാതാക്കൾ വിഷയമായ് സ്നേഹം കർത്തവ്യം. ദോഷങ്ങൾ സ്മരിപ്പാൻ യോഗ്യങ്ങളല്ല. ഇഹലോകത്തും പരലോകത്തും ബന്ധുക്കളോടൊള്ള സംബന്ധം ശ്രേഷ്ഠതരമായൊള്ളു” എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീഗോവിന്ദൻതിരുവടി.

ദുര്യോ:—“മനുഷ്യർ ദേവപുത്രന്മാരോടു എങ്ങനെ ബന്ധുഭാവമൊണ്ടാകിൻറവാറു? പിഷ്ടപേഷണമിതു; അരച്ചതിനെ അരക്ക. പോരും ഇക്കഥ നിൽപ്പതാക” എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനൻതിരുവടി.

വാസു:—“സാമംകൊണ്ടനുനീയമാനനായിരുന്ന ഇവൻ തൻെറ സ്വഭാവത്തെ വിടിൻറില്ല. പരുഷാക്ഷരങ്ങളായിരിക്കിൻറ വചസ്സുകളെ കൊണ്ടു അമര്യമിവനെ ഞാൻ ക്ഷോഭിപ്പിപ്പൂ” എൻറാത്മഗതമായരുളിച്ചെയ്ത പ്രകാരമായ് “എടോ സുയോധനാ അർജ്ജുനനുടെ ബലപരാക്രമങ്ങളെ അറിയിൻറില്ലയോ നീ” എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവൻതിരുവടി.

ദുര്യോ:—“എടോ ദൂതാ ഞാനൊ അറിയിൻറില്ല” എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനൻതിരുവടി.

വാസു:—“എടോ കേൾക്ക അർജ്ജുനനുടെ പരാക്രമപ്രഭാവത്തെ. ഭഗവാൻ പശുപതി കൈരാതമായിരുന്ന വപുസ്സിനെ അവലംബിച്ചു കാമ്യനാശ്രമസന്നിധനായ് വന്ന പ്രദേശത്തിങ്കൽ നിൻറരുളുന്നവൻ അർജ്ജുനനാൽ യുദ്ധത്തെയ്തു സന്തോഷിപ്പിക്കപ്പെട്ടാൻ. ഹരനെപോലും ആശ്ചര്യത്തെ വരുത്തീടുന്നു അർജ്ജുനനുടെ ബലവീര്യങ്ങൾ പി

ന്നെ ഖാണ്ഡവം വനത്തെ ആഖണ്ഡലവിരോധിയായ അഗ്നിദേവൻ ദഹിക്കിൻറയവസ്ഥയിൽ വൎഷിക്കിൻറ ജലധാരകളെ ശരവൎഷംകൊണ്ടു മൂടിയവൻ. ദേവേന്ദ്രന്നു പീഡാനിരതരായിരുന്ന നിവാതകവചന്മാർ ലീലയോടു കൂടെ ക്ഷയത്തെ നയിപ്പിക്കപ്പെട്ടാർ. എന്തു താൻ? വിരാടനഗരത്തിങ്കൽ അൎജ്ജുനനൊരുത്തനാലെ അല്ലയോ ഭീഷ്മാദിമഹാരഥർ ജയിക്കപ്പെട്ടിതു? അത്രയുമല്ല, മറെറാൻറു നിനക്കും പ്രത്യക്ഷമായിരിപ്പൊൻറിനെ ചൊല്ലിൻറാൻ. ഘോഷയാത്രയിങ്കൽ ചിത്രസേനനാകിൻറ ഗന്ധൎവ്വൻ നിന്നെപ്പിടിച്ചു കെട്ടി അംബരമാൎഗ്ഗമേ കൊണ്ടുപോകിൻറ കാലത്തു ഭയന്നിമിത്തമായ് പതറി അലറിൻറ നിന്നെ അൎജ്ജുനനല്ലേ അഴിച്ചുവിടീച്ചതു? എന്തിന്നു പലവും പറയിൻറു? എന്നുടെ വാക്യം ഹേതുവായ് ധൃതരാഷ്ട്രനന്ദനാ രാജ്യാൎദ്ധത്തെ തരിക. തരാതെ ഇരിക്കിൻറതാകിൽ ചതുസ്സാഗരപൎയ്യന്തയായിരുന്ന ഭൂമിയെ പാണ്ഡവകർ തങ്ങളേ സ്വീകരിപ്പർ" എൻറരുളിച്ചെയ്യാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി

ദുൎയ്യോ:—"എന്തേതു സാഗരാന്തയായിരുന്ന ഭൂമിയെ പാണ്ഡവകർ തങ്ങളേ സ്വീകരിപ്പർ എൻറോ ചൊല്ലിൻറു? സാക്ഷാൽ സമീരണൻ വായുഭഗവാൻ ഭീമരൂപിയായിട്ടു കലഹിക്കിൻറാനാകിലും ശതക്രതു ശക്രൻ വജ്രിവാസവൻ ദേവേന്ദ്രന്തിരുവടി അൎജ്ജുനൻെറ രൂപത്തെ സംഗ്രഹിച്ചു കലഹിക്കിൻറതാകിലുമമയും. പരുഷം പറവോമ്പാടവമൊള്ളോയേ! നിന്നുടെ വചനങ്ങളെ കൊണ്ടു ചൈപ്പുകമായ് വീൎയ്യംകൊണ്ടു രക്ഷിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിൻറ ര

ജ്യത്തിങ്കൽ പുൽക്കൊടിയെ പോലും തരിന്റില്ല" എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:—"പോയ്കെട്ട കുരുകുലത്തിങ്കലുംകളങ്കനായൊരുള്ളോനേ, അയശസ്സിങ്കൽ ലുബ്ധനായൊരുള്ളോനേ! ഞാങ്ങളും പോലും ജ്ഞാനാന്തരാളികളാക്യർ, ജ്ഞാനഭേദമാഷണിയർ" എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുര്യോ:—"എടോ ഗോപാലകാ ഞാങ്ങളും ജ്ഞാനാന്തരാളിമാഷകർ. ആരുമൊരുത്തൻ സ്ത്രീകളെ നിഗ്രഹിപ്പീല്ല. സ്ത്രീവധമുണ്ടെല്ലോ. അശ്വപഹത്തിയും അയശസ്കരം. അശ്വത്തെയും വധിച്ചു. ഗോവൃഷത്തെയുംനിഗ്രഹിച്ചു. അതും ലോകത്തിൽ മറ്റൊരുത്തൻ ചെയ്തു ഇല്ല. മല്ലന്മാരെയും നിഗ്രഹിച്ചു നിർല്ലജ്ജനായ് സഭാമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ സാധുജനങ്ങളോടു വ്യവഹരിപ്പാൻ ശ്രദ്ധ പണ്ണിന്റോ" എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:—"എടോ സുയോധനാ നീയെന്നെ ആക്ഷേപിക്കയോ ചെയ്യിന്റതു?" എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുര്യോ:—"സത്യമേയെല്ലോ ഇതു; ആക്ഷേപമല്ല" എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:—"അതിവാദശ്രവണംകൊണ്ടൊള്ളു പോരും. പോവൂ ഞാൻ" എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുര്യോ:—"പോക പോക. പശുക്കളുടെ കുളമ്പിൽ നിന്നു പുറപ്പെടിന്റ ധൂളിപ്പൊടിയാൽ മൂടപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ അവയവങ്ങളെ ഉടയോനേ, ആയ്പ്പാടി നോക്കി പോക. വ

മാവെ കഴിച്ചുപോയീ കാലം" എൻറരുളിച്ചെയ്യാൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:—"അവ്വണ്ണമാക. ഞാങ്ങളും പ്രാകൃതരെപ്പോലെ പരുഷവചനപരിഭാഷണത്തിങ്കൽ പടുതരരല്ല. പ്രതിസന്ദേശമെന്തു? പാണ്ഡവസകാശം പ്രാപിച്ചാൽ ചൊല്ലുമതെന്തു?" എൻറരുളിച്ചെയ്യാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുൎയ്യോ:—"പോയ് കെട്ട. പ്രതിസന്ദേശത്തിന്നയോഗ്യന്നീ. എൻറാൽ ചൊല്ലിൻറില്ല. ധരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിൻറ വെണ്കൊററക്കുടയോടു കൂടി ദ്വിജശ്രേഷ്ഠന്മാരാൽ ജപിച്ചു സാധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിൻറ അഭിഷേകജലങ്ങളാൽ നനക്കപ്പെട്ടിരിക്കിൻറ ഉത്തമാംഗത്തെ ഉടയനായ് വണക്കത്തോടുകൂടി അനുയാത്രാതൽപരരായ് ഇരിക്കിൻറ രാജസമൂഹത്തോടു വ്യവഹരിപ്പു. നിന്മ്പോലുമാരോടു ചൊല്ലിൻറില്ല" എൻറരുളിച്ചെയ്യാൻ ദുൎയ്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:—"എന്നോടു വ്യവഹരിക്കിൻറില്ലപോൽ സുയോധനൻ. എടോ ശഠൻ! നീ ബാന്ധവന്മാരിൽ സ്നേഹമൊള്ളൊരുത്തനല്ല. കാകന്മാരെ പോലെ ഇരുന്ന ഈക്ഷണവിശേഷത്തെ ഉടയൻ. പിംഗലവൎണ്ണൻ. ഇച്ചൊന്നവ അല്പപുരുഷലക്ഷണം. എൻറാൽ നീ നിമിത്തമായ് കുരുവംശം നാശത്തെ പ്രാപിച്ചു മുടിയും. എടോ രാജാക്കന്മാരേ പോകിൻറ ഞാങ്ങളും" എൻറരുളിച്ചെയ്യാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുൎയ്യോ:—"എന്തു? പോവാനിരിക്കിൻറിതോ കേശവൻ? എടോ ദുശ്ശാസനാ, ദുൎമ്മൎഷണാ, ദുൎബ്ബുദ്ധ, ദുൎമ്മുഖാ, ഭൂതസമുദാചാരത്തെ അതിക്രമിച്ചിട്ടിരിക്കിൻറ കേ

ശവൻ ബന്ധിക്കപ്പെട്ടവനാക. എന്തു നിങ്ങളും ശക്തരല്ല യോ? എടോ ദുശ്ശാസനാ നീയോ സമർത്ഥനെല്ലോ. ഉൽപലാപീഡമാകിന്റ ആനത്തലവൻ ദുഷ്ടവാജിയായിരുന്ന കേശി കംസൻ എന്റിവരെ നിഗ്രഹിച്ചിരിക്കിന്റ കൃഷ്ണൻ ആയ്പ്പാടിയിലേ വസിക്ക നിമിത്തമായ് ആചാരമറിയിന്റാത്തതനല്ല. ബാഹുബലംകൊണ്ടു ഹരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ വീര്യത്തോടു കൂടി ഇരുന്നവൻ തന്റെ വചനഘോഷംകൊണ്ടു പെരിക വിരഞ്ഞു പിടിച്ചുംകെട്ടപ്പെട്ടവനാക. എന്ന ഇദ്ദുശ്ശാസനൻ അശക്തൻ. മാതുലൻ ശകുനി സമർത്ഥൻ. നിന്നാലിരിക്കവെ ഇവൻ പിടിച്ചു കെട്ടപ്പെട്ടവനാക. എന്തുതാൻ? ശകുനിയും പരാങ്മുഖനായ് താനെ വീണ്ടതോ? അമയും. ഞാനെ പാശങ്ങളെ കൊണ്ടു പിടിച്ചുകെട്ടു" എന്റു ചൊല്ലി പാശഹസ്തനായ് ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടിയുടെ സമീപത്തെ പ്രാപിച്ചുതളിനാൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:—"എന്തു? എന്നെ കുറിച്ചു ബദ്ധുകാമനായിട്ടോ ഇരിക്കിന്റു സുയോധനൻ? അമയും. സുയോധനന്റെ സാമർത്ഥ്യത്തെ കാൺക" എന്റരുളിച്ചെയ്തു വിശ്വരൂപത്തെ അവലംബിച്ചു നിന്റരുളിനാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുര്യോ:— "എടോ ദൂത ദേവമായയായിരുന്ന വൈദിയമായിട്ടു ചുഴന്റും ശ്രീകിന്റെറായാകിലും അനാഗ്ഗങ്ങളും കിന്ന അനിമിഷാസ്ത്രങ്ങളെ അവഹിതനായ് പ്രയോഗിക്കിന്റതാകിലും അശപ്രാന്തമുമാതനായും വൃഷഭത്തെയും അവധ്യതരങ്ങളായിരിക്കിന്റവിറ്റെ വധിക്ക ഹേതുവായ് പെരുകി ഇരിക്കിന്റ തിമിർപ്പിനോടു കൂടി ഇരുന്ന നീ

രാജമഹത്വത്തിങ്കൽ എന്നാൽ ഇപ്പൊഴ് പിടിച്ചുകെട്ടപ്പ
ടിൻറാ" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി. .

ദുര്യോ:— "പോയ്കെട്ട. നില്ല നി"ല്ലെൻറരുളിച്ചെ
യ്തു പാശഹസ്തനായ് ശ്രീവാസുദേവസമീപസ്ഥനായ് എ
ഴുന്നരുളിയാൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു:— അതമയം. ഇതിനെയും കാണിൻറാം"എൻ
റരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ദുര്യോ:— വിശ്വരൂപിയാകിന വിഷ്ണുഭഗവാനെ പി
ടിച്ചുകെട്ടാമെൻറു നിനച്ചു ചെൻറണയിൻറവൻ കാ
ണാതൊഴിഞ്ഞു "എന്നെ, പേടിച്ചു നഷ്ടനായാൻ; തി
രോഭവിച്ചാൻ" എൻറു ചൊല്ലുററരുളിച്ചെയ്തു നിൽക്കിൻ
റവനു അരികെ കാണായി അംബുജാക്ഷനന്തിരുവടിയെ.
"എന്നേ, ഇവനെല്ലൊ കേശവൻ" എൻറു ചൊല്ലി ചെ
ൻറണയിൻറവൻ "എന്നേ ആശ്ചര്യമേ കേശവനുടെ
പ്രസാദം, അണുരൂപനാകിലും അണോരുവലിപ്പു"
എൻറു കല്പിച്ചു ആസ്യനിമിത്തമായ് അണയിൻറ കാ
ലത്തു ഉടനെ കാണായില്ല. "എന്നേ കഷ്ടമേ നഷ്ടനാ
യാൻ കേശവൻ" എൻറരുളിച്ചെയ്തു നിശ്ചേഷ്ടനായ് നിൽ
ക്കിൻറവനു അരികെ കാണായി അഖിലജനവന്ദ്യന്തിരു
വടിയെ. "എന്നേ ഇവനെല്ലൊ കേശവൻ" എൻറരുളി
ച്ചെയ്തു ബന്ധിപ്പാനുഴന്നിൻറ കാലത്തു ഭൂമിയോടാകാശ
ത്തോടു ഒക്ക ഉയർന്നു കാണാകിൻറ വിഷയേന്ദ്രിയഗോചര
മൻറിയെ മൂരിനിമിർന്നരുളിൻറ മധുസൂദനന്തിരുവടിയുടെ
തിരുവുടമ്പിനെ കണ്ടു കുതൂഹലചിത്തനായ് "എന്നേ ആ
ശ്ചര്യമേ! കേശിനിസൂദനനാകിന കേശവനുടെ ദീർഘ
ത്വം നെട്ടപ്പമിരിക്കിൻറവാറു"ഉടനെ തിരോഭവിച്ചരുളിൻ

റ ത്രിഭുവനേശ്വരന്തിരുവടിയെ കാണാതൊഴിഞ്ഞു "എന്നേ മറഞ്ഞതോ കേശവൻ" എൻറു ചൊല്ലി മറുപാടു നോക്കിന്റവൻ ആവിർഭവിക്കിന്റ അനന്തനുടെ ആകാരത്തെ കണ്ടു "ഇവനോ കേശവൻ" എൻറതളിച്ചെയ്തു അന്യരൂപനാകിന അച്യുതന്തിരുവടിയെ കണ്ടു "കേശവനല്ലൊ ഇവൻ" എൻറു ചൊല്ലിച്ചുഴൻറു നോക്കിന്റവൻ വിശ്വരൂപനാകിന വിഷ്ണുമൂർത്തിയെ കണ്ടു വിഷാദചിത്തനായി "മന്ത്രശാലയിങ്കൽ മറ്റിടമൊഴിയാതെ കേശവന്മാരാകിൻറു. ഇവിടെ എന്തു ഞാൻ ചെയ്യുമതു? കർണ്ണനുപായം. എടോ രാജാക്കന്മാരെ ഒരൊത്തൻ ഓരോ കേശവന്മാരെ പിടിച്ചുകെട്ടുക. എന്തു രാജാക്കന്മാർ എല്ലാരും തങ്ങൾതങ്ങളുടെ പാശം കൊണ്ടു തങ്ങളെ തങ്ങളേ പിടിച്ചുകെട്ടി അവരവരേ അവനീതലത്തിങ്കൽ വീഴിൻറുതോ? അഴകളു. എടോ മഹാമായാപ്രഭാവമുടയോരേ, അഴകളു. ആക്ഷമൊത്തതക്ക് പിടിച്ചുകെട്ടുവാൻ അസാദ്ധ്യമായിരിക്കിൻറു മായാവൈഭവംകൊണ്ടു എൻറാൽ മദീയകോദണ്ഡാദ്വിനിസ്സൃതങ്ങളാകിന ബാണഗണങ്ങളാൽ പിളക്കപ്പെട്ടു പുണ്ണായിൽനിൻറു സാന്ദ്രതരമായി ചുവക്കപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ രുധിരവെള്ളത്താൽ ഉരുട്ടപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ സർവ്വ അവയവങ്ങളെ ഉടയനായി തങ്ങളുടെ മരണത്തെ പ്രാപിച്ചിരിക്കിന്റ നിന്നെ അപ്പാണ്ഡുപുത്രന്മാർ ദുഃഖാഭിസന്തപ്തരായി ദീർഘശ്വാസം പൂണ്ടു ഇടതറാതെ ഒഴുകിന്റ കണ്ണുനീരാൽ മറക്കപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ നയനങ്ങളെ ഉടയരായി കണ്ടുമുടിക" എൻറതളിച്ചെയ്തു ധനുസ്സിനെ എടുത്തുകൊണ്ടു പോരുവാൻ ധനുശ്ശാല നോക്കി ചെല്ലത്തുടങ്ങിനാൻ കൌരവേന്ദ്രൻ ദുര്യോധനന്തിരുവടി.

വാസു— അരുളിച്ചെയ്യുന്നാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി "എന്തു? യുദ്ധകാമനായോ ഇരിക്കിന്റൂ സുയോധനൻ? അതമയം. എങ്കിൽ ഞാൻ പാണ്ഡവന്മാരെ അസപത്നരാക്കു ശത്രുനാശംകൊണ്ടു പാണ്ഡവകളുടെ അഭ്യുദയത്തെ വരുത്തു" എന്റരുളിച്ചെയ്തു "എടോ സുദർശനമേ ഇവിടത്തിങ്കൽ വരുമാറാക" എന്റരുളിച്ചെയ്യുന്നാൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

അരുളിച്ചെയ്തു അഗ്നിമാലി ശ്രീസുദർശനം "ഇവൻ ഞാനിപ്പൊഴുള്ള ഭഗവാൻ ഭക്തജനപ്രിയൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമിയുടെ പെരികി ഇരുന്ന പ്രസാദത്തൊടുകൂടി പീയൂഷസ്വാദശമാകിന അരുളിച്ചെയ്തു കേട്ടു വേഗാതിശയന്നിമിത്തമായ് ചുഴന്റു വന്റ മേഘനിവഹങ്ങളെ ഉടയനായ് ഉഴറി ഇവിടത്തെ പ്രാപിക്കിന്റേൻ. കമലവിലോചനൻ കംസഹന്താവു എവനപിഷയമായ് പരികുപിതനായി? എവനുടെ മൂർദ്ധാവിങ്കൽ എന്നാൽ മുരിനിമിരപ്പെടവേണിന്റിതു? എവനുടെ ശിരശ്ഛേദം എന്നാൽ കർത്തവ്യം?" എന്റരുളിച്ചെയ്തു "എവിടത്തിങ്കലെഴുന്നരുളുകിലോ ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമി, ആദ്യന്തരഹിതൻ, അചിന്തനീയാത്മാവു, സർവ്വലോകസംരക്ഷണതത്പരൻ, ഏകനായിട്ടേ ഇരിക്കിലും നാനാവിധവിഗ്രഹൻ, ശത്രുക്ഷയകരൻ ഇങ്ങനെയിരുന്ന ഭഗവാനെവിടത്തിങ്കലു" എന്റരുളിച്ചെയ്തു മുമ്പിൽ നോക്കി "എന്നെ ഇവനൊല്ലാ ഭഗവാൻ നാഗപുരദ്വാരത്തിങ്കൽ ദൂതവേഷമവലംബിച്ചു നിന്റരുളുന്റേൻ. എവിടത്തിങ്കലുകിലോ ജലങ്ങളാം ഭഗവതി! ആകാശഗംഗേ! ജലങ്ങളെ കൊണ്ടുവരിക. എന്നെ ഇവറ്റെല്ലാം നിർമ്മലങ്ങളാകിന ജലങ്ങൾ" എന്റരുളിച്ചെയ്തു

ആകാശഗംഗാജലങ്ങൾകൊണ്ടുശമിച്ചു അവഹിതഹൃദ
യനായ് അജിതസ്വകാരത്തെ പ്രാപിച്ചു "ജയിക്ക ഭഗ
വാൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമി." എന്നരുളിച്ചെയ്തു ശ്രീനാ
രായണസ്വാമിയുടെ ശ്രീപാദകമലങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ചു,
ഹരിപുചക്രമാകിന ശ്രീചക്രം.

വാസു:—"എടോ സുദർശനമേ അപ്രതിഹതപരാക്ര
മനാക നീ; അനിവാരിതപരാക്രമപ്രഭാവനായ് ഭവിക്ക"
എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

സുദ:—"അനുഗ്രഹം ചെയ്തു"വെന്നരുളിച്ചെയ്തു
ശ്രീസുദർശനം.

വാസു:—"എന്നേ സുഖമേ കർമ്മകാലത്തിങ്കൽ ഭവാൻ
പ്രാപിച്ചു" എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരു
വടി.

സുദ:—"എന്തൊരു കർമ്മകാലമെന്നോ അരുളിച്ചെ
യ്തു? ആജ്ഞാപിച്ചരുളുക ഭഗവാൻ; എങ്കിലരുളുക. മേരു
മന്ദരകുചയാകിന ധരണി, ധാത്രി, വസുന്ധര, ഭൂമിദേവി
യെ പരിവർത്തനംചെയ്യിന്നൊണ്ടു; സപ്തസമുദ്രങ്ങളെ ഒക്കെ
ക്ഷോഭിപ്പിക്കിന്നൊണ്ടു; നക്ഷത്രസമൂഹങ്ങളെ ഭൂമിയിൽ
പതിപ്പിക്കിന്നൊണ്ടു; തിരുവടിയുടെ പ്രസാദനിമിത്ത
മായ് എന്നാൽ അസാദ്ധ്യമായിരിപ്പൊന്നില്ല" എന്നുണ
ർത്തി ശ്രീസുദർശനം.

വാസു:—"എടോ സുദർശനമേ ഇങ്ങു പോരിക"
എന്നരുളിച്ചെയ്തു ദുര്യോധനനെ നോക്കി "എടോ സുയോ
ധനാ നില്ല നില്ല. ലവണസമുദ്രത്തിൽ ചെന്നിറങ്ങി മു
ഴുകി മറഞ്ഞു കൊള്ളിന്നതാകിലും, പർവ്വതങ്ങളുടെ ഗുഹ
കളിൽ പോയൊളിക്കിലും, ഗ്രഹഗണങ്ങളോൽ സഞ്ചരിക്ക

പ്പെട്ടിരിക്കിന്റ വായുമാൎഗ്ഗത്തെ പ്രാപിക്കിന്റതാകിലും, എന്നുടെ വാഹുബലംകൊണ്ടു സൎവ്വലോകവശഗമായ് ചഞ്ചലമായിരുന്ന ചക്രം നിനക്കു കാലചക്രമായ്‌വരിക; നിന്നുടെ പ്രാണനെ ഹരിച്ചുമുടിക" എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

സുദ:—"എടോ ദുരാത്മാവേ ദുൎയ്യോധനാ നില്ല നില്ല. എവിടത്തിന്നു പോവാനിരിക്കിന്റു" എന്നരുളിച്ചെയ്തു ആദിത്യസഹസ്രപ്രഭാഭാസുരവിഗ്രഹനായ് അണയിന്റ അഗ്നിമാലി ശ്രീസുദൎശനം "നിഗ്രഹത്തിന്നു കാലമല്ല" എന്റു നിരൂപിച്ചു ശ്രീപുരുഷോത്തമന്തിരുവടിയുടെ പാദങ്ങളിൽ വീണ്ണു നമസ്കരിച്ചു "പ്രസാദിച്ചരുളുക ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമി. ഭൂഭാരം കെടുപ്പാൻ ഭൂതലസഞ്ചാതനാകിന നിന്തിരുവടിക്കു ദുൎയ്യോധനൻ ഇവണ്ണം നിഹതനാംപൊഴ് ദേവാ നിന്തിരുവടിയുടെ അവതാരകാൎയ്യം നിഷ്ഫലമായിട്ടു മുടിയും" എന്റുണൎത്തി ശ്രീസുദൎശനം.

വാസു:—"എടോ സുദൎശനമേ ക്രോധകലുഷിതനാകയാൽ സമുദാചാരത്തെ മറന്നാൻ. എന്റാൽ സ്വാവാസമന്നാക്കിരയ പോക നീ" എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

സുദ—"യാതൊന്റു സ്വാമി നാരായണനുടെ ആജ്ഞ. എന്തു ഗോപാലകനെന്റോ? മൂവടികൊണ്ടു മൂന്റുലോകവുമളന്നു കൊണ്ട ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമിയെല്ലോ അരുളുവോൻ. എന്റാൽ ഭവാന്മാർ ശരണത്തെ പ്രാപിക്ക. എന്റാൽ ഞാൻ പോവൂ. എന്ന ഇതെല്ലോ ഭഗവാനുടെ ആയുധവരം ശ്രീശാൎങ്ഗം പ്രാപിച്ചു. അനന്തരമായ് ഉദ്ദേവാകയാൽ അഭിലഷിതമായിരിക്കിന്റ

ത്തംഗത്തോടുകൂടി സ്ത്രീസ്വഭാവസംയുക്തമായ് ശ്രീനാരായണസ്വാമിയുടെ ശ്രീഹസ്തത്താൽ ധരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ മദ്ധ്യഭാഗത്തോടും കൂടി ശത്രുസംഘത്തിന്ന പ്രധാനകാലൻ സ്വൎണ്ണമയമാകിന്ന പൃഷ്ഠത്തെയുമുടച്ചായ് ശ്രീകൃഷ്ണന്തിരുവടിയുടെ പാൎശ്വഭാഗത്തിങ്കൽ നീർകൊണ്ടെഴിന്റ നീലമേഘസമീപത്തിങ്കൽ വിളങ്ങിന്റ പിന്നപ്പിണർപോലെ ശോഭിക്കിന്റു. എടോ ശാൎങ്ഗമ ശമിതരോഷനായിരിക്കിന്റു ശ്രീനാരായണസ്വാമി. എൻറാൽ സ്വനിലയന്നാക്കിന്റേയ ഗമിക്ക. എന്നേ മീണ്ടുപായീ ശ്രീശാൎങ്ഗം. എൻറാൽ ഞാനും ഗമിപ്പൂ. എന്നേ ഇതെല്ലാം വിഷ്ണുഭഗവാന്റെ കൌമോദകി ഗദ പ്രാപിച്ചു. മണിഗണങ്ങളാലും സ്വൎണ്ണവിശേഷത്താലും വിചിത്രിതയായ് ചിത്രങ്ങളാകിന്ന മാല്യങ്ങളും ഉത്തരീയം എൻറിവയിറ്റോടുകൂടി അമരശത്രുസമൂഹങ്ങളുടെ അവയവധ്വംസനത്തിങ്കൽ സഞ്ജാതതൃഷ്ണയായ് ഗിരിവരതടരൂപിയായ് ഉത്സാഹയായ് വീൎയ്യാതിശയത്തോടുകൂടി വേഗത്താലിഴെപ്പട്ടിരുന്ന മേഘപരമ്പരയോടുകൂടി അത്യൎത്ഥമുഴറി നഭോമണ്ഡലത്തിങ്കൽ പ്രാപിക്കിന്റു. എടോ കൌമോദകീ! പ്രശമിതരോഷനായീ ഭഗവാന്നാരായണൻ. എൻറാൽ സ്വാവാസത്തെ പ്രാപിക്ക. ഞാനും ഗമിപ്പൂ. എന്നേ, ഇതെല്ലാം ശ്രീപാഞ്ചജന്യം പ്രാപിച്ചു. സമ്പൂൎണ്ണചന്ദ്രനെകണക്കെയും കുന്നിൻപൂ കണക്കെയും കപ്പൂരോൽക്കരം പോലെയും മുത്തുപടം കണക്കെയും അതിസിതമാകിന്ന വിഗ്രഹത്തോടുകൂടി ശ്രീനാരായണസ്വാമിയുടെ ശ്രീമുഖാരവിന്ദത്താൽ ചെയ്യപ്പെട്ടിരിക്കിന്റ പ്രസാദത്തോടുംകൂടി ഉരുന്ദ്ര പ്രളയകാലത്തെ സമുദ്രധ്വനിയോടു തുല്യഘോഷമായിരിക്കിന്റ യാതൊൻറി

ന്റെ ശബ്ദത്തെ കേട്ടിട്ട അസുരാംഗനമാരുടെ ഗൎഭങ്ങൾ
സ്രവിക്കിന്റു അങ്ങിനെ ഇരുന്ന ശ്രീപാഞ്ചജന്യം പ്രാപി
ച്ചുതു. എടോ പാഞ്ചജന്യമെ! സ്വാവാസത്തെ പ്രാപിക്ക.
ഞാനും ഗമിപ്പൂ. എന്നെ ഇതെല്ലാ ഭഗവാൻ ശ്രീനാരാ
യണസ്വാമിയുടെ പള്ളിവാൾ ശ്രീനന്ദകം സംപ്രാപ്തമാ
യി. യുദ്ധത്തിങ്കൽ സ്ത്രീരൂപത്തെധരിച്ച അസുരവൎഗ്ഗത്തി
ന്നതിഭയങ്കരമായുള്ളഞ്ചെയ്യ വേഗത്തോടുകൂട അംബരമാൎഗ്ഗ
ത്തിങ്കൽ മഹത്തമയാകിന ഉൽകപോലെ ശോഭിക്കിന്റു
ഇതു. എടോ നന്ദകമെ! നിലയനത്തെനോക്കിയേ നി
ൎഗ്ഗമിക്ക. എന്നെ നിൎഗ്ഗതമായി നന്ദകം. ഒരൊരൊ ആ
യുധവരങ്ങളെ പ്രത്യേകമായ് അനുനയിച്ച പ്രതിനി
വൃത്തങ്ങളായിരിക്കിന്റവ തങ്ങളിലെ പറഞ്ഞു നിശ്ച
യിച്ചു കണക്കെ ഒക്കത്തിരിഞ്ഞു. എന്നെ ഇവയെല്ലാ ഭ
ഗവാൻ പത്മനാഭന്തിരുവടിയുടെ ആയുധങ്ങൾ പ്രാപി
ച്ചു. തന്റെ രശ്മിനികരങ്ങളെക്കൊണ്ട അഹിമകരനാ
ദിത്യന്റെ മയൂഖജാലങ്ങളെ യാതൊന്റുപഹസിക്കിന്റ
തു അങ്ങിനെ ഇരുന്ന ശ്രീനന്ദകം പള്ളിവാളിതു. അതി
ബലവീൎയ്യപ്രതാപാതിശയങ്ങളോടു കൂടി ഇരിക്കിന്റ അമ
രവൈരികളുടെ പ്രകൃത്യാ കഠിനതരമായിരിക്കിന്റ മഹോ
രസ്ഥലത്തിങ്കൽ ചെന്റു പതിച്ചു സംക്ഷോഭത്തെ വരുത്തു
വാൻ വൈശാരദ്യത്തോടുകൂടി ഇരുന്നതു യാതൊന്റു അ
ങ്ങിനെ ഇരുന്ന കൌമോദകി ഗദ ഇതു. പ്രളയകാലത്തി
ങ്കൽ ഉദ്വേലവിക്ഷോഭത്താൽ അലറിന്റ ഇരുൾമേഘങ്ങളു
ടെ നാദംകണക്കെ ഇരുന്ന ചെറുഞാണൊലി ഒച്ചയോടു
കൂടിയിരുന്ന കാൎമ്മുകയഷ്ടി യാതൊന്റു അങ്ങിനെ ഇരുന്ന
ശാൎങ്ഗമെന്റു പേരുടയ പള്ളിവില്ലിതു. ചന്ദ്രരശ്മികണ

ക്കെ അതിധവളയായ് ഗംഭീരഘോഷയായിരുന്നുള്ള യാതൊൻറു അങ്ങനെ ഇരുന്ന കംബുരാജൻ ശ്രീപാഞ്ചജന്യമിതു. എടോ ശാർങ്ഗമേ, കൌമോദകീ, പാഞ്ചജന്യമേ, ദൈത്യന്മാർക്കന്തകന്മാരായുള്ളോരേ! ശത്രുവർഗ്ഗത്തിന്ന അഗ്നിരൂപന്മാരായുള്ളോരേ! നന്ദകമേ! മുരമഥനൻ ശമിതമാകിന്ന കോപത്തോട കൂടീട്ടിരിക്കിൻറു. സഹാവാസന്നോക്കിപ്പോക നിങ്ങൾ. ഏതേ നിവൃത്തങ്ങളായിതോ നിഖിലായുധവരങ്ങൾ? അവയും. ഞാനും പോവൂ” എൻറരുളിച്ചെയ്തു എഴുന്നരുളുവാനദ്ധ്യവസിക്കിൻറേടത്തു “ഏതേ നിശ്ചലങ്ങളാകിന്ന അചലവരങ്ങൾ വിറെക്കിൻറോ കുലപർവ്വതങ്ങൾ കല്പങ്ങിൻറ കാലത്തു സപ്തസമുദ്രങ്ങളും സംക്ഷുഭിതങ്ങളായിന്ന. സമുദ്രക്ഷോഭം വന്ന കാലത്തു വാസുകി തുടങ്ങി പ്രളയങ്ങളായിരുന്ന ഭുജംഗശ്രേഷ്ഠന്മാർ ഒളിച്ചുന്ന”. കല്പാന്തകാലം കണക്കെ കലങ്ങിൻറ സമുദ്രങ്ങളെയും കലങ്ങിൻറ കുലഗിരികളെയുമലങ്ങിൻറ മഹാനാഗങ്ങളെയും കണ്ടു “ഏതേ എന്തുകിലൊ ഇതു” എൻറരുളിച്ചെയ്തു നിരൂപിച്ചരുളുൻറവൻ അഗ്രഭാഗത്തിങ്കൽ നോക്ക............ന്നു കാരണം ഭഗവാൻ ഭക്തവത്സലൻ ഭാസുരവിഗ്രഹൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടിയുടെ വാഹനപ്രധാനഭൂതൻ വിനതാനന്ദനൻ സുപർണ്ണൻ ശ്രീഗരുഡൻ ഇപ്രാപിച്ചുതു. ദേവകളും അസുരകളും കൂടി ക്ഷീരാർണ്ണവത്തിങ്കൽ മന്ദരപർവ്വതത്തെ മന്ഥാനമാക്കി ഭുജംഗനാഥൻ വാസുകിയെ നേത്രമാക്കിക്കൊണ്ടു അമൃതമഥനഞ്ചെയ്യിൻറടത്തു വിഷ്ണുമൂർത്തി വിഘ്നനാശഞ്ചെയ്യിൻറതു. ഇങ്ങനെ സുരാസുരന്മാരുടെ പരിഖേദത്തെ വരുത്തി ഒരുവർണ്ണമായ് ലഭിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന പീയൂഷമുള്ളു യാവനൊരുത്തനാലേ മാതാവിൻറ ദാസ്യ

ഭാവത്തെ വെളിപ്പെടുപ്പാൻ മുരഹന്താവു നോക്കീരിക്കവെ ത്തന്നെ ബലാൽകരിച്ചു അപഹരിക്കപ്പെട്ടു. നിന്തിരുവടിക്കു വാഹനഭൂതനായ്‌ വഹിക്കിന്നോനാണെന്റൊള്ള വരവും യാവനൊരുത്തനാൽ കൊടുക്കപ്പെട്ടു; ഏവംഭൂതബലപരാക്രമപ്രമാഥനാകിന്ന അഗ്ഗരുഡമൂർത്തി ഇപ്രാപിച്ചു “ഏടോ കാശ്യപപ്രിയസുതാ ഭഗവാൻ ദേവദേവേശൻ പ്രശാന്തരോഷൻ. സ്വാവാസത്തിന്നാക്കിഗ്ഗമിക്ക. എന്തേ ഗതനായിതോ ഗരുഡൻ? ഞാനും പോവൂ” എന്നരുളിച്ചെയ്തു അംബരമാർഗ്ഗത്തിങ്കൽ നോക്കിന്റവൻ ദിവ്യജനത്തെ കണ്ടു “ഇവരെല്ലാ സിദ്ധന്മാർ, ചാരണഗണം, മുനിസമൂഹം, യക്ഷന്മാർ, ദേവകൾ, സംഭ്രമംകൊണ്ടു ചഞ്ചലങ്ങളാകിന കിരീടങ്ങളോടുകൂടി ഇരിക്കിന്റ ഉത്തമാംഗങ്ങളെ ഉടയരായ്‌ അഖിലജഗന്മയൻ അച്യുതൻ അപ്രമേയൻ അരവിന്ദലോചനൻ ആർത്തിനാശനൻ ആനന്ദവിഗ്രഹൻ ശ്രീവാസുദേവൻതിരുവടി മൂർത്തിയാകിന ദുര്യോധനനാലിഷ്ടം പരിഭ്രമിതനാക നിമിത്തമായ്‌ ശാന്തിഗുണത്തോടു വേറുപെട്ടു വിഷ്ണുപദത്തിങ്കൽ വിഷ്ണുവൃത്താന്തലാലസരായ്‌ തിക്കുക്കിനിറങ്ങു നിൽക്കിന്റവർ പ്രശാന്തരോഷനായി പ്രീണിതജഗത്രയൻ നാരായണസ്വാമി എന്റു കേട്ടു തങ്ങളും തങ്ങളുടെ സദനങ്ങളെ സന്തോഷത്തോടു വേറുപെട്ടു സന്തുഷ്ടചിത്തരായ്‌ പ്രാപിക്കിന്റു. എന്നാലിപ്പോഴ്‌ ഞാനും കമനീയമന്ദാകരമാകിയ സുമേരുഗുഹ നോക്കിയേ പോവൂ” എന്നരുളിച്ചെയ്തു മഹാമേരുവിനെ മഹാഗുഹ നോക്കി എഴുന്നരുളീ അഗ്നിമാലി ശ്രീസുദർശനം ശ്രീചക്രം.

വാസു: — അരുളിച്ചെയ്യുന്നു ശ്രീവാസുദേവൻതിരുവടി

"ഞാനുമിപ്പൊഴ് പാണ്ഡവന്മാരുടെ ശിബിരത്തെനോക്കിയേ പോവു" എന്നരുളിച്ചെയ്തു എഴുന്നരുളുവാനദ്ധ്യവസിക്കിന്റ കാലത്തു നൈപത്ഥ്യത്തിങ്കൽ ശബ്ദമൊണ്ടായിതു "പോകാതെ പോകാതെ" എന്റിങ്ങനെ നൈപത്ഥ്യത്തിങ്കലൊണ്ടാകിന്റ ശബ്ദത്തെ കേട്ടു "ഏതോ വൃദ്ധരാജൻ ധൃതരാഷ്ട്രനുടെ സ്വരംകണക്കെ കേൾക്കാകിന്റു. എന്തേ രാജേന്ദ്രാ ഇവൻ ഞാൻ നിന്റേൻ" എന്നരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ധൃത:— അരുളിച്ചെയ്താനാം ദിക്കേയൻ ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടി ദുര്യോധനനുടെ ദൌരാത്മ്യം ഹേതുവായ് പരിഭ്രമനായ് പാണ്ഡവശിബിരത്തെനോക്കി എഴുന്നരുളുന്റ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടിയെ അനുവർത്തിപ്പു എന്റു കല്പിച്ചു അനുസരണങ്ങളെല്ലാമരുളിന്റവൻ സംഭ്രമാവിഷ്ടചിത്തനായ് "എവിടത്തിങ്കലൂകിലോ ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമി, എവിടത്തിങ്കലൂകിലോ ഭഗവാൻ പാണ്ഡവാശ്രയകരൻ, എവിടത്തിങ്കലൂകിലോ വിപ്രപ്രിയൻ, എവിടത്തിങ്കലെഴുന്നരുളീകിലോ ഭഗവാൻ ശ്രീദേവകീനന്ദനൻ? ഭഗവാനേ ശാർങ്ഗായുധാ! എന്നുടെ പുത്രനുടെ അപരാധം ഹേതുവായ് നിന്തിരുവടിയുടെ ശ്രീപാദകമലങ്ങളിൽ എന്നുടെ ശിരസ്സു" എന്നരുളിച്ചെയ്തു ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടിയുടെ ശ്രീപാദകമലങ്ങളിൽ ദണ്ഡവൽ വീണു നമസ്കരിച്ചരുളിനാൻ സമ്രാട് ധൃതരാഷ്ട്രൻ ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടി.

വാസു:— അരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി തന്തിരുവടിയുടെ ശ്രീപാദങ്ങളിൽ പരിഭ്രാന്തചിത്തനായ് പതിക്കിന്റ പൌരവശ്രേഷ്ഠനാകിയ . വൈചിത്രവീര്യൻ

ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടിയെ കണ്ടു ദയാപരനാകിന ദേവദേവശൻ "എന്തിന കഷ്ടമേ! പാദങ്ങളിൽ പതിതനായിതോ അത്രഭവാൻ? എഴുനിൽക്കെഴുനിൽക്ക" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ധൃതഃ—"അനുഗ്രഹം ലാളിച്ചേൻ ഞാൻ ഭഗവാനേ! ഇതല്ലോ അൎഘ്യപാദ്യങ്ങൾ. സ്വീകരിച്ചരുളുക നിന്തിരുവടി" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടി.

ശ്രീവാസു:—"സന്തുഷ്ടമനസ്സനായ് സമസ്തത്തിനെയും സംഗ്രഹിക്കിൻറേൻ. ഇനി എന്തു നിനക്കൊരു പ്രിയം വേണ്ടിൻറതു" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീനന്ദകായുധൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ധൃതഃ— "ഭക്തജനാവലംഗതൽപരനാകിന ഭഗവാൻ പ്രസന്നനായിട്ടിരിക്കിൽ ഇതിന്മേൽ എന്തിനെ ഞാനിച്ഛിപ്പൂ" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടി.

വാസു:—"പുനർദ്ദൎശനത്തിനായ് കൊണ്ടു ഹസ്തിനപുരത്തിലകത്തു പൂക ഭവാൻ" എൻറരുളിച്ചെയ്താൻ ശ്രീവാസുദേവന്തിരുവടി.

ധൃതഃ—"യാതൊൻറു ഭഗവാൻ ശ്രീനാരായണസ്വാമി അനുശാസിക്കിൻറതു അതവ്വണ്ണമാക" എൻറരുളിച്ചെയ്തു അഭ്യന്തരന്നാകി എഴുന്നരുളിനാൻ അംബികേയൻ ധൃതരാഷ്ട്രന്തിരുവടി.

അനന്തരം ലോകസൗഖ്യാൎത്ഥം ദൂതവാക്യം പ്രവൃത്തമായിതു. എങ്ങനെ എങ്കിൽ ചതുസ്സാഗരപൎയ്യന്തയായ് ഹിമവദ്വിന്ധ്യകുണ്ഡലയായ് മേരുമന്ദരകുചയായ് ഇരുന്ന ഭഗവതി വസുന്ധര ഭൂമിയെ ഒരു വെണ്കൊററക്കുടക്കീഴ് അ

ങ്ങളിയ ശാസനത്തെയുമച്ചായ് ദുഷ്ടനിഗ്രഹം പണ്ണി ശിഷ്ടപരിപാലനത്തെയും ചാതുർവ്വർണ്ണികന്മാരെ സ്വസ്വസ്ഥാനത്തിങ്കൽ നിറുത്തി ഉൾദ്രവോപദ്രവം തസ്കരം ഭയം എന്നിവമാതികളോട്ടു വേറുപട്ടുള്ള നിർമ്മലചിത്തനാകിന രാജശ്രേഷ്ഠൻ അഴകതായ് രക്ഷിച്ചുതളരുമാറാക. പശുക്കൾക്കും ബ്രാഹ്മണർക്കും നന്മ വരുമിതാക. എന്റിങ്ങനെ നാടകാവസാനത്തിങ്കിൽ ജഗത്തിന്റെ സമ്പത്തു നിമിത്തമായ് ഭരതവാക്യമൊണ്ടായിതു.

ഹരിഃ ശ്രീ ആദിത്യവർമ്മായ നമഃ. അഞ്ഞൂററു അറുപത്തു ർ_മാമാണ്ടു മിഥുനഞായിറു ഫോകിൻറനാൾ പരവകൽ ഗൃഹത്തിൽ ഇരുന്ന ചെറിയനാട്ടു ഉണ്ണിരാമഹസ്തലിഖിതം. നാരായണായ നമഃ.

കേരളസാഹിത്യ
അക്കാദമി